

**Kuuden suurimman kaupungin
työllistämispalvelut 2011**

Aikuissosiaalityön Kuusikko-työryhmä
Hanna Ahlgren-Leinvuo
20.12.2012

Kuusikko-työskentelyn historia ja periaatteet

Kuusikko muodostuu Suomen kuudesta väkiluvultaan suurimmasta kaupungista. Väestömäärän mukaisessa järjestyksessä Kuusikkoon kuuluvat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu. Kuusikko-työryhmissä vertaillaan kaupunkien sosiaali- ja terveystalveta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja edeltävän vuoden asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista. Tärkeimmät tiedot esitetään raporteissa usean vuoden aikasarjoina.

Kuusikko-työn historia ulottuu vuoteen 1994, jolloin Helsingin, Espoon ja Vantaan sosiaali- ja terveystoimen johtajat päättivät alkaa toteuttaa vertailuja keskeisimmistä sosiaali- ja terveystoimen palveluista sekä niiden kustannuksista. Ensimmäiseksi tarkasteltiin lasten päivähoitoa, toimeentulotukea sekä vanhusten palveluja. Turku ja Tampere tulivat mukaan kaikkiin vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuodesta 1999 eteenpäin. Kuusikko syntyi, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Ensimmäiset tiedot Oulusta saatiin vuodelle 2002. Ajan myötä Kuusikko-vertailuihin on tullut mukaan uusia palvelukokonaisuuksia. Lisäksi raporttien laajuus on kasvanut vertailtavaksi otettujen asioiden lisääntyessä.

Kuusikko-raporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Raportteihin sisältyy tilastotietojen lisäksi erillisiä selvityksiä esimerkiksi eri palvelujen organisoinnista tai kuntien suunnitelmista tietyn palvelurakenteen muutoksen toteuttamiseksi. Kaupunkien asiantuntijat sopivat tiedonkeruulle mahdollisimman yhdenmukaiset määritelmät, toteuttavat tiedonkeruun käytännössä ja analysoivat tuloksia. Kuusikko-työryhmien sihteerit koostavat tiedot yhteen ja kirjoittavat ryhmäkohtaiset raportit.

Kuusikon lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveystalveta tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveystalveta ja hyvinvoinnin laitoksessa (THL:ssä) sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuusikko-tiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot. Työryhmien tiedonkeruuprosessia ja raportoinnin sisältöä voidaan myös muokata verrattain joustavasti suhteessa valtakunnallisen tason tiedonkeruuseen ja julkaisuihin.

Vuonna 2012 toimii seitsemän Kuusikko-työryhmää, jotka ovat lasten päivähoiton, lastensuojelun, aikuissosiaalityön, päihdehuollon, kehitysvammahuollon, vammaispalvelujen sekä vanhuspalvelujen ryhmät. Ryhmät julkaisevat vuoden aikana yhteensä kahdeksan raporttia. Aikuissosiaalityön työryhmä tuottaa sekä toimeentulotuen että työllistämispalvelujen raportit.

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: hanna Ahlgren-Leinvuo
Kansi: Kati Rosenberg

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2012
Helsinki

Tekijä(t)		
Kuusikko-työryhmän aikuissosiaalityön asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Hanna Ahlgren-Leinvuo		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin työllistämispalvelut 2011		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaalivirasto, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun sosiaali- ja terveystoimi, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut	11/2012	50 s. + 16 s. liitteitä
Sarjanimike		Osanumero
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja		8/2012
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Tässä työllistämispalveluiden raportissa tarkastellaan Kuusikko-kuntien työllistämispalveluita. Raportissa on kuvattu jokaisen Kuusikko-kunnan työllistämispalveluiden organisaatio vuodelta 2011. Varsinaisista työllistämispalveluista raportissa tarkastellaan erikseen työvoiman palvelukeskuksia, kuntouttavaa työtoimintaa, terveyspalveluja työllisyyden edistämiseksi ja työpajatoimintaa. Raportissa käsitellään myös välityömarkkinoita ja sen myötä palkkatukityöllistämistä ja muun muassa sosiaalisten yritysten toimintaa kunnassa. Lisäksi raporttiin on koottu työllistämispalveluiden kokonaiskustannukset sekä työmarkkinatuen kuntaosuudet.</p> <p>Työttömien osuus aikuissosiaalityön asiakkaista on suuri. Vaikka työttömyysaste onkin edellisvuodesta hieman laskenut Kuusikko-kunnissa, työllisyyden edistäminen on suuri haaste kunnille, joista monet kamppailevat parhaillaan suurissa talousvaikeuksissa. Kuusikko-kunnissa huolta aiheuttavat nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytymiskehitys, maahanmuuttajien työllistymisvaikeudet ja pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäiseminen ja vähentäminen. Myös alueelliset erot puhuttavat: työttömien ja sosiaalisten ongelmien kasautuminen alueellisesti vaativat toimenpiteitä.</p> <p>Eryteisesti pitkäaikaistyöttömyys ja sen aiheuttaman syrjäytymisen ehkäiseminen on vaikeaa. Suomessa pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa on 2000-luvulla korostettu eri viranomaistahojen yhteistyön tärkeyttä ja aktiivista työvoimapolitiikkaa. Samalla yhä suurempi vastuu pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeasti työllistettävien työttömien työllistymisestä on osoitettu kunnille.</p>		
Asiasanat		
Työttömyys, työllistämispalvelut, kuntouttava työtoiminta, työvoiman palvelukeskus, kuntavertailu		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, ks. liite 9	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	TYÖTTÖMYYS KUUSIKKO-KUNNISSA.....	2
	2.1 Työllisyysaste.....	2
	2.2 Tilastotietoa työttömyydestä.....	3
	2.2.1 Nuorisotyöttömyys	4
	2.2.2 Yli 50 vuotta täyttäneet työttömät.....	5
	2.2.3 Pitkäaikaistyöttömyys	7
	1.1.1 Työttömät ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset	11
	1.1.2 Työttömien koulutusaste.....	12
	1.2 Työllisyyden edistämisen haasteet Kuusikko-kunnissa.....	13
2	KUNTIEN TYÖLLISTÄMISPALVELUIDEN ORGANISAATIO	15
	2.1 Helsinki	15
	2.2 Espoo.....	17
	2.3 Vantaa	18
	2.4 Turku.....	19
	2.5 Tampere.....	20
	2.6 Oulu	22
3	TYÖVOIMAN PALVELUKESKUKSET (TYP).....	23
	3.1 Asiakaskriteerit.....	23
	3.2 TYP:n asiakkaat.....	24
	3.2.1 Alkaneet asiakkuudet.....	24
	3.2.2 Päätyneet asiakkuudet	25
	3.3 Aktivointisuunnitelmat	26
4	KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA	28
	4.1 Asiakkaiden ja toimintapäivien lukumäärä	28
	4.2 Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset	30
5	TERVEYSPALVELUT TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISESSÄ.....	33
6	VÄLITYÖMARKKINAT KUNNASSA.....	35
	6.1 Palkkatukityöllistäminen Kuusikko-kunnissa	35
	6.2 Yhteistyö sosiaalisten yritysten, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.....	37
7	TYÖPAJATOIMINTA	40
8	KEHITTÄMISTYÖ.....	42
9	TYÖLLISTÄMISPALVELUIDEN KUSTANNUKSET	43
	9.1 Kokonaiskustannukset	43
	9.2 Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki.....	43
10	ASIAKASPALAUTE.....	45

11 YHTEENVETO	47
LÄHTEET	49
LIITTEET	51
LIITE 1 Työllistämispalveluihin ja työllisyyden edistämiseen liittyviä käsitteitä	51
LIITE 2. Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivien järjestämiseen ja palveluun ohjaukseen kehitetyt uudet mallit Kuusikko-kunnissa.....	55
LIITE 3. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestävät tahot	57
LIITE 4. Kuntouttavan työtoiminnan toimintaraha ja matkakorvaukset Kuusikko-kunnissa 2011	58
LIITE 5. Kuntouttavan työtoiminnan arviointi Kuusikko-kunnissa	59
LIITE 6 Työllistämispalveluiden kokonaiskustannuserittelyn kohta ”muut kustannukset”	60
LIITE 7. Keskeiset työllisyyden edistämisen ja työttömyyden hoidon hankkeet Kuusikko-kunnissa 2011.....	61
LIITE 8/1: Kuusikon kuntien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuussa 2005-2011 62	
LIITE 8/2: Kuusikon kuntien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuussa 2005-2011 63	
LIITE 9 Aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen asiantuntijatyöryhmä 2012.....	64

Taulukkoluetelo

Taulukko 1 Työttömyystietojen vuosikeskiarvoja 2011	3
Taulukko 2 Työttömyysturvan estävät lausunnot ja lausunnon saajat vuosina 2010 ja 2011 sekä muutos 2010-2011.	10
Taulukko 3 Työllisyyden hoidon keskeisimmät haasteet Kuusikko-kunnissa.....	14
Taulukko 4 Kuusikko-kuntien työvoiman palvelukeskusten paikalliset asiakaskriteerit.....	23
Taulukko 5 Tilanteita, joissa asiakkuus ei ala, vaikka asiakaskriteerit täytyisivät.....	24
Taulukko 6 Työvoiman palvelukeskuksessa aloittaneet asiakkuudet yhteensä ja eriteltynä palveluun ohjaavan tahon mukaan vuonna 2011.....	25
Taulukko 7 Kriteerit, joilla asiakkuus päätetään	25
Taulukko 8 Työvoiman palvelukeskuksien päättyneet asiakkuudet 2011 (lkm) ja päättymisen syy osuutena (%) kaikista päättyneistä asiakkuuksista	26
Taulukko 9 Vuoden 2011 aikana tehdyt aktivointisuunnitelmat Kuusikko-kunnissa.....	27
Taulukko 10 Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja toimintapäivät Kuusikko-kunnissa vuonna 2011 ja muutos edelliseen vuoteen (%)	29
Taulukko 11 Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset vuosina 2010 ja 2011 sekä muutos (%) 2010 – 2011	30
Taulukko 12 Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivien lukumäärä ja hinta sekä toimintapäivien lukumäärä kuntouttavaan työtoimintaan osallistunutta kohden vuonna 2011 sekä muutos vuodesta 2010 (%)	31
Taulukko 13 Valtion maksamat korvaukset (€) kuntouttavasta työtoiminnasta ja maksettujen korvausten osuus (%) kuntouttavan työtoiminnan kokonaiskustannuksista Kuusikko-kunnissa 2008-2011. (Valtion korvaukset eivät sisällä valtionosuuksien kautta maksettuja laskennallisia korvauksia).	32
Taulukko 14 Miten työttömien pääsy terveydenhuollon palveluihin on järjestetty Kuusikko-kunnissa.....	33
Taulukko 15 Kuusikko-kunnissa vireillä olevia suunnitelmia työttömien terveydenhuollon järjestämiseksi	34
Taulukko 16 Palkkatukityöllistämisen kohderyhmät Kuusikko-kunnissa	36
Taulukko 17 Palkkatukityöllistämisyksikön pituudet Kuusikko-kunnissa.....	36
Taulukko 18 Valmennuksen, tuen ja ohjauksen järjestäminen palkkatukityöllistämisen aikana	37
Taulukko 19 Palkkatukityöllistämisen kustannukset Kuusikko-kunnissa vuonna 2011 sekä valtion palkkatukityöllistämisen tiliöinnit Kuusikko-kunnille 2011.	37
Taulukko 20 Yrityksille ja yhteisöille maksetun kuntalisän kokonaismäärä Kuusikko-kunnissa vuosina 2010 ja 2011 sekä muutos (%) 2010-2011	37
Taulukko 21 Sosiaaliset yrityksen Kuusikko-kunnissa	38
Taulukko 22 Kuusikko-kuntien yhteistyö yritysten kanssa työttömyyden hoidossa.....	39
Taulukko 23 Kuusikko-kuntien yhteistyö kolmannen sektorin kanssa työttömyyden hoidossa	39
Taulukko 24 Työpajatoiminnan kohderyhmät Kuusikko-kunnissa.....	40
Taulukko 25 Kuusikko-kuntien näkemyksiä aikuisten työpajatoiminnan tarpeellisuudesta	41
Taulukko 26 Kuntien työllisyyden hoidon bruttokustannukset (€) vuonna 2011 sekä muutos (%) 2010 – 2011	43

Kuvioluettelo

Kuvio 1 Työllisyysaste Kuusikko-kunnissa ja koko maassa vuosina 2005 - 2010.....	2
Kuvio 2 Työttömyysaste eli työttömien osuus työvoimasta Kuusikko-kunnissa ja koko maassa keskimäärin vuosina 2005 - 2011	3
Kuvio 3 Alle 25-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista Kuusikko-kunnissa ja koko maassa keskimäärin vuosina 2005 - 2011	4
Kuvio 4 Alle 25-vuotiaiden työttömien lukumäärä Kuusikko-kunnissa keskimäärin vuosina 2005 - 2011.....	5
Kuvio 5 50 vuotta täyttäneiden työttömien osuus kaikista työttömistä Kuusikko-kunnissa vuosina 2005 - 2011	6
Kuvio 6 50 vuotta täyttäneiden työttömien lukumäärä Kuusikko-kunnissa vuosina 2005 - 2011.....	6
Kuvio 7 Pitkäaikaistyöttömien osuus (%) kaikista työttömistä Kuusikko-kunnissa keskimäärin vuosina 2005 - 2011	7
Kuvio 8 Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä Kuusikko-kunnissa vuosina 2005 - 2011	7
Kuvio 9 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneiden lukumäärä vuosina 2006 - 2011	8
Kuvio 10 Vähintään 500 päivää työttömyyden vuoksi työmarkkinatukea saaneiden aktivointiaste (%) Kuusikko-kunnissa vuosina 2006 - 2011	9
Kuvio 11 Työttömyysturvan estävät lausunnot iän mukaan (%) vuonna 2011	10
Kuvio 12 Ulkomaan kansalaisten työttömyysaste Kuusikko-kunnissa ja koko maassa vuosina 2009-2011	11
Kuvio 13 Korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden työttömien osuus (%) kaikista työttömistä työnhakijoista.....	12
Kuvio 14 Helsingin kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011.....	16
Kuvio 15 Espoo kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011	17
Kuvio 16 Vantaan kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011	18
Kuvio 17 Turun kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011	19
Kuvio 18 Tampereen kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011	21
Kuvio 19 Oulun kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011	22
Kuvio 20 Kuntouttavan työtoiminnan alle 25-vuotiaiden asiakkaiden osuus kaikista asiakkaista vuosina 2008 - 2011.....	29
Kuvio 21 Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset Kuusikko-kunnissa vuosina 2008 - 2011	31
Kuvio 22 Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki (€) Kuusikko-kunnissa vuosina 2006 – 2011.....	44

1 JOHDANTO

Aikuissosiaalityön työryhmä on julkaissut vuosittain kaksi raporttia: toimeentulotuen raportin ja sen lisäksi vuorovuosina joko työllistämispalveluiden tai aikuissosiaalityön raportin. Tänä vuonna työryhmä laati toimeentulotuen raportin lisäksi työllistämispalveluiden raportin.

Kuusikko-työssä on tähän mennessä valmistunut kaikkiaan kolme työllistämispalveluiden raporttia. Raportit ovat vuosilta 2007 – 2009. Työllistämispalvelujen raporteissa tarkastellaan kuntien panosta erityisesti vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistämässä. Erillinen työllistämispalvelujen raportti on nähty tarpeelliseksi siksi, että työttömi- en osuus aikuissosiaalityön asiakaskunnasta on suuri. Lisäksi kuntien ja valtion välinen vastuunjako työllisyyden edistämässä on muuttunut. Vuoden 2001 voimaantullut kuntouttavan työtoiminnan laki siirsi vastuuta pitkäaikaistyöttömien työllistämistä kunnille lisäten kuntien osuutta työllisyyden hoidossa. Vuoden 2006 työmarkkinatuen uudistus (kuntien rahoitusosuus 50% työmarkkinatuesta ja perustoimeentulotuesta) on nostanut esiin kuntien merkittävää roolia työllisyyden edistämässä entisestään. Kuntien ja valtion välistä tehtävän jakoa on kuvattu vuoden 2008 työllistämispalvelujen raportissa. Vuoden 2009 raportissa puolestaan kuvattu aktivointipolitiikan (aktiivisen sosiaalipolitiikan) synty.

Tässä työllistämispalveluiden raportissa tarkastellaan aluksi Kuusikko-kuntien työttömyyden rakennetta tilastotietojen valossa. Tilastotietojen lisäksi raporttiin on koottu Kuusikko-kuntien keskeisimmät työllisyyden edistämistä koskevat haasteet ja työllistämispalveluiden painopisteet.

Lisäksi raportissa on kuvattu jokaisen Kuusikko-kunnan työllistämispalveluiden organisaatio vuodelta 2011. Varsinaisista työllistämispalveluista raportissa tarkastellaan erikseen työvoiman palvelukeskuksia, kuntouttavaa työtoimintaa, terveystaluuja työllisyyden edistämässä ja työpajatoimintaa. Raportissa käsitellään myös välityömarkkinoita ja sen myötä palkkatukityöllistämistä ja muun muassa sosiaalisten yritysten toimintaa kunnassa. Raportissa loppupuolella on luku liittyen kehittämistyöhön työllistämispalveluissa. Työllistämispalveluiden kokonaiskustannukset sekä työmarkkinatuen kuntaosuuksien kehitys vuosina 2008 – 2011 löytyy luvusta 6. Työllistämispalveluihin ja työllisyyden edistämiseen liittyviä käsitteitä on koottu liitteeseen 1.

2 TYÖTTÖMYYS KUUSIKKO-KUNNISSA

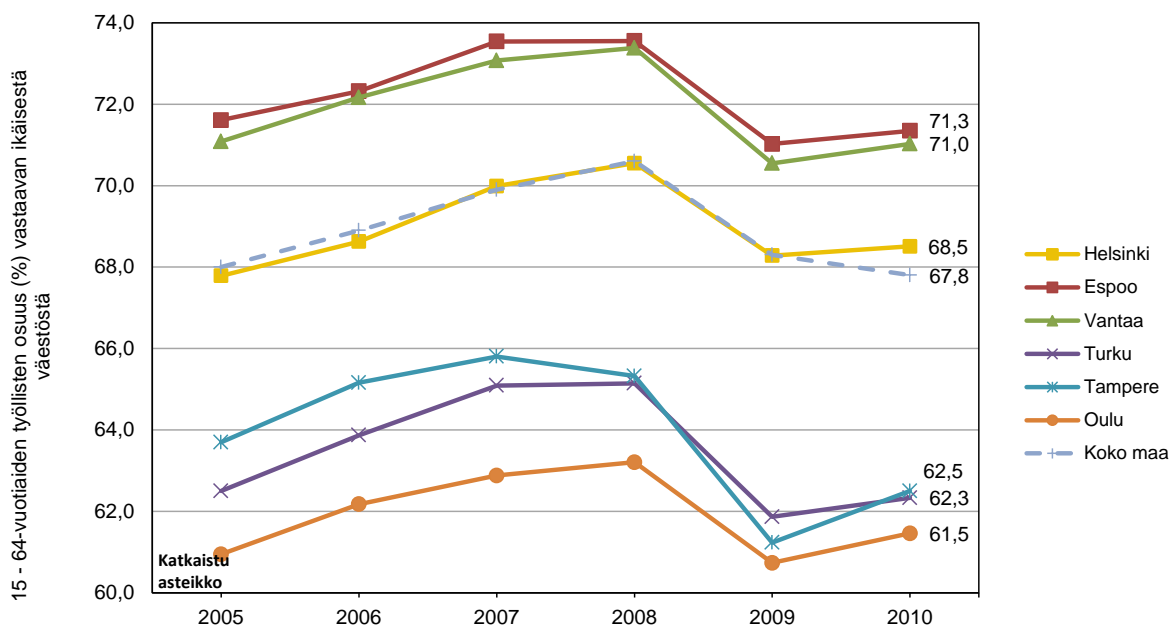
Tässä luvussa kuvataan Kuusikko-kuntien työllisyys- ja työttömyystilannetta erilaisten tilastotietojen avulla. Aluksi tarkastellaan lyhyesti työllisyystilannetta työllisyysasteen avulla. Tämän jälkeen tarkastellaan työttömyyttä työttömyysasteen ja työttömyyden rakenteen kautta. Työttömyyden rakennetta kuvataan nuorisotyöttömyyden, pitkäaikais-työttömyyden, yli 50 vuotta täyttäneiden työttömyyden, ulkomaalaisten ja vieraskielisten työttömyyden sekä työttömien koulutusasteen avulla. Tiedot ovat vuodelta 2011, mutta mukana on myös aikasarjatietoja vuosilta 2005 - 2011. Lisäksi lukuun on koottu kuntien omat kuvaukset paikallisista työllistämisen haasteista.

2.1 Työllisyysaste

Työllisyysaste kuvaa työllisten osuutta 15 – 64-vuotiaasta väestöstä. Korkeaa työllisyysastetta pidetään usein perusedellytyksenä vakaalle talouskasvulle. Työllisyyden lisääminen on nostettu Suomen 2000-luvun hallitusohjelmissa keskeiseksi talouspoliittiseksi tavoitteeksi, ja suurimmaksi uhaksi vahvalle talouskasvulle on nähty työvoiman riittämätön saatavuus. Hallitusohjelmissa työllisyysastetavoitteeksi on asetettu yli 70 prosenttia.

Työllisyysaste jakaa Kuusikkokunnat kolmeen luokkaan. Espoossa ja Vantaalla työllisyysaste on selkeästi muita kuntia korkeammalla. Molemmissa kunnissa työllisyysaste on ollut yli 70 prosenttia vuosina 2005 – 2010. Helsingin työllisyysaste on seurannut melko tarkasti koko maan keskiarvoa jääden vuonna 2011 hieman alle 70 prosenttiin. Turussa (62,3 %), Tampereella (62,5 %) ja Oulussa (61,5 %) työllisyysaste on huomattavasti pääkaupunkiseudun kuntia ja koko maan keskiarvoa alhaisempi ollen vuonna 2011. Oulussa työllisyysaste on ollut Kuusikko-kunnista matalin. Oulun alhainen työllisyysaste johtuu muun muassa opiskelijoiden ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien suuresta määrästä, nuorten muuttoliikkeestä kaupunkiin, kumuloituneesta työttömyydestä ja keskimääräistä alhaisemmasta eläkkeelle siirtymisiästä.

Kuvio 1 Työllisyysaste Kuusikko-kunnissa ja koko maassa vuosina 2005 - 2010

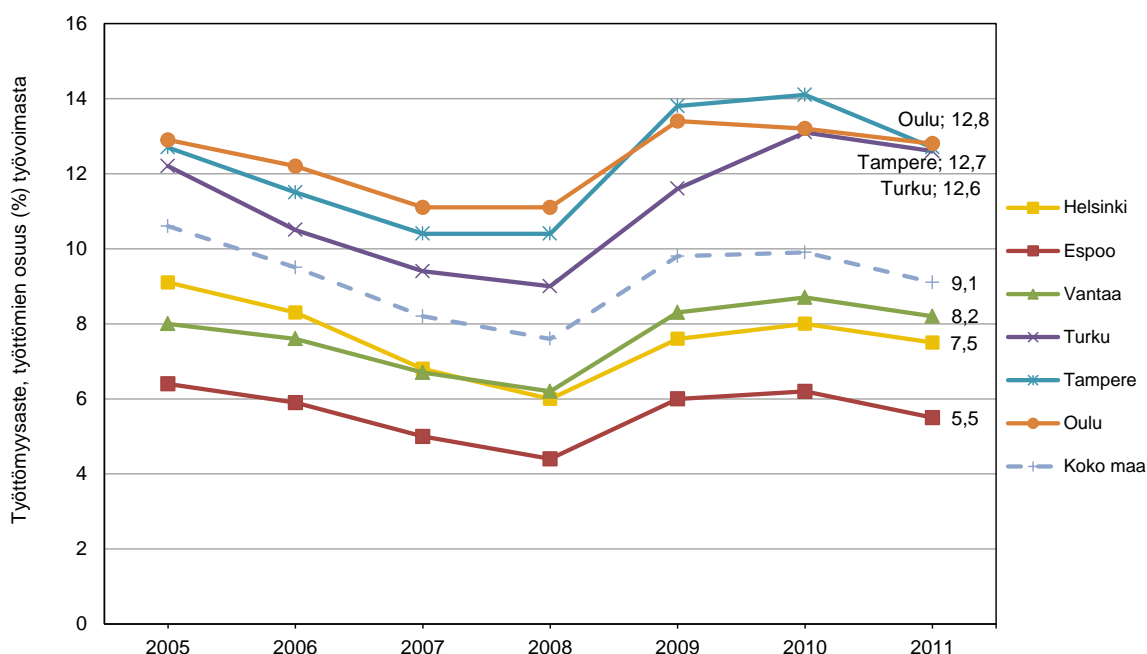

Lähde: Tilastokeskus

2.2 Tilastotietoa työttömyydestä

Työttömyysaste on pääkaupunkiseudulla perinteisesti alittanut valtakunnallisen tason ja muissa Kuusikko-kaupungeissa ylittänyt sen. Vuonna 2011 pääkaupunkiseudun kuntien työttömyysaste vaihteli Espoon 5,5 prosentista Vantaan 8,2 prosenttiin ja pääkaupunkiseudun ulkopuolella Turun 12,6 prosentista Oulun 12,8 prosenttiin. Koko maan vuosikeskiarvo oli 9,1 prosenttia. Työttömyysaste laski kaikissa Kuusikon kunnissa edellisvuodesta, eniten Tampereella (1,4 prosenttiyksikköä).

Kuvio 2 Työttömyysaste eli työttömien osuus työvoimasta Kuusikko-kunnissa ja koko maassa keskimäärin vuosina 2005 - 2011

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälistystilasto

Taulukkoon 1 on koottu työttömyystietojen vuosikeskiarvoja Kuusikko-kunnissa vuonna 2011. Kuusikkokunnat eroavat toisistaan paitsi työttömyysasteen myös työttömänä olevien taustatietojen mukaan. Taulukossa esitetyt tiedot käsitellään tarkemmin luvuissa 2.2.1 – 2.2.5.

Taulukko 1 Työttömyystietojen vuosikeskiarvoja 2011

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	KOKO MAA
Työttömiä yht. (lkm)	23 664	7 108	8 878	11 068	13 786	8 834	73 338	243 876
josta alle 25-vuotiaita (%)	8,9	8,3	10,6	12,2	13,3	18,5	11,5	12,3
josta 50 vuotta täyttäneitä (%)	33,7	38,1	34,1	32,7	31,2	25,0	32,5	38,4
josta pitkäaikaistyöttömiä (%)	22,3	20,7	26,2	29,6	30,4	22,8	25,3	23,4
josta naisia (%)	43,1	43,9	42,9	40,9	44,5	41,5	42,9	43,1
josta ulkomaan kansalaisia (%)	18,5	16,3	19,9	13,6	8,3	5,4	14,2	7,8
josta vieraskielisiä ¹ (%)	24,2	21,3	25,4	17,5	9,9	5,7	18,1	9,4
josta enint. perustasteen tutkinnon suorittaneita (%)	34,6	32,1	43,5	39,1	30,9	29,3	34,8	36,8
Työttömyysaste (%)	7,5	5,5	8,2	12,6	12,7	12,8	9,0	9,1
muutos 2010-2011, prosenttiyks.	-0,5	-0,7	-0,5	-0,5	-1,4	-0,4	-0,6	-0,9
Ulkomaan kansalaisten työttömyysaste (%)	21	13,9	27	39,5	31,3	32,9	..	24,3
ero yleiseen työttömyysasteeseen, prosenttiyks.	13,5	8,4	18,8	26,9	18,6	20,1	..	15,2

¹ Äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi (saamenkieliset sisältyvät tässä vieraskielisiin)

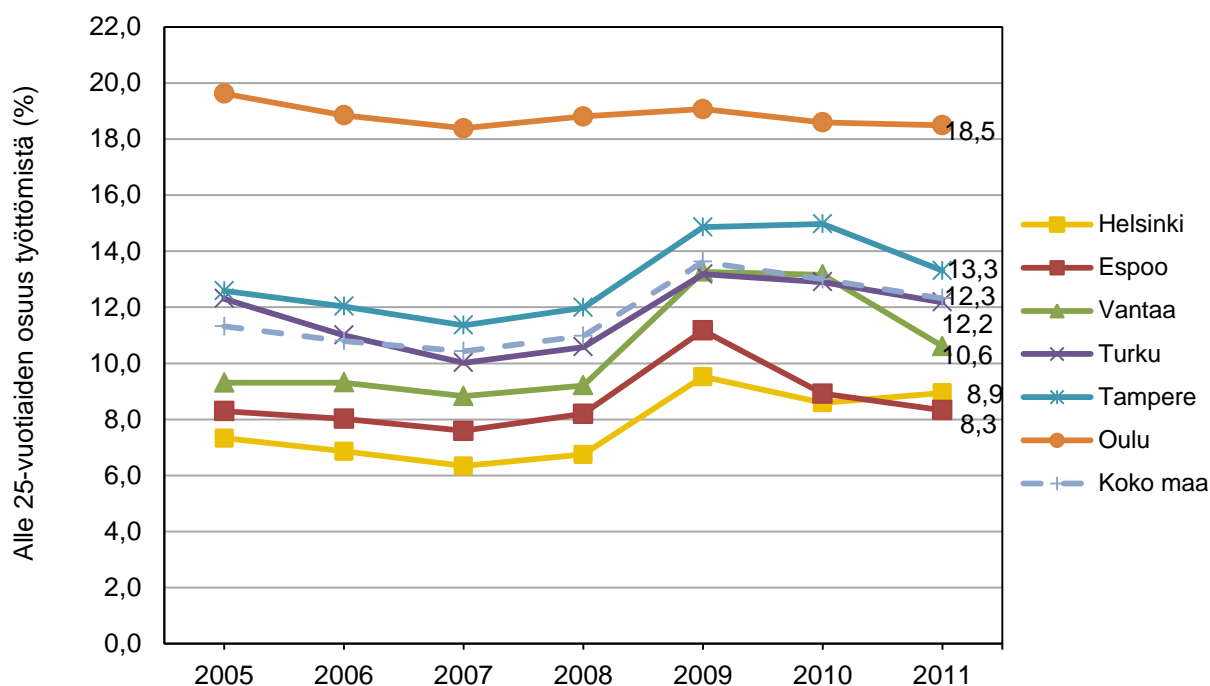
Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälistystilasto

2.2.1 Nuorisotyöttömyys

Nuorisotyöttömyys on 2000-luvulla ollut yksi merkittävistä yhteiskunnallisista haasteista Suomessa. Kun koko työikäisen väestön työttömyysaste Suomessa on ollut lähellä EU:n keskiarvoa tai hieman sen alle, niin nuorten, 15–24-vuotiaiden, työttömyysaste on Suomessa ollut koko 2000-luvun korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin. Vuonna 2011 nuorisotyöttömien osuus kaikista Suomen työttömistä oli 12,3 prosenttia. (Sinivuori, 2011.)

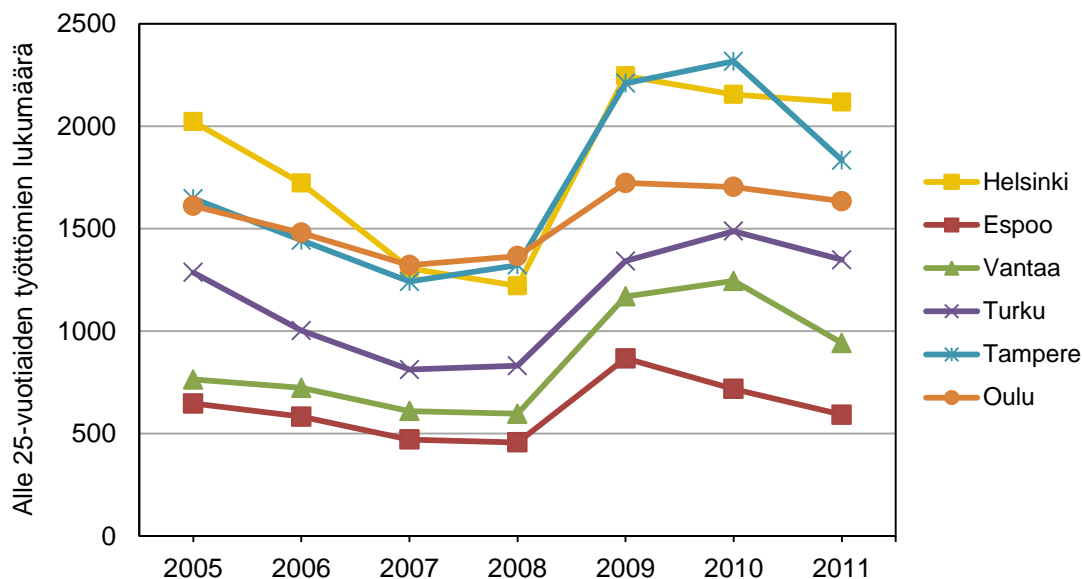
Kuusikko-kunnissa nuorisotyöttömiä oli vuonna 2011 keskimäärin 11,5 prosenttia työttömistä. Kuusikko-kunnissa nuorisotyöttömyys on erityisesti Oulun haaste. Oulussa työttömistä työnhakijoista 18,5 prosenttia oli alle 25-vuotiaita vuonna 2011. Tämä on yli 10 prosenttiyksikköä enemmän kuin Espoossa, jossa nuorten työttömien osuus oli pienin, 8,3 prosenttia. Nuorisotyöttömien osuus oli myös Turussa (12,2 %) ja Tampereella (13,3 %) pääkaupunkiseudun kuntia suurempi. Kuviossa 3 on kuvattu nuorisotyöttömien osuutta kaikista työttömistä työnhakijoista ja kuviossa 4 nuorien työttömien lukumäärän kehitystä.

Kuvio 3 Alle 25-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista Kuusikko-kunnissa ja koko maassa keskimäärin vuosina 2005 - 2011

Lähde: TEM – Työnvälitystilasto

Kuvio 4 Alle 25-vuotiaiden työttömien lukumäärä Kuusikko-kunnissa keskimäärin vuosina 2005 - 2011

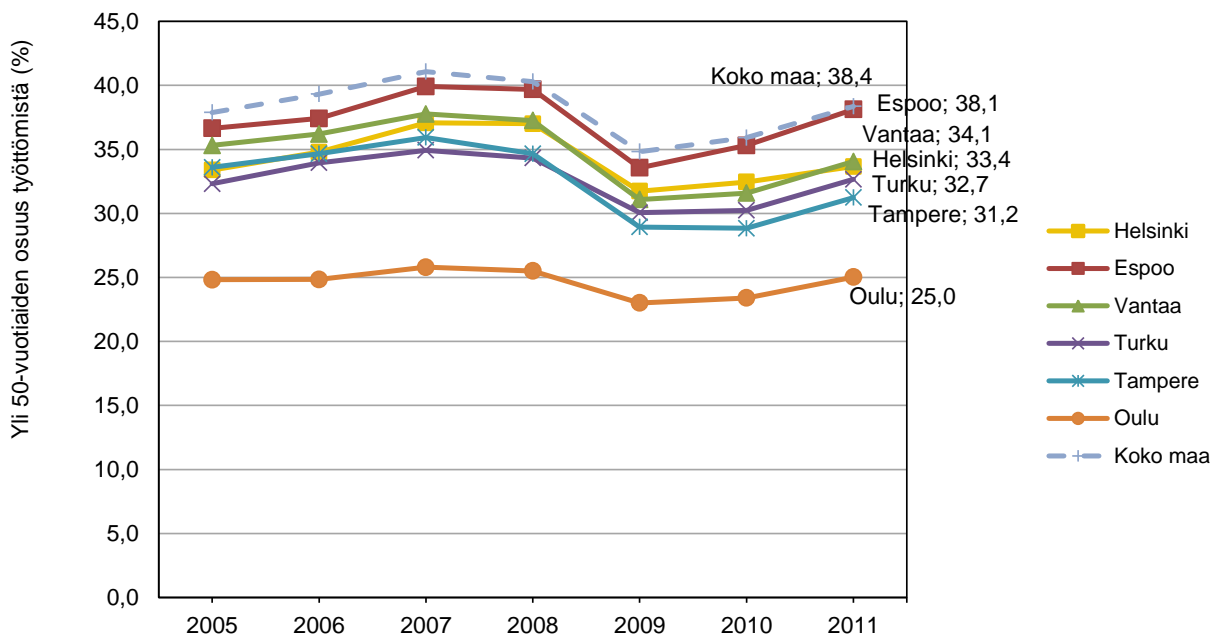
Lähde: TEM - Työnvälitystilasto

2.2.2 Yli 50 vuotta täyttäneet työttömät

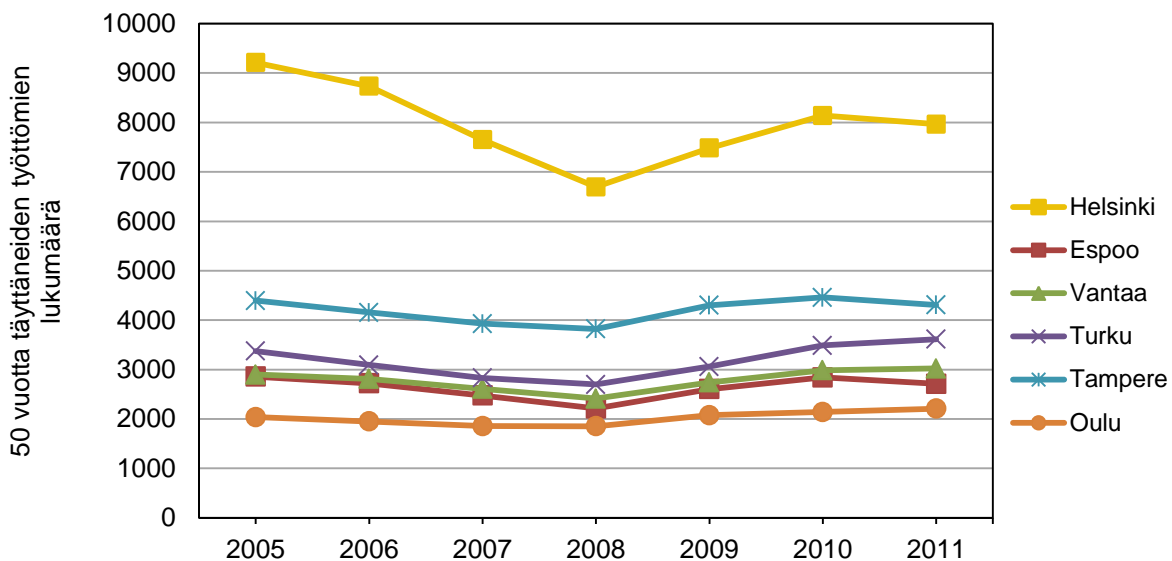
Yli 50-vuotiaiden työttömyydestä on tullut pysyväisilmiö. Ilmiön taustalla on iäkkäiden työntekijöiden siirtyminen ns. eläkeputkeen. Eläkeputki tarkoittaa iäkkään pitkäaikais-työttömän oikeutta työttömyysturvan lisäpäiviin: työttömyysturvaa voidaan tietyin edellytyksin maksaa siihen asti kunnes henkilö pääsee vanhuuseläkkeelle. Tämä järjestely kehitettiin 1990-luvun alun laman jälkeen pitkäaikaistyöttömyyttä helpottamaan, mutta järjestelystä ei ole luovuttu vaikka työvoiman kysyntä on kasvanut. (Myrskylä 2010, 15.)

Vuonna 2011 Kuusikko-kuntien työttömistä lähes kolmannes oli 50 vuotta täyttäneitä, mikä oli lähes kuusi prosenttiyksikköä vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Pääkaupunkiseudun kunnissa 50-vuotiaiden työttömien osuus oli muuta Kuusikkoa suurempi. Suurin heidän osuutensa oli Espoossa, jossa yli 38 prosenttia työttömistä oli täyttänyt 50 vuotta. Espoossa yli 50-vuotiaiden työttömien osuus onkin noussut koko maan keskiarvon tasolle. Yli 50-vuotta täyttäneiden osuus työttömistä on noussut kaikissa Kuusikko-kunnissa. Kuviossa 5 on 50 vuotta täyttäneiden osuus työttömistä, kuviossa 6 heidän lukumääränsä.

Kuvio 5 50 vuotta täyttäneiden työttömien osuus kaikista työttömistä Kuusikko-kunnissa vuosina 2005 - 2011

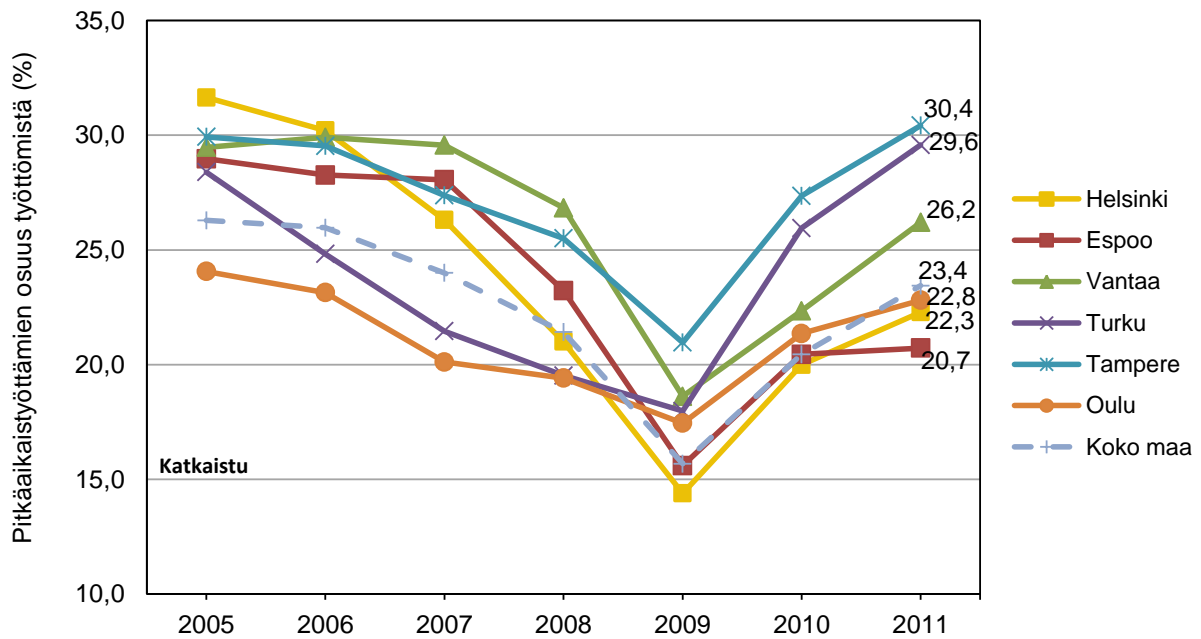
Kuvio 6 50 vuotta täyttäneiden työttömien lukumäärä Kuusikko-kunnissa vuosina 2005 - 2011

2.2.3 Pitkäaikaistyöttömyys

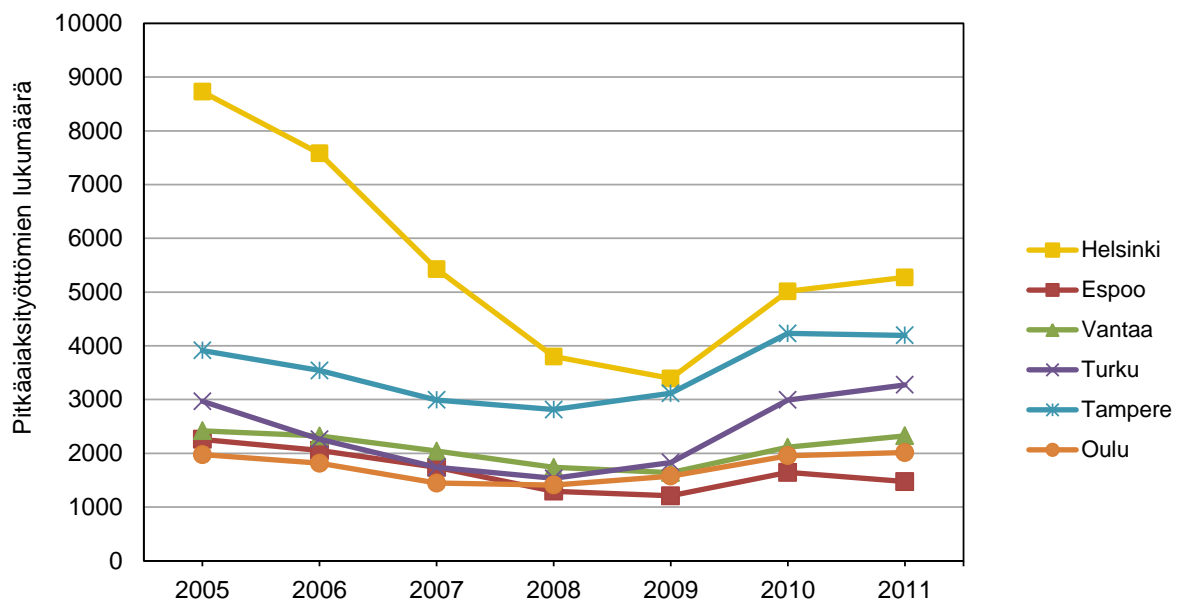
Pitkäaikaistyöttömiksi lasketaan henkilöt, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti työttöminä vähintään 12 kuukautta. Pitkäaikaistyöttömien osuus oli suurin Tampereella, jossa heitä oli yli 30 prosenttia työttömistä työnhakijoista. Myös Turussa (29,6 %) ja Vantaalla (26,2 %) heidän osuutensa oli muuta Kuusikkoa sekä koko maata suurempi. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on noussut kaikissa Kuusikko- kunnissa edellisvuodesta.

Kuvio 7 Pitkäaikaistyöttömien osuus (%) kaikista työttömistä Kuusikko-kunnissa keskimäärin vuosina 2005 - 2011

Lähde: TEM – Työnvälitystilasto

Kuvio 8 Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä Kuusikko-kunnissa vuosina 2005 - 2011

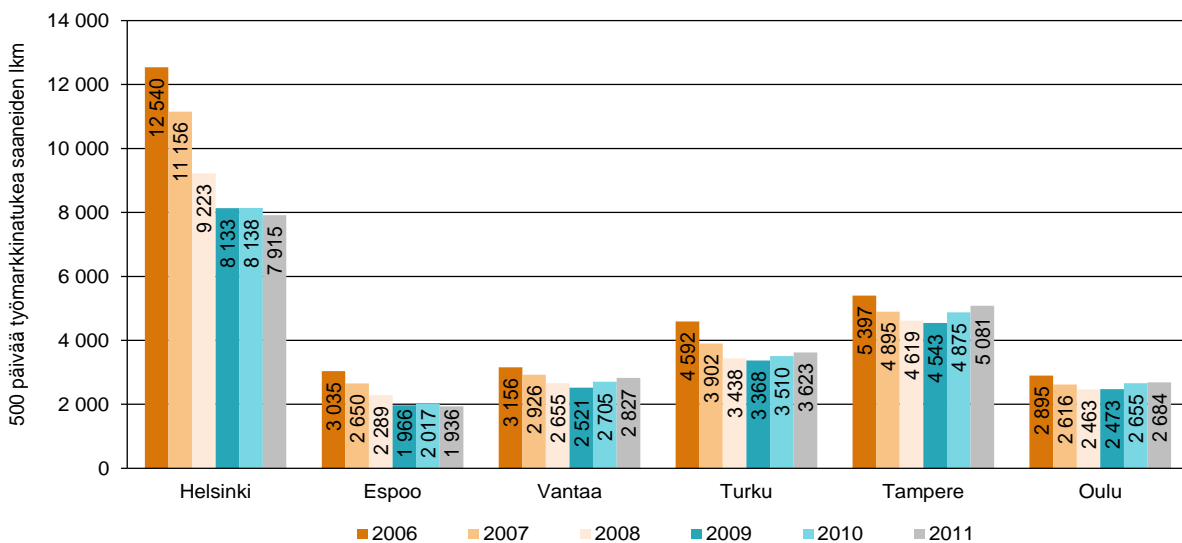
Lähde: TEM - Työnvälitystilasto

Yli 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden vuoksi saaneet

Pitkäaikaistyöttömistä seurataan erikseen yli 500 päivää työttömyyden vuoksi työmarkkinatukea saaneiden lukumäärää (ns. "Kelan lista"). Tämä ryhmä on erityisen kiinnostuksen kohteena siitä syystä, että vuoden 2006 työmarkkinatukiudistuksen myötä kunnat ovat joutuneet osallistumaan yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden tuen rahoitukseen. Kuntien tulee maksaa puolet niiden tukea saavien työmarkkinatuesta, jotka eivät ole osallistuneet ns. aktivointitoimenpiteisiin (mm. omaehtoinen opiskelu, työ- ja koulutuskokeilu, työharjoittelu, työelämävalmennus ja kuntouttava työtoiminta). Kuviossa 9 on esitetty yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden lukumäärä Kuusikko-kunnissa työmarkkinatukiudistuksen voimaantulosta vuoteen 2011. Kuviossa 10 on puolestaan kuvattu aktivointiasteen kehitys vastaavana ajankohtana. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset löytyvät luvusta 10.2.

Yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden lukumäärä väheni Kuusikossa vuodesta 2006 vuoteen 2009 lähes 28 prosentilla. Tämän jälkeen lukumäärän lasku on hidastunut ja kääntynyt osassa kuntia hienoiseen nousuun. Edellisvuodesta lukumäärä väheni Helsingissä (-2,7 %) ja Espoossa (-4 %), ja kasvoi Vantaalla (4,5 %), Turussa (3,2 %), Tampereella (4,2 %) ja Oulussa (1,1 %).

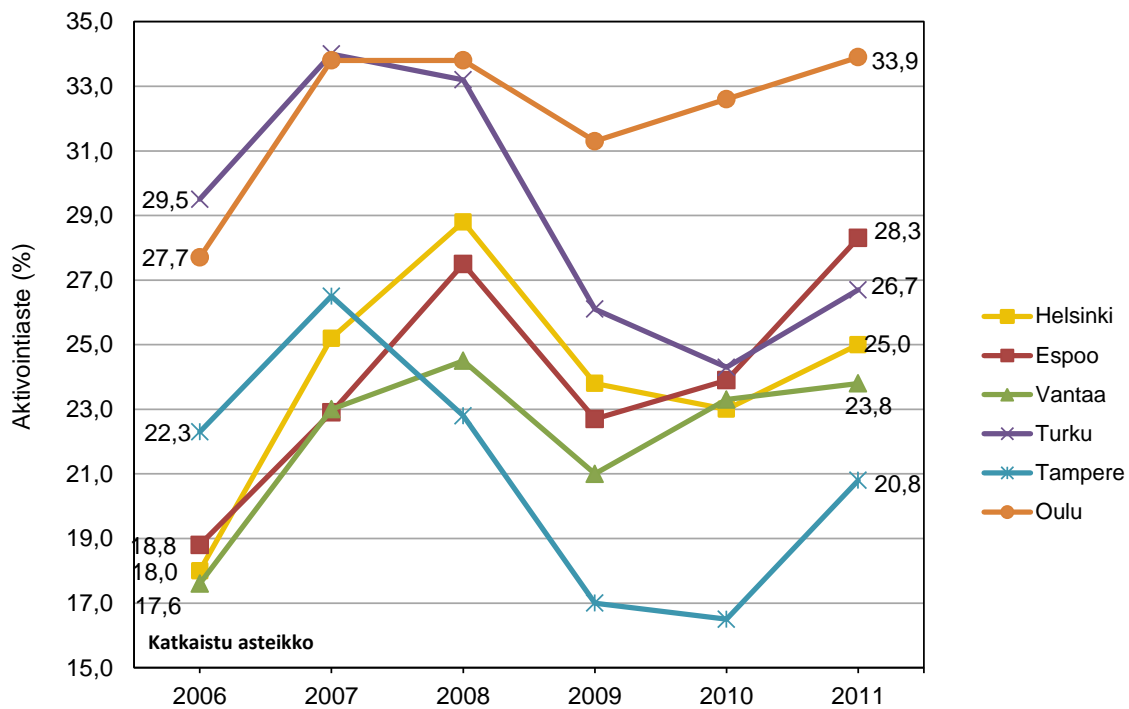
Kuvio 9 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneiden lukumäärä vuosina 2006 - 2011

Lähde: Kela - Tilasto suomen työttömyysturvasta, vuodet 2006 - 2011

Aktivointitoimenpiteissä olleiden osuus vähintään 500 päivää työmarkkinatukea saaneista nousi vuodesta 2010 vuoteen 2011 kaikissa Kuusikko-kunnissa. Eniten osuus nousi Espoossa (4,4 prosenttiyksikköä) ja Tampereella (4,3 prosenttiyksikköä). Aktivointitoimenpiteissä olevien osuus vaihteli Tampereen 20,8 prosentista Oulun 33,9 prosenttiin.

Kuvio 10 Vähintään 500 päivää työttömyyden vuoksi työmarkkinatukea saaneiden aktiivointiaste¹ (%) Kuusikko-kunnissa vuosina 2006 - 2011

Lähde: 2006-2010 työmarkkinauudistuksen seurantasivusto ja 2011 Kelan Kelasto-tietokanta

Työvoimapolitiittiset työttömyysturvan saamisen estävät lausunnot

Työ- ja elinkeinoministeriössä seurataan työttömyysturvan saamisen estävien tai työsäöloehdon sisältävien työvoimapolitiittisten lausuntojen määrien muutoksia. Näitä lausuntoperusteita on useita kymmeniä. Työttömyysturvan estävän lausunnon saaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että työtön menettää oikeuden työttömyysturvaan tai työmarkkinatukeen. Työttömyysturvan estävät lausunnot johtavat kunnissa toimeentulotuen tarpeen lisääntymiseen.

Työvoimaviranomaiset antoivat Kuusikkokunnissa vuoden 2011 aikana 34 008 estävää lausuntoa (31 639 v.2010) yhteensä 28 055 henkilölle (2010: 26 726). Estävien lausuntojen lukumäärä kasvoi Kuusikko-kunnissa edellisvuodesta 7,5 prosentilla ja lausunnon saajien määrä 5 prosentilla. Ainoastaan Espoossa ja Turussa sekä estävien lausuntojen että lausunnon saajien lukumäärän hieman laski.

¹ Aktiivointiaste on työmarkkinatuen aktiivitoimenpiteillä (esim. kuntouttavassa työtoiminnassa, työelämävalmennuksessa ja työharjoittelussa) olevien, palkkatuella työllistettyjen tai starttirahaa saavien osuus kaikista vähintään 500 päivää työmarkkinatukea saaneista.

Taulukko 2 Työttömyysturvan estävät lausunnot ja lausunnon saajat vuosina 2010 ja 2011 sekä muutos 2010-2011.

	Estävät lausunnot ¹						Estävän lausunnon saajat ²		
	Kaikki 2010	Kaikki 2011	Muutos 2010-11, %	Nuoret 2010	Nuoret 2011	Muutos 2010-11, %	Kaikki 2010	Kaikki 2011	Muutos, 2010-11, %
Helsinki	13559	14813	9,2	5199	5906	13,6	11015	11565	5,0
Espoo	4213	4208	-0,1	1537	1445	-6,0	3499	3481	-0,5
Vantaa	3744	3909	4,4	1535	1564	1,9	3255	3354	3,0
Turku	3175	3136	-1,2	1552	1479	-4,7	2782	2754	-1,0
Tampere	4510	5218	15,7	2379	2519	5,9	3934	4442	12,9
Oulu	2438	2724	11,7	1411	1598	13,3	2241	2459	9,7
Kuusikko	31639	34008	7,5	13613	14511	6,6	26726	28055	5,0

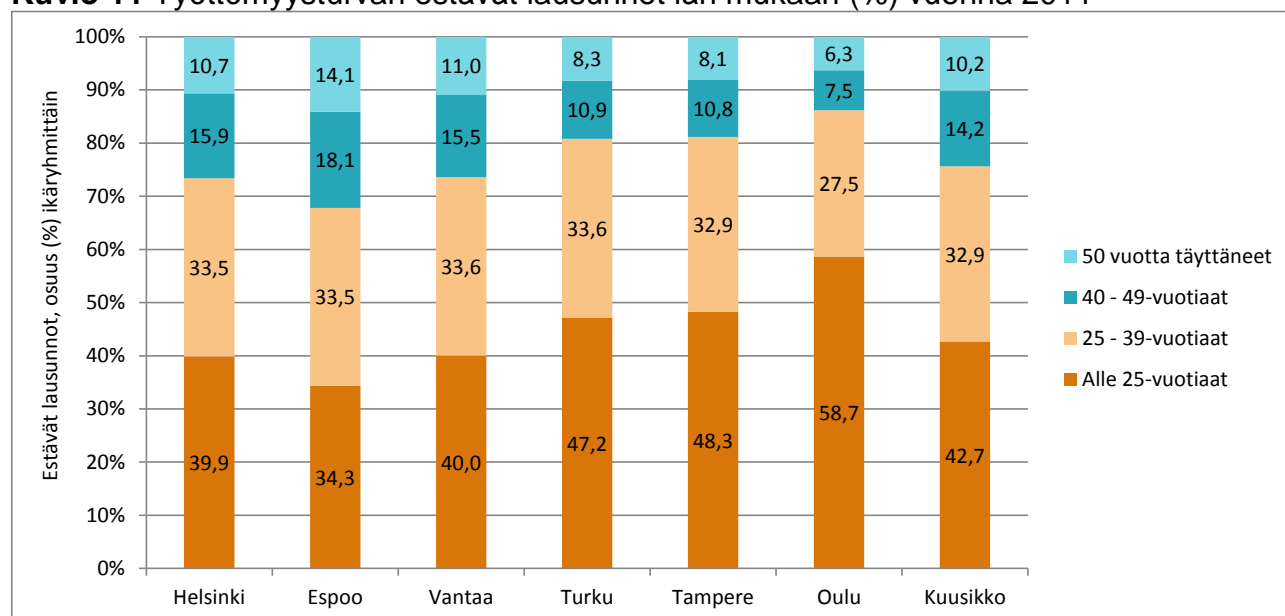
¹ Sama henkilö voi olla luvussa mukana useamman kerran

² Sama henkilö luvussa mukana kertaalleen

Lähde: TEM

Yleisin lausuntokoodi Kuusikko-kunnissa vuonna 2011 oli koodi 0N1 (noin 23 prosenttia kaikista lausunnoista). Henkilö on eronnut ilman pätevää syytä yli 5 päivää kestäväksi tarkoitetusta työstä tai on itse aiheuttanut tällaisen työsuhteen päättymisen. Toiseksi yleisin oli koodi 0R2 (19 % kaikista). Se kohdistuu alle 25-vuotiaisiin, jotka eivät ole ha-keutuneet ammatilliseen koulutukseen tai ovat siitä kieltäytyneet. Kolmanneksi yleisin on lausunto 0A6 (11,3 %) henkilöille, jotka ovat olleet ilman hyväksyttävää syytä edellisen 6 kuukauden aikana työmarkkinoilla vähemmän kuin 6 viikkoa. Kuusikko-kuntien lausunnon saajista yli 40 prosenttia on alle 25-vuotiaita. Nuorten osuus tosin vaihteli paljon kuntien välillä, mutta kaikissa Kuusikko-kunnissa lausunnoista suurin osuus kohdentui ikäryhmittäin tarkasteltuna alle 25-vuotiaille.

Kuvio 11 Työttömyysturvan estävät lausunnot iän mukaan (%) vuonna 2011

Lähde: TEM

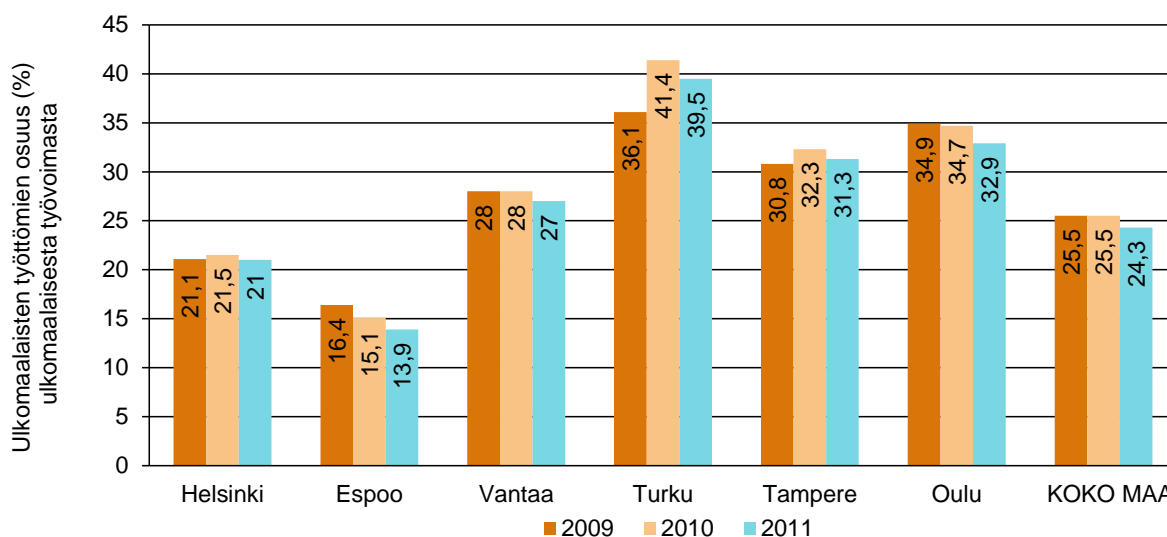
1.1.1 Työttömät ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset²

Maahanmuuttajataustaisten väestön osuus suurten kaupunkien väestöstä on 1990-luvun alusta lähtien kasvanut tasaisesti. Eniten maahanmuuttajia on muuttanut pääkaupunkiseudulle. Vieraskielisten väestöosuus on kymmenkertaistunut pääkaupunkiseudun kunnissa viimeisten parin vuosikymmenen aikana. Vuoden 2011 lopussa noin kymmenen prosenttia pääkaupunkiseudun asukkaista puhui äidinkielenään muuta kuin kotimaista kieltä. Turussa vieraskielisten väestöosuus vuoden 2011 lopussa oli 8 prosenttia, Tampereella 5,6 prosenttia ja Oulussa 3,2 prosenttia. (Tilastokeskus 2012a.)

Maahanmuuttajataustaisen väestön työllistyminen suomalaisille työmarkkinoille on usein vaikeaa. Maahanmuuttajien työttömyysaste on kolminkertainen kantaväestöön nähden. Erityisesti vasta vähän aikaa maassa asuneiden maahanmuuttajien työllistyminen on vaikeaa. Myös riski joutua työttömäksi on vieraskielisillä suurempi³. On myös havaittu, että maahanmuuttajanuorten syrjäytymisriski on muita nuoria suurempi. (Valtioneuvosto 2012; Tilastokeskus 2012b.)

Pääkaupunkiseudulla työttömien työnhakijoiden joukossa on muuta Kuusikkoa sekä koko maata enemmän ulkomaan kansalaisia. Vuonna 2011 Vantaan työttömistä työnhakijoista lähes 20 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia, Helsingissä 18,5 prosenttia ja Espoossa 16,3 prosenttia. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenä puhuvien osuus oli ulkomaan kansalaisten osuutta suurempi kaikissa Kuusikko-kunnissa. Pääkaupunkiseudulla heidän osuutensa kaikista työttömistä työnhakijoista oli Helsingissä ja Vantaalla noin neljäs ja Espoossa viides.

Kuvio 12 Ulkomaan kansalaisten työttömyysaste⁴ Kuusikko-kunnissa ja koko maassa vuosina 2009-2011

Lähde: TEM - Työnvälitystilasto

² Työnvälitystilastoihin tilastoidaan kansalaisuus (suomen tai ulkomaan kansalainen) ja äidinkieli (suomi, ruotsi tai muu kieli). Syntymämaata ei työnvälitystilastoista ole mahdollista saada.

³ Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuoden 2010 lopun 2,3 miljoonasta työllisestä 71 000 oli työttömänä vuotta myöhemmin eli työttömäksi joutumisen riski oli 3,1 prosenttia. Vieraskielisten työllisten riski menettää työnsä oli suurempi kuin koko väestöllä eli keskimäärin 5,4 prosenttia.

⁴ Työttömyysaste saadaan työnvälitystilastoissa laskettua ainoastaan ulkomaan kansalaisista, ei äidinkielen mukaan

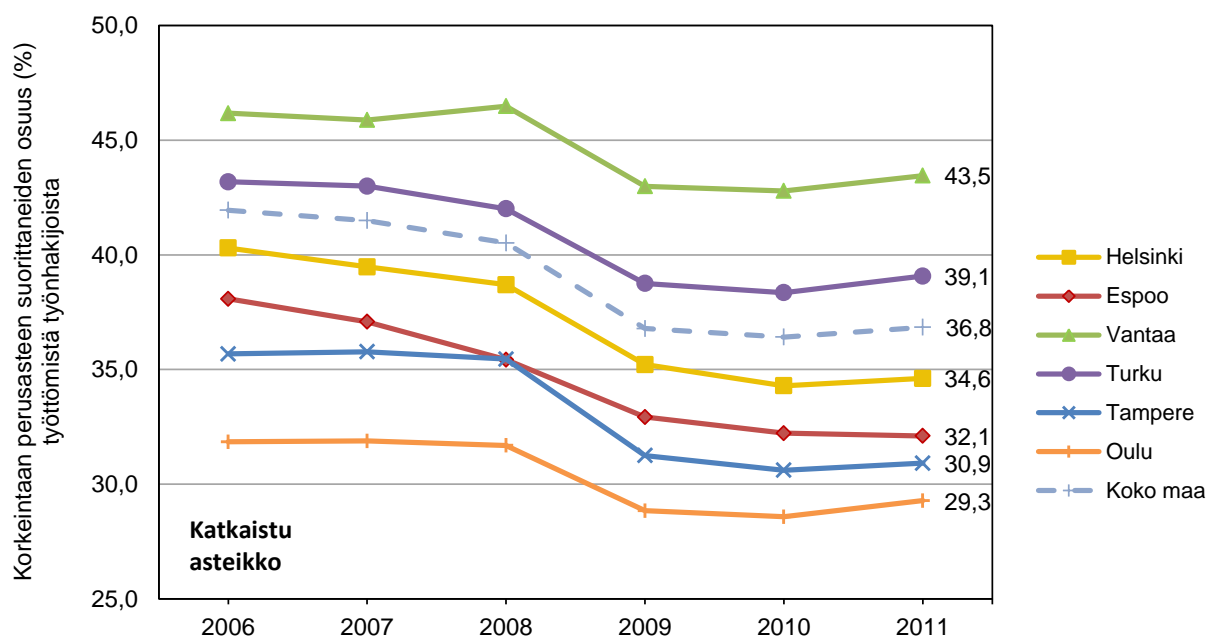
Vaikka ulkomaan kansalaisten osuus kaikista työttömistä työnhakijoista on Turussa, Tampereella ja erityisesti Oulussa pääkaupunkiseutua pienempi, on ulkomaalaisten työttömyysaste Turussa, Tampereella ja Oulussa pääkaupunkiseutua korkeampi. Taus-talta löytyvät muun muassa erot kaupunkien työllisyystilanteessa. Kaikissa Kuusikko-kunnissa ulkomaalaisten työttömyysaste on yleistä työttömyysastetta huomattavasti korkeampi. Espoossa ulkomaalaisten työttömyysasteen ero yleiseen työttömyysastee-seen oli pienin, 8,4 prosenttiyksikköä, Turussa ero oli suurin, 26,9 prosenttiyksikköä.

1.1.2 Työttömien koulutusaste

Suomessa työvoiman koulutustaso on yleisesti noussut parin viimeisen vuosikymme-nen aikana. Työllisten koulutustason nousemisen myötä myös työttömien koulutustaso on noussut ja pelkän perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus työttömistä on laske-nut. Myös työelämän koulutustaso on noussut: syntyvissä työpaikoissa edellytetään aina vain parempaa koulutusta. Samaan aikaan katoaa niitä työpaikkoja, joissa ei tarvi-ta ammatillista koulutusta. Koulutusaste vaikuttaa niin työttömyysriskiin kuin työllisty-mismahdollisuuksiin. Työttömyyden suurin uhka kohdistuu edelleen heikoimmin koulu-tettuihin. Työttömiksi joutuvat useimmiten ensin heikosti koulutetut. Ilman ammatillista tutkintoa on yhä vaikeampi työllistyä. (Myrskylä 2010, 21-23.)

Kuviossa 13 on esitetty aikasarjana korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus kaikista työttömistä työnhakijoista. Korkeintaan perusasteen tutkinnon suoritta-neiden osuus on pienin Oulussa (29,3 prosenttia) ja suurin Vantaalla (43,5 prosenttia). Yksi keskeinen vaikuttaja korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuuteen on työttömien ikä: vanhempien ikäluokkien kohdalla vain perusasteen tutkinnon suorit-taneita on enemmän.

Kuvio 13 Korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden työttömien osuus (%) kai-kista työttömistä työnhakijoista.

1.2 Työllisyyden edistämisen haasteet Kuusikko-kunnissa

Kaikissa Kuusikko-kunnissa huolta aiheuttaa **nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytyminen**. Nuorisotyöttömyys koettelee erityisesti Oulua, mutta nuorten työttömyys ja syrjäytyminen on vakava ongelma myös muissa kunnissa. Helsingissä nuorten syrjäytymistä pidetään kaupungin vakavimpana haasteena. Syrjäytymisuhan alla ovat varsinkin nuoret miehet, joita on työttömänä kaksinkertainen määrä nuoriin naisiin verrattuna. Vantaalla panostus nuorisotyöttömyyden hoitoon on tuottanut tulosta. Taloudellisesti epävarmoista ajoista huolimatta nuorisotyöttömyys on Vantaalla laskenut, ja panostusta tähän suotuisaan kehitykseen jatketaan.

Pääkaupunkiseudulla yhteinen haaste on **maahanmuuttajataustaisten työllistyminen ja maahanmuuttajataustaisten nuorten syrjäytymisen** ehkäiseminen. Vaikka väestön ikääntyessä maahanmuuttajat muodostavat potentiaalisen työllistämisesurssin, on työttömyys heidän keskuudessaan muuta väestöä yleisempää. Helsingissä haasteena ovat myös **alueelliset erot**. Helsingissä kaupunginosien välillä on huomattavia työttömien osuutta, väestön terveydentilaa sekä väestön sosioekonomista rakennetta koskevia eroja. Helsingin tietokeskuksen selvityksen mukaan korkean sairastavuuden alueilla Helsingissä on lähes poikkeuksetta koko kaupungin tasoa korkeammat työttömyysasteet sekä alhaisemmat korkeakoulutettujen osuudet ja keskitulot.

Pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäiseminen ja vähentäminen nostettiin esiin Vantaalla ja Turussa, missä pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli muita Kuusikkokuntia suurempi. Turussa vuonna 2011 haasteita aiheuttivat myös telakkateollisuuden kohdistuneet irtisanomiset.

Taulukkoon 3 on koottu Kuusikko-kuntien keskeisimmät työllisyyden edistämisen haasteet kunnittain.

2 KUNTIEN TYÖLLISTÄMISPALVELUIDEN ORGANISAATIO

Valtiolla on ensisijainen vastuu työllisyyspolitiikasta ja julkisesta työvoimapalvelusta. Kunnat kuitenkin toimivat laajemmin kuin laki edellyttää. Kunnat ovat itsessään suuria työnantajia ja ne edistävät elinkeinopoliittisin toimin työllisyyttä alueellaan. Ne työllistävät runsaasti työttömiä palkkatuettuun työhön, järjestävät kuntouttavaa työtoimintaa ja avustavat järjestöjä työllistämisessä. Nuorten työllistymistä edistetään mm. työpajatoiminnalla ja oppisopimuskoulutuksella. Työelämävalmiuksien lisäämiseksi järjestetään koulutusta ja valmennusta. Lisäksi kunnat osallistuvat ja luovat edellytyksiä erilaisille hankkeille, joilla haetaan uusia tapoja työllistää tiettyjä kohderyhmiä. Näillä hankkeilla on yleensä muitakin rahoittajia. Suurimmissa kaupungeissa työllistämistoimet on yleensä hajautettu eri hallinto-kunnan vastuulle ja yleisesti jokin muu hallintokunta kuin sosiaalitoimi on päävastuussa työllistämisasiassa.

Seuraavissa kappaleissa on kuvattu jokaisen Kuusikko-kunnan työllistämispalveluiden organisaatio vuodelta 2011. Osassa kunnista organisaatioon on tullut vuoden 2011 jälkeen suuriakin muutoksia. Vuoden 2011 kuvaukseen päädyttiin raportissa siitä syystä, että työllistämispalveluita koskevat muutkin tiedot on kerätty vuodelta 2011.

2.1 Helsinki

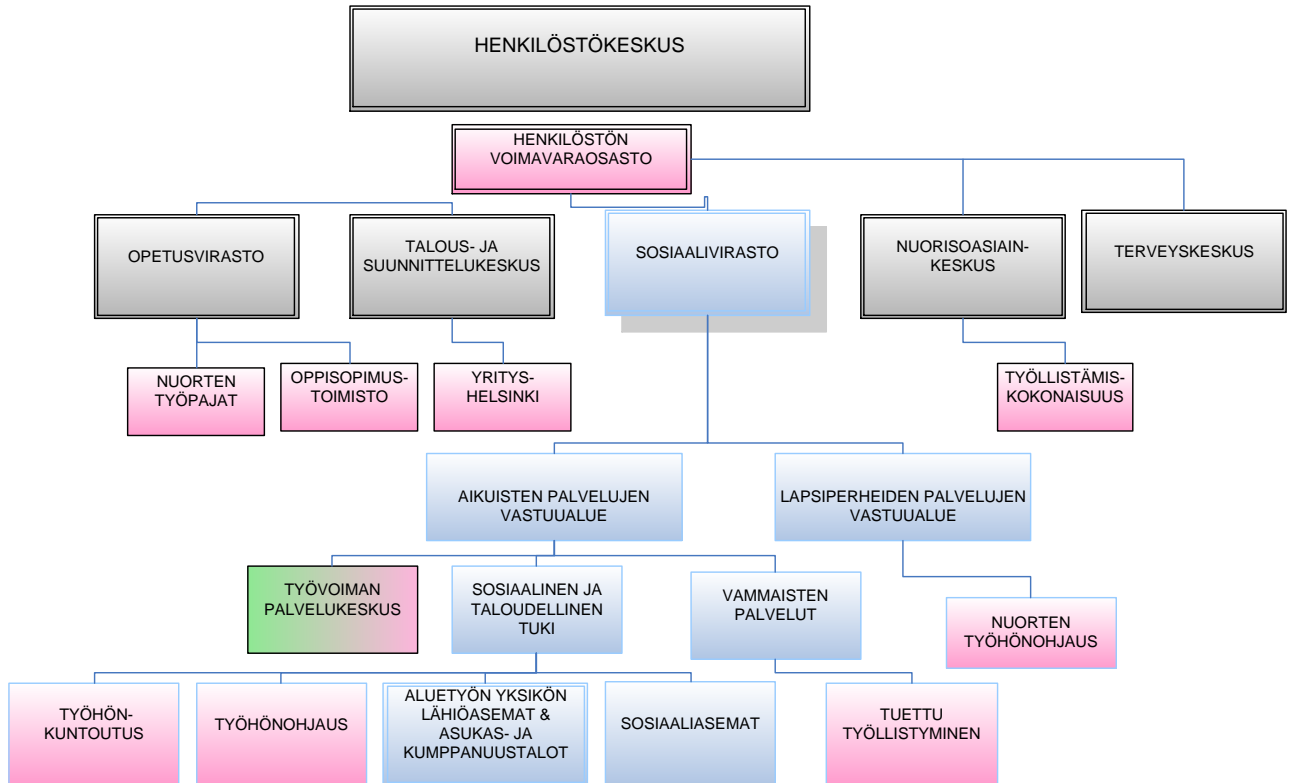
Helsingin kaupungin työllisyysasioiden hoitoa koordinoi henkilöstökeskus, jonka lisäksi työllisyydenhoidon verkostoon kuuluvat opetusvirasto, talous- ja suunnittelukeskus, sosiaalivirasto, nuorisoasiainkeskus ja terveyskeskus. Henkilöstökeskus vastaa mm. palkkatuetun työn hallinnoinnista. Opetusvirastossa on nuorten työpajatoimintaa, suomen kielen koulutusta maahanmuuttajataustaisille työttömille sekä oppisopimustoimisto. Talous- ja suunnittelukeskuksen YritysHelsinki neuvoo ja kouluttaa aloittelevia yrittäjiä. Sosiaaliviraston organisaatiossa ovat Työvoiman palvelukeskus Duuri, Työhönkuntoutus, lähiöasemat ja asukas- ja kumppanuustalot ja sosiaaliasemat tarjoavat palveluja vaikeimmin työllistyville henkilöille. Työhönohjauksessa oli työvoimasuunnittelijoita ja Talent Studio, jossa vahvistetaan työnhakijoiden sähköisiä työnhakutaitoja. Tuetun työllistymisen palvelu tukee kehitysvammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä, ja nuorten työhönohjaus on tarkoitettu lastensuojelun asiakasnuorille. Nuorisoasiainkeskuksessa annetaan tukea kaupungin virastoissa tapahtuvaan nuorten työharjoitteluun ja työelämävalmennukseen. Terveyskeskus on sijoittanut terveydenhoitajan työvoiman palvelukeskukseen.

Vuonna 2012 sosiaaliviraston sosiaalisen ja taloudellisen tuen organisaatiossa oli useita muutoksia. Työhönohjaus-yksikkö lakkautettiin ja sen toimintaa siirrettiin mm. Työhönkuntoutukseen. Sosiaaliasemien nuorille toimeentulotukiasiakkaille suunnattu Voimalinja-hanke (2011 – 2013) siirtyi uuteen Sosiaalityön yksikköön.

Helsingin sosiaalivirasto ja terveyskeskus yhdistyvät sosiaali- ja terveysvirastoksi vuoden 2013 alussa. Uuden viraston työllistämispalvelut sijoittuvat perhe- ja sosiaalipalvelu-osastolle, lähinnä Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö-toimistoon. Työllistymisen tuki-yksikköön sijoitetaan työvoiman palvelukeskuksen ja Työhönkuntoutuksen palvelut. Nuorten palvelut -yksikössä on lastensuojelunuorten työhönohjaus. Yksikössä hoidetaan terveydenhuoltolain tarkoittamat terveystarkastukset ja annetaan terveysneuvontaa työelämän ja opiskelun ulkopuolella oleville asiakkaille. Myös Talent Studio ja Voimalinja-hanke sijoittuvat Nuorten palvelut -yksikköön.

Kuvio 14 Helsingin kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköjä 2011

Kuvion värit: Valtion hallinto vihreä, sosiaalitoimi sininen paitsi erityiset työllistymisen/kuntoutumisen yksiköt punaisella, kaupungin muut hallintokunnat harmaalla

2.2 Espoo

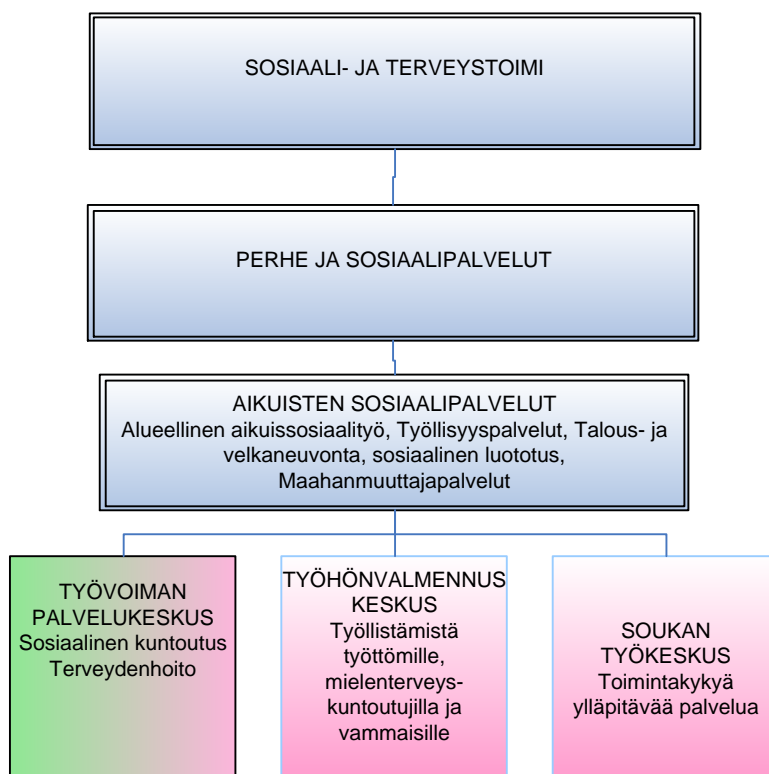
Espoon kaupunki ja Espoon TE-toimisto tekevät vuosittain Espoon työllisyydenhoidon yhteistyösopimuksen. Kaupungin puolelta sopimuskumppanina on aikuisten sosiaalipalveluiden työllisyyspalvelut. Sopimuksen tavoitteena on työllisyyden suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen edistäminen Espoossa.

Työllisyydenhoidon yhteistyösopimuksen painopisteet perustuvat kaupungin osalta Espoo -strategiaan ja Espoon työvoima- ja elinkeinotoimiston toimintaa ohjaaviin TE -ministeriön ja Uudenmaan TE -keskuksen strategioihin. Maahanmuuttajien työllistämistä edistävät toimenpiteet pohjautuvat kaupungin ja työvoima- ja elinkeinotoimiston aiheesta käytyjen metropolipolitiikan aiesopimusneuvotteluihin.

Espoon työllisyyspalvelut hoitaa keskitetysti koko kaupungin palkkatukityöllistämisen. Tämän lisäksi keskeisenä tehtävänä on vastata yhteistyöstä työllisyysasioissa järjestöjen, yhdistysten ja yritysten kanssa muun muassa työllistämisen Espoo -lisän osalta. Merkittävän osan toiminnasta muodostaa tiivis yhteistyö muiden välityömarkkinatoimijoiden kanssa erilaisten kumppanuussopimusten muodossa. Niin sanottuja sosiaalisen työllistämisen sopimuksia työllisyyspalvelut on tehnyt mm. kaupungin suomen- ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja vanhuspalveluiden kanssa. Vuoden 2012 lopussa aloitetaan ns. kuntakokeilu -hanke, jossa keskitytään avustavien tehtävien etsimiseen kaupungin sisällä ja niiden mahdolliseen kilpailuttamiseen. Kuntakokeilun avulla tehostetaan pitkäaikaistyöttömien asiakasohjausta, ostetaan työllistymistä ja työelämäosallisuutta tukevia palveluita sekä kehitetään työllisyyspalveluiden kokonaiskoordinaatiota työttömien palvelukokonaisuuksien selkiyttämiseksi.

Kuvio 15 Espoo kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksikköjä 2011

Kuvion värit: Valtion hallinto vihreä, sosiaalitoimi sininen paitsi erityiset työllistymisen/kuntoutumisen yksiköt punaisella, kaupungin muut hallintokunnat harmaalla

2.3 Vantaa

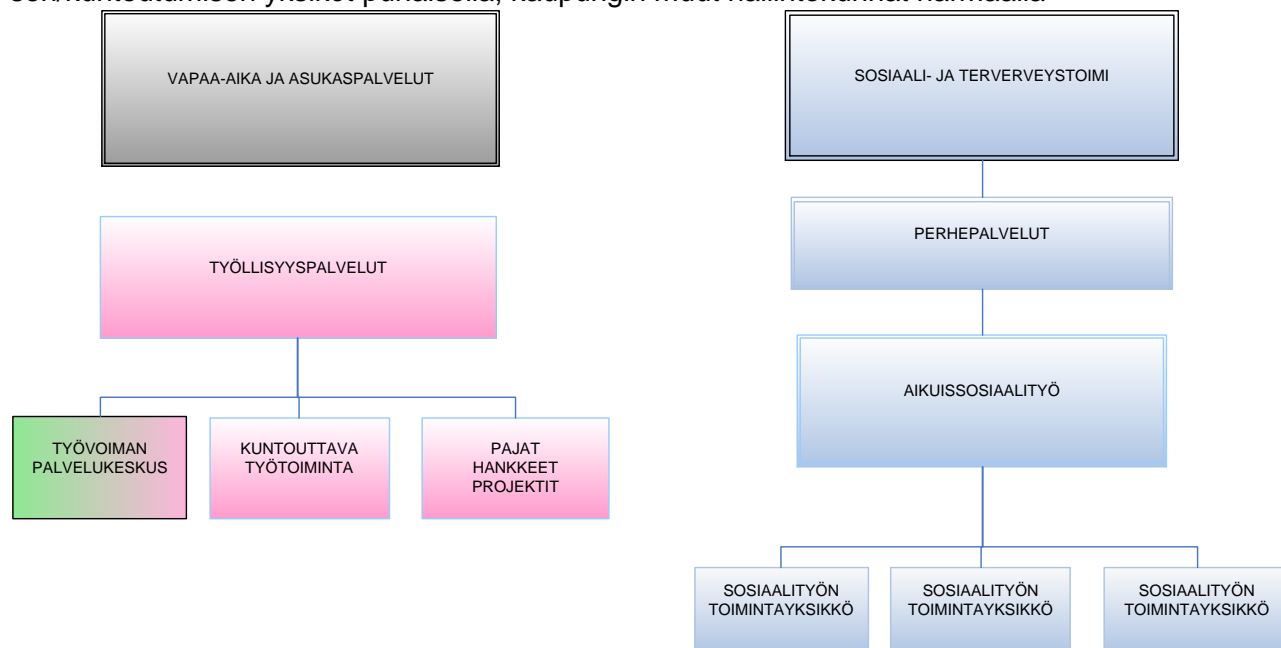
Työllisyyspalveluiden tulosalue on osa Vantaan kaupungin Vapaa-ajan ja asukaspalvelujen toimialaa. Työllisyyspalveluihin kuuluu tulosalueen hallinto, palveluyksikkö ja hankeyksikkö.

Työllisyyspalveluiden hallinto hoitaa keskitetysti Vantaan kaupungin palkkatukityöllistämisen. Lisäksi se avustaa järjestöjä, yhdistyksiä ja yrityksiä pitkäaikaistyöttömien työllistämässä sekä tukee nuorten työllistämistä muun muassa kesätyöseteleiden avulla. Palveluyksikkö vastaa työvoiman palvelukeskus TYP:n toiminnan ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä. Hankeyksikkö hallinnoi erilaisia työllisyyden edistämiseen ja työllisyyspalveluiden toiminnan kehittämiseen suunnattuja projekteja ja hankkeita, kuten työpajatoimintaa järjestävät Vantaan Valo, Tarmo ja Uusioverstas -hankkeita sekä nuorille työttömille suunnattu Petra - nuoret työhön ja kouluun projektiä.

Työllisyyden hoitoon liittyvät palvelut on keskitetty työllisyyspalveluiden tulosalueelle. Lakisääteisten tehtävien lisäksi ulkopuolista rahoitusta saavilla projekteilla ja hankkeilla on tärkeä merkitys toiminnan tuottamisessa ja kehittämisessä. Vantaan Valo, Uusioverstas ja Petra-projekti jatkavat toimintaa, ja vuonna 2012 toiminnan aloitti Konstityöpajahanke. Vuosina 2012-2015 Vantaa osallistuu kuntakokeiluun, jossa keskitytään etenkin pitkäaikaistyöttömien työhönohjaukseen.

Kuvio 16 Vantaan kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011

Kuvion värit: Valtion hallinto vihreä, sosiaalitoimi sininen paitsi erityiset työllistymisen/kuntoutumisen yksiköt punaisella, kaupungin muut hallintokunnat harmaalla

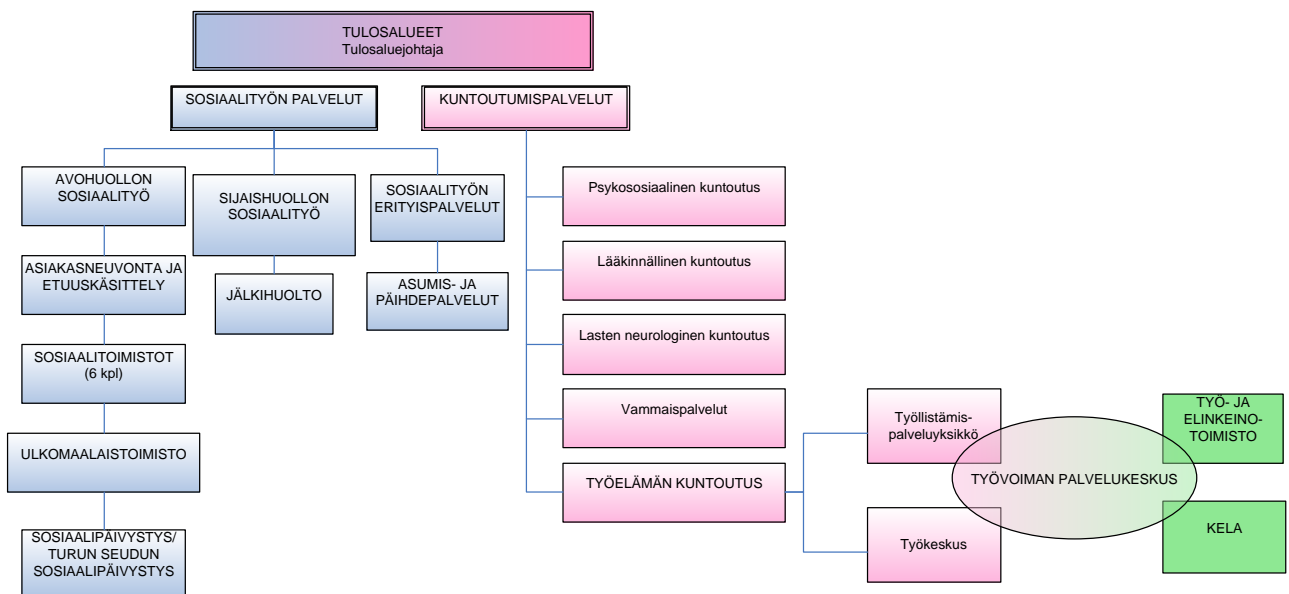
2.4 Turku

Turun sosiaali- ja terveystoimen Työelämäkuntoutus on yksi tulosityksikkö osana kuntoutumispalvelujen tulosaluetta. Työelämäkuntoutus jakaantuu kahteen toimintoon, joita ovat työllistymispalveluyksikkö sekä työkeskus. Kiinteinä yhteistyökumppaneina sosiaali- ja terveystoimen sisällä ovat sosiaalityön tulosalue, perusterveydenhuollon tulosalue sekä erikoissairaanhoidon tulosalue (etenkin psykiatria).

Kaupungin tasolla yhteistyötä tehdään useiden hallintokuntien kanssa esim. keskushallinnon (vars. kaupunginjohtajan asettama rakennemuutostyöryhmä), nuorisotoimen, kasvatus- ja opetustoimen sekä tutkimus- ja kehittämissyksikön kanssa. Varsinkin v. 2011 lisääntyi palkkatukityöllistäminen hallintokuntiin, joista eniten työllistivät SoTen sisällä Työkeskus, erilaiset hoito- ja hoivayksiköt, kulttuuritoimi, viherliikelaitos, talotomiliikelaitos sekä kiinteistöpalveluliikelaitos. Isona muutoksena vuoden 2011 jälkeen oli kaupungin liikelaitosten yhtiöittäminen, jonka jälkeen niihin ei enää voinut kaupungin toimesta palkkatukityöllistää

Kuvio 17 Turun kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011

Kuvion värit: Valtion hallinto vihreä, sosiaalitoimi sininen paitsi erityiset työllistymisen/kuntoutumisen yksiköt punaisella, kaupungin muut hallintokunnat harmaalla

2.5 Tampere

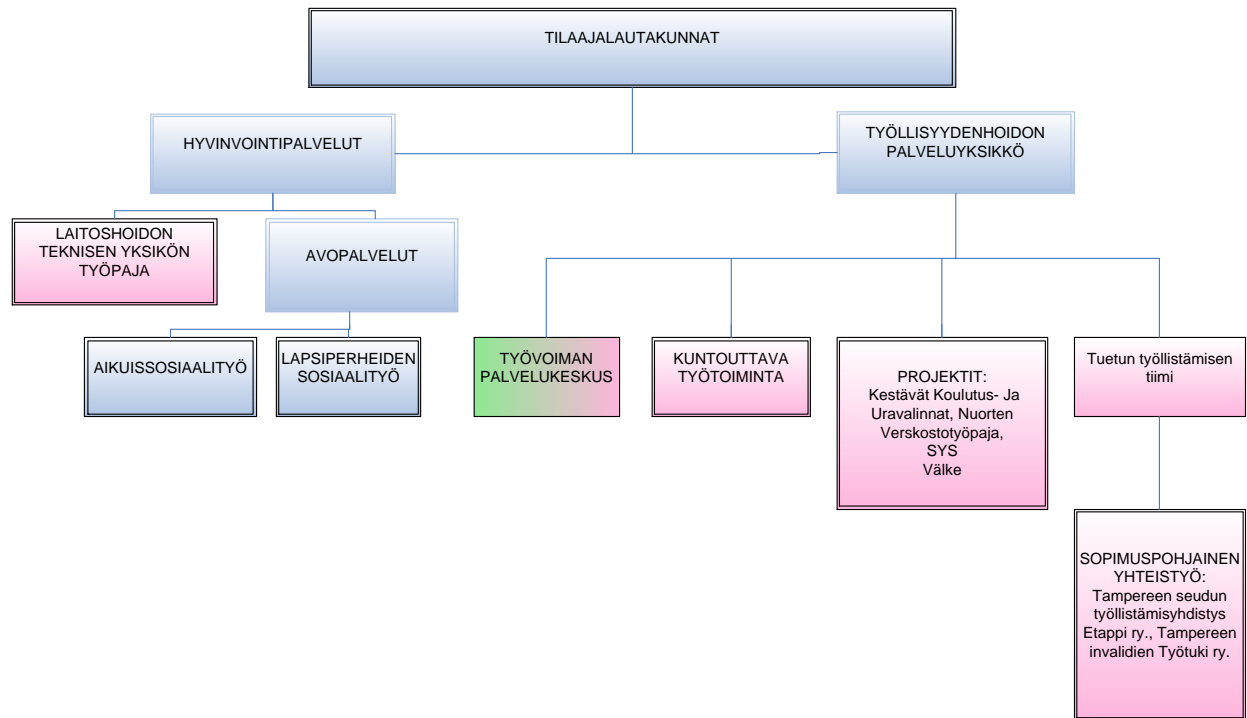
Työllisyydenhoidon palveluita tilaavat osaamis- ja elinkeinolautakunta ja terveyttä ja toimintakykyä edistävien palvelujen lautakunta.

Tampereen kaupungin työllisyydenhoidon palvelut on keskitetty Työllisyydenhoidon palveluysikköön, joka toimii Konsernihallinnon alla. Työllisyydenhoidon palveluysikköön kuuluvat kuntouttava työtoiminta, Tampereen kaupunkiseudun työvoimanpalvelukeskus niiltä osin kuin se tamperelaisille palveluja tuottaa, työvoimapoliittiset projektit, harjoittelupaikkojen järjestäminen maahanmuuttajille, palkkatuki- ja velvoite- ja oppisopimuspaikkojen sekä työvoimapoliittisten harjoittelujen järjestäminen ja välittäminen omaan tuotantoon sekä niihin kuuluvat hallinnolliset palvelut, Tampereen työllistämistuen koordinointi, työllisyyspalveluiden asiakasohjauksen kehittäminen, asiakaspalveluyhteistyön kehittäminen koskien Tampereen invalidien Työtukea (Titry), työllistämiskeskus Etappia sekä koordinaatiotehtävät koskien sosiaalisen yrittäjyyden kehittämistä, osatyökykyisten työllistymisen edistämistä ja työllisyyden hoidon paikallisen ja seudullisen yhteistyön kehittämistä.

Lisäksi Työllisyydenhoidon palveluita on hyvinvointipalveluiden alla. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat aikuissosiaalityön ja toimeentuloturvan palvelut, maahanmuuttajapalvelut, talous- ja velkaneuvonnan ja työllistämistoiminnan palvelut sekä alaikäisten maahanmuuttajien asumispalvelut sekä asioimistulkkaus- ja käännöspalvelut. Lisäksi palvelukokonaisuus sisältää sosiaalisen kuntoutuksen ja työllisyydenhoidon palvelut. Toimintaa säätelevät sosiaalihuoltolaki, lait toimeentulotuesta, kuntouttavasta työtoiminnasta sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta. Tarkoituksena on edistää yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen sosiaalista turvallisuutta ja hyvinvointia. Erityisesti edistetään heikoimmassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien asukkaiden toimintakykyä ja tervettä kehitystä.

Kuvio 18 Tampereen kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköitä 2011

Kuvion värit: Valtion hallinto vihreä, sosiaalitoimi sininen paitsi erityiset työllistymisen/kuntoutumisen yksiköt punaisella, kaupungin muut hallintokunnat harmaalla

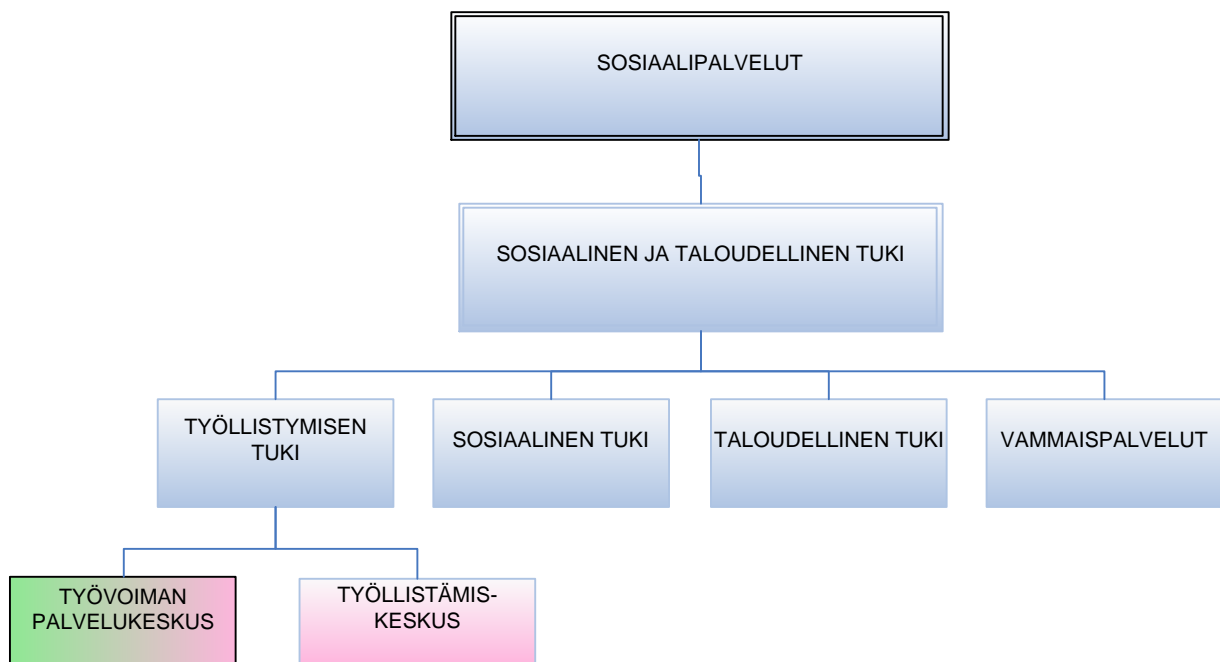

2.6 Oulu

Vuonna 2011 työllisyyden edistäminen toimi sosiaali- ja terveystoimessa sosiaalipalvelujen alla. Vuoden 2012 alusta työllisyyden edistäminen siirtyi Oulussa sosiaali- ja terveystoimen alta konsernipalveluihin elinvoiman palvelualueen alle. Työllisyyden edistämisen sijoittamisella konsernihallintoon vahvistetaan kaupungin ylimmän johdon ja kaupunginhallituksen suurempaa ohjausta työllisyysasioiden johdossa sekä palveluiden läpileikkaavuuden ja keskittämisen tuomia etuja. Tätä kehityslinjaa pyritään jatkamaan myös tulevaisuudessa.

Kuvio 19 Oulun kaupungin työllisyyttä hoitavia tai edistäviä yksiköjä 2011

Kuvion värit: Valtion hallinto vihreä, sosiaalitoimi sininen paitsi erityiset työllistymisen/kuntoutumisen yksiköt punaisella, kaupungin muut hallintokunnat harmaalla

3 TYÖVOIMAN PALVELUKESKUKSET (TYP)

Työvoiman palvelukeskukset ovat vuosien 2004 - 2006 aikana perustettuja, kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimiston) ja KELAn ylläpitämiä palvelupisteitä, jotka tarjoavat moniammatillista asiakaspalvelua vaikeimmin työllistyville. Työvoiman palvelukeskusten perustamisesta linjattiin vuosien 2003 - 2007 hallitusohjelmaan⁵ sisältyneessä työllisyysohjelmassa. Työllisyysohjelmassa nostettiin esiin tarve kehittää työllisyyden hoidosta vastaavien viranomaisten yhteistyötä. Suomessa oli vuoden 2011 lopussa yhteensä 38 työvoiman palvelukeskusta. Näistä kuusi toimii Kuusikko-kunnissa: Helsingin työvoiman palvelukeskus (Duuri), Espoon työvoiman palvelukeskus, Vantaan työvoiman palvelukeskus, Turun työvoiman palvelukeskus, Tampereen kaupunkiseudun työvoiman palvelukeskus ja Oulun työvoiman palvelukeskus. TYP-toiminta perustuu TE-toimiston ja kunnan/kuntien sekä Kelan vapaaehtoiseen sopimukselliseen yhteistyöhön. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010.)

3.1 Asiakaskriteerit

TYP:n asiakkuuden ehdoton edellytys on, että henkilö tarvitsee työmarkkinoille kuntoutuakseen TYP:ssa tarjolla olevaa moniammatillista palvelua, ja asiakkaista vähintään puolet tulee olla vähintään 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneita henkilöitä. TYP:een ohjaamisen tulee aina perustua joko lähettävän organisaation tai TYP:n tekemään palveluarvioon. Asiakkaita ei siis ohjata TYP:een yksinomaan esimerkiksi iän, vajaakuntoisuuden tai pitkäaikaistyöttömyyden perusteella. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010.)

Monilla paikkakunnilla on lisäksi laadittu palveluun ohjaamiseen paikallisia asiakaskriteereitä. Taulukkoon 4 on koottu Kuusikko-kuntien paikallisia asiakaskriteerejä. (Kananen et al. 2010, 209.)

Taulukko 4 Kuusikko-kuntien työvoiman palvelukeskusten paikalliset asiakaskriteerit.

Paikalliset asiakaskriteerit	
Helsinki	Asiakasohjausohjeen mukaan henkilön tulee olla helsinkiläinen työtön työnhakija, jolle peruspalvelut eivät riitä. Hänet ohjataan Duuriin TE -toimistoista, sosiaalialueilta tai ruotsinkielisistä sosiaalipalveluista. Asiakkaan tulee tarvita työllistyäkseen useita palveluja, tai hänen tilanteensa edellyttää mm. työelämävalmiuksien moniammatillista selvittämistä ja ratkaisemista.
Espoo	Ensisijaisesti ohjataan pitkään työttömänä olleita työmarkkinatuen ja toimeentulotuen asiakkaita, toissijaisesti asiakkaita, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä ja joiden kohdalla lähettävän tahon palvelut eivät riitä, asiakkaalla tulee olla motivaatio käyttää TYP-palveluja ja asiakkaalla tulee olla riittävät sosiaaliset ja terveydelliset edellytykset työllistyä tai aloittaa työtoiminta
Vantaa	Vantaalla ei ole paikallisia kriteerejä.
Turku	Asiakkuuskriteereinä Turun TYP:iin riittävä työ- ja toimintakyky TYP-palveluihin (vähintään kuntouttavaan työtoimintaan), ei akuuttia mielenterveys- ja/tai päihdeongelmaa, ei akuuttia, hoitamatonta työ- ja toimintakykyä rajoittavaa sairautta. Asiakkuuteen tulevan tulee olla työtön työnhakija sekä motivoitunut osallistumaan omien työelämävalmiuksiensa edistämiseen. Suurin osa asiakkaista täyttää aktivointiehdon, mutta voi olla asiakkaana ilman sitäkin. Palvelutarvearvio tehdään asiakkaan suostumuksen pohjalta ennen asiakkuuden alkamista, ja tarvittaessa asiakas ohjataan ensisijaiselle palvelutaholle, mikäli kriteerit asiakkuudelle eivät täyty.
Tampere	18 vuotta täyttäneet, avoimille työmarkkinoille suuntaavat työttömät, joiden työttömyys pitkittynyt tai uhkaa pitkittyä, joiden terveydentila ja elämäntilanne on sellainen, että he pystyvät osallistumaan TYP:n tarjoamiin palveluihin tai työhön viitenä päivänä viikossa ja jotka tarvitsevat vahvaa tukea työllistymiseen tai joilla on moniammatillisen palvelun tarve.
Oulu	Asiakkaan prosessissa useita erilaisia toimenpiteitä tai asiakas on esimerkiksi pitkään kuntouttavassa työtoiminnassa. Eläkeselvittelyt pitkittävät prosessia.

⁵ Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelma 24.6.2003

TYP:n asiakkaaksi ohjattavan henkilön toimintakyvyn tulee olla sellainen, että hän kykenee osallistumaan kuntouttavaan työtoimintaan tai muihin työllistymistä edistäviin palveluihin ja hyötymään niistä. Aktivointiehdon⁶ omaavista asiakkaista TYP:een ei tule ohjata niitä, joiden aktivointisuunnitelmassa on todettu, ettei henkilö voi osallistua kuntouttavaan työtoimintaan, vaan hän tarvitsee ensin sosiaali- ja terveystalvuuja. Taulukkoon 5 on koottu tilanteita, joissa asiakkuus ei asiakaskriteerien täyttymisestä huolimatta ala Kuusikko-kunnissa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2010.)

Taulukko 5 Tilanteita, joissa asiakkuus ei ala, vaikka asiakaskriteerit täyttyisivät.

Tilanteet, joissa asiakkuus ei ala vaikka asiakaskriteerit täyttyisivät	
Helsinki	Asiakas ei saavu asiakasinfotilaisuuteen, ei anna suostumusta tietojen vaihtoon, asiakkaalla on ensisijaisesti päihde- tai psykiatrisen hoidon tarve, ohjaus Duuriin on asiakkaan elämäntilanteeseen nähden väärin ajoitettu
Espoo	Jos asiakas ei allekirjoita suostumusta moniammatilliseen palveluun
Vantaa	-
Turku	Asiakkuus ei ala, mikäli asiakas ei toistuvasti saavu aktivointisuunnitelman laadintaan tai jos asiakas ehdottomasti kieltää halunsa osallistua TYP-palveluihin. Tällöinkin asiakkaalle on tarkoitettu laatia aktiivointisuunnitelma, johon sisältyy jokin palvelu. Asiakkuus ei pääsääntöisesti ala, jos asiakas työllistyy tai saa opiskelupaikan ennen ensimmäistä asiakasikaa TYP:ssa.
Tampere	Asiakkaan yksilölliseen elämäntilanteeseen liittyvistä tekijöistä voi seurata, että TYP-asiakkuus ei ole sillä hetkellä ajankohtainen. Asiakkaalla voi olla käynnissä tai alkamassa sellaisia palveluja, joiden aikana TYP-asiakkuutta ei kannata aloittaa. Asiakkuuden alku perustuu myös lähtökohtaisesti vapaaehtoisuuteen, joten asiakas voi itse kieltäytyä asiakkuudesta. Lisätietoa liitteessä.
Oulu	Asiakkuusprosessi on jo käynnissä esimerkiksi aikuissosiaalityön ja TE-toimiston välillä.

3.2 TYP:n asiakkaat

TYP:n asiakkaat on raportoitu työvoiman palvelukeskuksien typpi-järjestelmän mukaan. Luvut eivät kaikilta osin ole yhdenmukaisia kuntien oman tilastoinnin kanssa.

3.2.1 Alkaneet asiakkuudet

Kuusikko-kuntien työvoiman palvelukeskuksissa alkoi vuonna 2011 yhteensä 3 980 asiakkuutta. Helsinkiä ja Espoota lukuun ottamatta alkaneita asiakkuuksia oli enemmän kuin edellisvuonna. Erityisesti Vantaalla asiakkuuksien lukumäärä kasvoi huomattavasti (75 prosenttia eli 136 asiakasta).

Suurin osa asiakkaista ohjautui työvoiman palvelukeskuksen asiakkaaksi TE-toimiston kautta. TE-toimistosta työvoiman palvelukeskukseseen ohjattu työtön voi kuitenkin olla asiakkaana myös sosiaalitoimessa. Vuonna 2011 erityisesti Helsingissä TE-toimistosta ohjattuja asiakkaita oli paljon, yli kolme neljästä asiakkaasta. Pienin TE-toimistosta tulneiden osuus oli Espoossa, sielläkin kuitenkin yli puolet asiakkaista. Espoota ja Vantaata lukuun ottamatta TE-toimistosta ohjattujen asiakkaiden osuus kasvoi hieman edellisvuodesta.

⁶ Yli 25-vuotiaiden kohdalla ns. aktivointiehto täyttyy kun työtön on nauttinut työttömyysturvaa yli 500 päivää tai jos henkilö ei ole oikeutettu työttömyysturvaan ja hän on saanut työttömyyden johdosta toimeentulotukea yli 12 kuukautta, tulee hänelle laatia erityinen aktivointisuunnitelma. Nuorilla alle 25-vuotiailla tämä aktivointiehto täyttyy aikaisemmin: kuuden kuukauden työmarkkinatukijakson tai neljän kuukauden työttömyyden johdosta myönnetyn toimeentulotuen jälkeen (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2.3.2001/189)

Taulukko 6 Työvoiman palvelukeskuksessa aloittaneet asiakkuudet yhteensä ja eriteltynä palveluun ohjaavan tahon mukaan vuonna 2011

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Yhteensä	1 371	329	317	622	637	704	3 980
josta TE-toimisto	1 062	165	177	430	382	437	2 653
josta sosiaali toimi	292	148	65	164	57	174	900
josta muu	17	16	75	28	198	93	427
<i>Yhteensä</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>josta TE-toimisto</i>	<i>77,5</i>	<i>50,2</i>	<i>55,8</i>	<i>69,1</i>	<i>60,0</i>	<i>62,1</i>	<i>66,7</i>
<i>josta sosiaali toimi</i>	<i>21,3</i>	<i>45,0</i>	<i>20,5</i>	<i>26,4</i>	<i>8,9</i>	<i>24,7</i>	<i>22,6</i>
<i>josta muu¹</i>	<i>1,2</i>	<i>4,9</i>	<i>23,7</i>	<i>4,5</i>	<i>31,1</i>	<i>13,2</i>	<i>10,7</i>
<i>Muutos 2010-2011, %</i>	<i>-13,2</i>	<i>-21,7</i>	<i>75,1</i>	<i>10,3</i>	<i>23,7</i>	<i>27,8</i>	<i>4,4</i>

¹ Sisältää muun muassa Kelan kautta tulleet asiakkuudet

² Tietojärjestelmissä on kirjaamisongelmia, jonka vuoksi todellista lukua on ollut vaikea saada. Sen saaminen edellyttäisi tietojärjestelmien välistä vertailua.

Lähde: Typpi-järjestelmä

3.2.2 Päättyneet asiakkuudet

Asiakkuus työvoiman palvelukeskuksessa on ajallisesti rajattu 2-3 vuoteen. Asiakkuus siis päättyy viimeistään kolmen vuoden jälkeen. Asiakkuus voi päättyä aiemminkin, jos asiakas ei enää tarvitse työvoiman palvelukeskuksen palveluita esimerkiksi työllistymisen tai eläkkeelle siirtymisen johdosta. Taulukkoon 7 on koottu yhteen Kuusikkokuntien työvoiman palvelukeskuksissa asiakkuuden päättämiseen sovellettuja kriteerejä.

Taulukko 7 Kriteerit, joilla asiakkuus päätetään

Kriteerit, joilla asiakkuus päätetään	
Helsinki	1) On löydetty pitkäkestoinen ratkaisu (työ, koulutus, eläke, ohjaus TE-toimistoon) 2) asiakkaan elämäntilanne on muuttunut (esim. on kuntoutuksessa tai on muuttanut Helsingistä) 3) asiakas on muusta syystä työvoiman ulkopuolella (esim. vanhempainvapaalla tai armeijassa) 4) muu syy (esim. päihdepalvelujen tarve).
Espoo	1) asiakas työllistyy 2) asiakas aloittaa pitkän koulutuksen 3) asiakas siirtyy työvoiman ulkopuolelle (eläke, pitkä kuntoutustuki) 4) asiakkaan tilanne ei muutu toimenpiteistä huolimatta 5) muut syyt (muutto, oma pyyntö, hoitojakso yms).
Vantaa	Asiakkuus päätetään jos asiakas ei ole enää työtön työnhakija tai asiakas ei ole motivoitunut TYP-työskentelyyn eikä halua osallistua mihinkään toimenpiteisiin tai palveluihin. Asiakkuus päättyy myös silloin, jos kaikkea on jo kokeiltu eivätkä toimenpiteet ole johtaneet työllistymiseen tai työllistymismahdollisuuksien edistymiseen.
Turku	TYP- asiakkuuden maksimiaika on 3 vuotta. Asiakkuus päätetään myös, kun asiakas: 1) työllistyy (tarvittaessa jatkuu työllistymisen jälkeekin maks. puoli vuotta) tai pääsee opiskelemaan ammattiin johtavaan tutkintoon, 2) jättää tulematta ilman pätevää syytä ja ilmoitusta kahdelle perättäiselle aktiivoin-tisuunnitelma-ajalle, 3) ei kykene sitoutumaan palveluihin joko motivaation (esim. toistuvat kieltäytymiset tai luvattomat poissaolot palveluista) tai työ- ja toimintakyvyn puutteesta johtuen (mm.pitkittyvät tai jatkuvat, perättäiset sairauslomat kestoltaan yhteensä noin puoli vuotta, tai tulossa pitkä sairausloma esim. vaativan operaation vuoksi)
Tampere	Asiakkuus päätetään, kun arvioidaan ettei TYP:n puitteissa tarjolla olevilla palveluilla enää voida edistää asiakkaan työllistymistä avoimille työmarkkinoille, kaikkien palvelut on kokeiltu tai asiakas on työllistynyt/aloittanut omaehtoisen ammattiin valmistavan koulutuksen. Päätymissyiden kirjauksessa noudatetaan TYPPI-järjestelmän luokittelua.
Oulu	Kun ei enää tarvetta viranomaisten kiinteää yhteistyötä edellyttävään palveluun tai moniammatillisella palvelulla ei ole voitu edistää asiakkaan työllistymistä

Työvoiman palvelukeskuksien asiakkuudet päättyivät vuonna 2011 hieman useammin työllistymiseen kuin vuotta aiemmin (noin 4 prosenttiyksikköä). Ainoastaan Turussa (-14,3 %-yks.) ja Oulussa (-1,1 %-yks.) työllistymiseen päättyneitä asiakkuuksia oli edellisvuotta vähemmän. Tampereella työllistymiseen päättyi huomattavasti edellisvuotta useampi asiakkuus (30,1 %-yks.).

Taulukko 8 Työvoiman palvelukeskuksien päättyneet asiakkuudet 2011 (lkm) ja päätymisen syy osuutena (%) kaikista päättyneistä asiakkuuksista

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere	Oulu	Kuusikko
Yhteensä (lkm)	1 233	381	178	687	544	588	3 611
<i>josta työllistyneet (%)</i>	10,6	16,5	18,5	8,0	35,8	9,5	14,8
<i>josta TE-toimistoon (%)</i>	9,4	6,6	11,2	13,0	10,3	11,2	10,3
<i>josta koulutukseen (%)</i>	1,5	3,7	3,4	9,8	7,2	6,8	5,1
<i>josta palkkatuki (%)</i>	0,4	2,6	1,1	3,9	3,5	1,9	2,0
<i>josta eläke (%)</i>	7,5	5,5	8,4	3,2	2,0	2,9	5,0
<i>josta kuntoutus/sairaus (%)</i>	4,3	4,2	0,6	6,4	7,9	13,1	6,5
<i>josta oma pyyntö (%)</i>	8,5	5,5	13,5	4,5	6,3	5,4	6,8
<i>josta tilanne ei muuttunut (%)</i>	29,4	21,5	6,7	19,2	7,7	11,1	19,2
<i>josta muut (%)</i>	28,3	33,9	36,5	32,0	19,3	38,1	30,2
<i>Yhteensä (%)</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Tietojärjestelmissä on kirjaamisongelmia, jonka vuoksi todellista lukua on ollut vaikea saada. Sen saaminen edellyttäisi tietojärjestelmien välistä vertailua.

Lähde: Typpi-järjestelmä

3.3 Aktivointisuunnitelmat

TYP:n palveluprosessi alkaa asiakkaan tilanteen kartoituksella ja arvioinnilla. Käytännössä asiakkaalle laaditaan työllistymis- tai aktivointisuunnitelma. Laki velvoittaa kuntaa ja työ- ja elinkeinotoimistoa (TE-toimisto) laatimaan aktivointisuunnitelman työttömälle asiakkaalle, joka saa työmarkkinatukea tai toimeentulotukea. Aktivointisuunnitelma laaditaan yhteistyössä asiakkaan kanssa. Vastuu aktivointisuunnitelmapirosessin käynnistämisestä on sen viranomaisen, jonka pääasiallinen asiakas on kyseessä: työmarkkinatukea saavan asiakkaan kohdalla vastuu on TE-toimiston, toimeentulotukea saavan kohdalla kunta. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2012.)

Aktivointisuunnitelmassa määritellään keinot asiakkaan etenemiseksi koulutukseen tai työelämään. Siihen voidaan sisällyttää TE-toimiston työllistymistä edistäviä palveluja, erilaisia sosiaali-, terveys-, koulutus- ja kuntoutuspalveluja sekä kuntouttavaa työtoimintaa. Yhdessä tehdyn aktivointisuunnitelman allekirjoittavat TE-toimisto, kunta ja asiakas. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2012.)

Aktivointisuunnitelmien lukumäärä kerättiin Kuusikon työllistämisesraporttiin nyt ensimmäisen kerran. Luvut ovat peräisin kuntien omista tilastoista⁷. Aktivointisuunnitelmien lukumäärä vaihteli paljon kunnasta toiseen ja lukujen vertailuun kuntien välillä tulee suhteutua varauksella.

Suurin osa suunnitelmista tehtiin 25 vuotta täyttäneille. Espoossa ja Tampereella aktivointisuunnitelmia tehtiin suhteellisesti enemmän alle 25-vuotiaille kuin 25 vuotta täyttäneille (toisin sanoen alle 25-vuotiaiden osuus aktivointisuunnitelmista oli huomattavasti suurempi kuin alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista). Muissa kunnissa osuudet olivat lähellä 25-vuotiaiden osuutta työttömistä.

⁷ Aktivointisuunnitelmien lukumäärää seurataan myös TEM:ssä. TEM:n URA-järjestelmän luvut poikkeavat Turun, Tampereen ja Oulun osalta huomattavasti kuntien oman tilastoinnin luvuista.

Espon aktivointisuunnitelmien määrää kuvaavat luvut eivät ole verrannollisia muihin kuntiin. Espoossa on koko seurantajakson aikana merkitty asiakastietojärjestelmiin tehdyt aktivointisuunnitelmat eri kriteereillä. Aktivointisuunnitelmiksi on merkitty vain ne suunnitelmat, joiden pohjalta asiakas on ohjattu kuntouttavaan työtoimintaan. Mikäli mukaan tilastoon otetaan myös tehdyt alku- ja tilannearviot, Espoon lukumäärät ovat huomattavasti suuremmat.

Taulukko 9 Vuoden 2011 aikana tehdyt aktivointisuunnitelmat Kuusikko-kunnissa

	Helsinki	Espoo ¹	Vantaa ²	Turku ³	Tampere	Oulu
Henkilöt, joille tehty aktivointisuunnitelma (lkm)	1471	119	956	1442	297	1651
Alle 25-vuotiaat (lkm) ⁴	117	26	104	148	109	..
25-vuotta täyttäneet (lkm)	1354	93	852	1294	188	..

¹ Espoossa aktivointisuunnitelmiksi kirjattu vain ne, joiden pohjalta asiakas on ohjattu kuntouttavaan työtoimintaan.

² Aktivointisuunnitelmien määrä (ei hetu kertaalleen)

³ Ei sisällä asiakassuunnitelmien tarkastuksia

⁴ Turun luvussa mukana vain suunnitelmat, joiden laatimisessa on ollut mukana Työelämäkuntoutuksen työntekijä. Kaikkiaan suunnitelmia (sisältäen uudet ja tarkistukset) tehtiin Turussa alle 25-vuotiaille 240.

Lähde: Kuntien omat tilastot

4 KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

Mikäli TE-toimisto arvioi, ettei työnhakijalle voida viimeistään kolmen kuukauden kuluessa tarjota työtä tai työllistymistä edistäviä työ- ja elinkeinohallinnon palveluita, tulee asiakkaan aktivointisuunnitelmaan sisältyä kuntouttava työtoiminta. Kuntouttava työtoiminta on lakisääteistä toimintaa, jonka tarkoituksena on parantaa työttömänä olevan henkilön elämänhallintaa sekä tukea hänen työllistymistään. Lain toimeenpanosta on ensisijaisesti vastuussa kunta, jonka tehtävänä on järjestää pitkään työttömänä olleelle aktivointi- ja kuntoutustoimia. Alun perin laki velvoitti kuntia järjestämään kuntouttavaa työtoimintaa vain alle 25-vuotiaille, mutta vuodesta 2010 alkaen myös 25 vuotta täyttäneille. (Karjalainen & Karjalainen 2011, 10 ja 53; Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2012)

Laki velvoittaa paitsi kuntia, myös pitkäaikaistyöttömiä. Aktivointiehdon täyttävät pitkäaikaistyöttömät ovat lain mukaan velvollisia osallistumaan aktivointisuunnitelman laadintaan viranomaisten kanssa. Mikäli asiakas kieltäytyy osallistumasta aktivointisuunnitelman laadintaan tai suunnitelman mukaiseen toimenpiteeseen (esim. kuntouttavan työtoiminnan jaksoon), seurauksena on työmarkkinatuen katkaiseminen määräajaksi tai toimeentulotuen alentaminen. (Karjalainen & Karjalainen 2011, 10.)

Kunta voi järjestää kuntouttavan työtoiminnan itse, tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Liitteissä 2 ja 3 on eritelty Kuusikko-kuntien kuntouttavaa työtoimintaa järjestävät tahot sekä minkälaisia uusia malleja kunnissa on kehitetty toimintapäivien järjestämiseen ja palveluun ohjaukseen. Liitteessä 4 on tarkempaa tietoa kuntouttavat työtoiminnan toimintarahasta ja matkakorvauksista. Liitteessä 5 on puolestaan kooste kuntouttavan työtoiminnan arvioinneista, joita osassa Kuusikko-kuntia on tehty.

Kuntouttavasta työtoiminnasta kirjataan asiakkaan aktivointisuunnitelmaan tarkka kuvaus toiminnan sisällöstä, toiminnan järjestämispaikka, toiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto, alkamisajankohta ja pituus, muut mahdolliset palvelut kuntouttavan työtoiminnan ohella sekä ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia ja päätetään jatkotoimista. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2012)

4.1 Asiakkaiden ja toimintapäivien lukumäärä

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden määrä kasvoi vuonna 2011 edellisvuodesta Espoossa (5,9 %), Vantaalla (4,5 %), Turussa (30 %) ja Oulussa (12,7 %). Asiakasmäärä väheni Helsingissä (-4,4 %) ja Tampereella (-13,3 %). Helsingissä kuntouttava työtoiminta on suurimmaksi osaksi kunnan omaa toimintaa, Turussa ja Tampereella ostopalvelutoimintaa. Oulun kohdalla ostopalvelutoiminta viittaa siihen, että kaupunki on tehnyt sopimuksen kuntouttavasta työtoiminnasta noin 40 järjestöpuolen yhteistyökumppanin kanssa. Sopimuksen perusteella kumppaneille myönnetään avustusta toiminnan järjestämiseen. Noin 30 yhteistyökumppanilla on kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita. Tampereella ja Vantaalla ostopalveluluvuissa on mukana järjestöissä ja säätiöissä järjestettyä ilmaista toimintaa.

Taulukossa 10 on asiakasmäärien lisäksi esitetty toimintapäivien lukumäärä. Espoossa, Vantaalla ja Oulussa asiakasmäärät ja toimintapäivien lukumäärä kasvoivat samansuuntaisesti. Sen sijaan Helsingissä ja Tampereella asiakasmäärä väheni, mutta toimintapäivien lukumäärä kasvoi, Tampereella yli 70 prosenttia edellisvuodesta. Tu-

rusa puolestaan kasvoi asiakasmäärä 30 prosentilla mutta toimintapäivien lukumäärä väheni viidenneksen verran.

Taulukko 10 Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja toimintapäivät Kuusikko-kunnissa vuonna 2011 ja muutos edelliseen vuoteen (%)⁸

	Helsinki ¹	Espoo	Vantaa ²	Turku	Tampere ³	Oulu
Asiakkaat yhteensä (lkm)	1 226	233	485	342	314	319
Kunnan oma toiminta (%)	80,0	39,1	55,7	16,7	5,1	25,1
Ostopalvelutoiminta (%)	24,4	60,9	44,3	83,3	94,9	74,9
Muutos 2010-2011 (%)	-4,4	5,9	4,5	30,0	-13,3	12,7
Toimintapäivät yhteensä (lkm)	100 289	16 963	27 766	10 205	17 594	19 309
Kunnan oma toiminta (%)	82,9	35,5	62,8	20,8	6,4	22,9
Ostopalvelutoiminta (%)	17,1	64,5	37,2	79,2	93,6	77,1
Muutos 2010-2011 (%)	3,4	3,9	5,3	-20,7	71,5	34,4

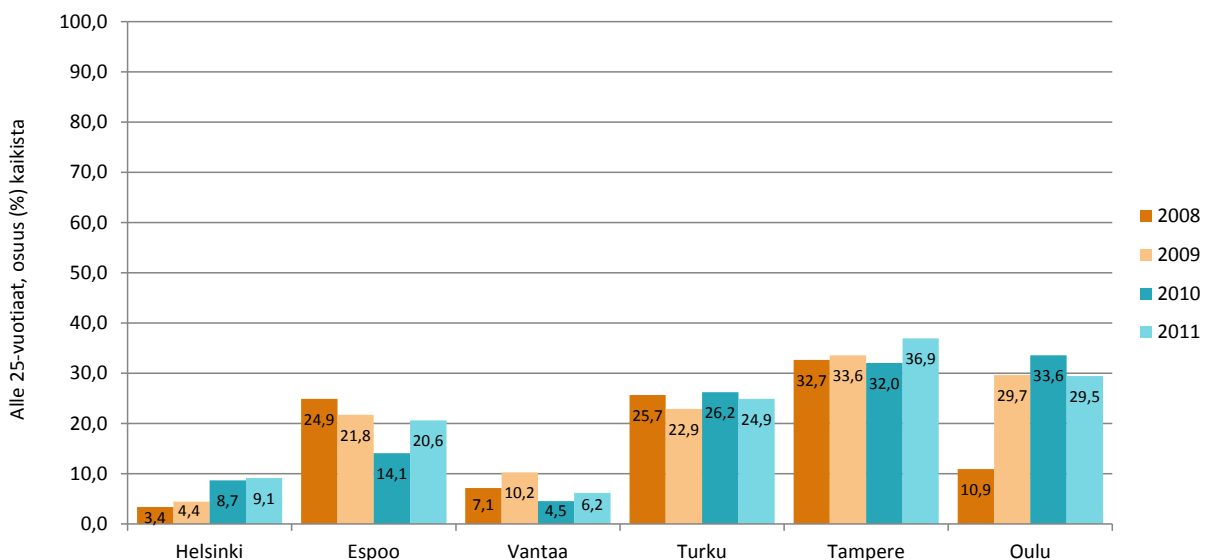
¹ 54 asiakasta on osallistunut sekä omaan että ostopalvelutoimintaan ja heidät on kirjattu molempiin. %-osuudet yhteensä on yli 100 prosenttia.

² Vantaan ostopalvelutoiminnassa on mukana 92 järjestöissä, säätiöissä, seurakunnissa ja valtiolla järjestetyssä toiminnassa olutta asiakasta.

³ Tampereen ostopalvelutoiminnassa on mukana ilmaista yhdistystoimintaa (34 henkilöä ja 1 586 toimintapäivää)

Kuviossa 20 on esitetty alle 25-vuotiaiden osuus kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista aikavälillä 2008 – 2011. Valtaosa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista on ollut Kuusikko-kunnissa 25 vuotta täyttäneitä jo ennen vuotta 2010, jolloin laki velvoitti järjestämään kuntouttavaa työtoimintaa vain alle 25-vuotiaille. Helsingissä alle 25-vuotiaiden osuus on Kuusikko-kuntien pienin: vuonna 2011 vain joka kymmenes kuntouttavan työtoiminnan asiakas oli alle 25-vuotias. Nuorten osuus asiakkaista oli suurin Tampereella, jossa heitä oli noin 37 prosenttia.

Kuvio 20 Kuntouttavan työtoiminnan alle 25-vuotiaiden asiakkaiden osuus kaikista asiakkaista vuosina 2008 - 2011

⁸ Taulukossa asiakkaat ovat mukana henkilötunnus kertaalleen.

4.2 Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset

Kuntouttavan työtoiminnan kustannusten vertailuun on suhtauduttava suuntaantavasti, sillä kaikkia kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä kuluja ei välttämättä saada eriteltyä kirjanpidossa. Kustannustietojen kokoamista on myös hankaloittanut se, että kuntouttavaa työtoimintaa on järjestetty monimuotoisesti eri hallintokuntien toimintana, ostopalveluina, tilaaja-tuotajamallilla jne

Taulukkoon 11 on koottu Kuusikko-kuntien kuntouttavan työtoiminnan kokonaiskustannukset eriteltynä omaan ja ostotoimintaan. Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset nousivat vuonna 2011 edellisvuodesta kaikissa Kuusikko-kunnissa. Tampereella kustannukset nousivat yli 60 prosenttia, Oulussa reilut 40 prosenttia ja Helsingissäkin 30 prosenttia. Helsingissä, Turussa ja Tampereella kustannukset nousivat vaikka asiakasmäärät vähenivät. Helsingissä ja Tampereella oli kuitenkin edellisvuotta enemmän kuntouttavan työtoiminnan toimintapäiviä. Turussa vähenivät myös toimintapäivät.

Taulukko 11 Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset vuosina 2010 ja 2011 sekä muutos (%) 2010 – 2011

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere ²	Oulu ¹
Kustannukset yhteensä 2011	2 825 000	1 024 800	1 053 674	514 293	931 000	399 594
<i>Kunnan oma toiminta (%)</i>	87,1	27,5	73,2	23,9	.	100,0
<i>Ostopalvelutoiminta (%)</i>	12,9	72,5	26,8	76,1	100,0	.
Kustannukset yhteensä 2010	2 171 000	998 306	739 042	484 419	573 000	281 901
<i>Kunnan oma toiminta (%)</i>	81,1	19,8	83,1	31,8	.	100,0
<i>Ostopalvelutoiminta (%)</i>	18,9	80,2	16,9	68,2	100,0	.
<i>Muutos 2010-2011 (%)</i>	30,1	2,7	42,6	6,2	62,5	41,7
<i>Kunnan oma toiminta (%)</i>	39,8	42,5	25,6	-20,0	.	41,7
<i>Ostopalvelutoiminta (%)</i>	-11,2	-7,2	126,2	18,4	62,5	.

¹ Oulussa kuntouttavan työtoiminnan kustannukset on kirjattu oman toiminnan puolelle. Ostopalvelutoiminnalla tarkoitetaan Oulun kohdalla yhteistyökumppaneiden kanssa kuntouttavasta työtoiminnasta laadittuja sopimuksia, joiden perusteella kaupunki maksaa avustusta yhteistyökumppaneille.

²Tampereella ei järjestetä kuntouttavaa työtoimintaa omana toimintana

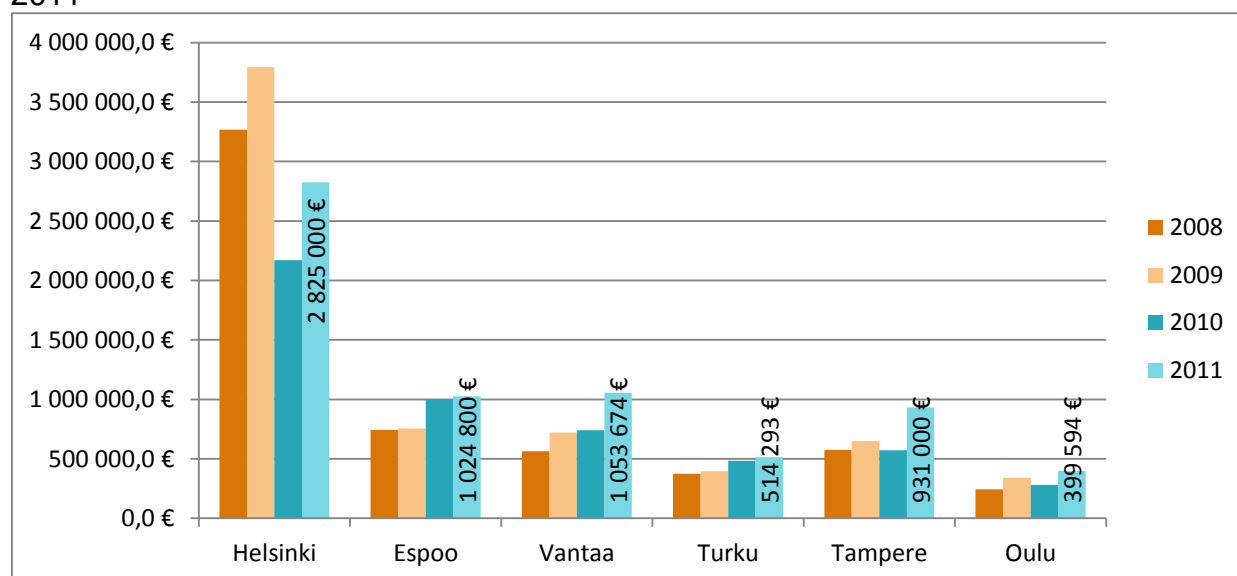
Taulukossa 11 on tarkasteltu toimintapäiviä suhteessa asiakasmääriin ja kustannuksiin. Toimintapäivien lukumäärä asiakasta kohden vaihteli Kuusikko-kunnissa Turun 32 päivästä Helsingin 82 päivään. Myös toimintapäivien hinta vaihteli kunnasta toiseen paljon. Toimintapäivä oli halvin Oulussa, 20,7 euroa, ja kallein Espoossa, 60,4 euroa. Toimintapäivän hinta on laskettu jakamalla kuntien ilmoittamat kustannukset toimintapäivien määrällä, joten sitäkin koskevat luvun alussa esitetyt kuntouttavan työtoiminnan kustannusvertailuun liittyvät varaukset.

Taulukko 12 Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivien lukumäärä ja hinta sekä toimintapäivien lukumäärä kuntouttavaan työtoimintaan osallistunutta kohden vuonna 2011 sekä muutos vuodesta 2010 (%)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Vuosi 2011						
Toimintapäivät (lkm)	100 289	16 963	27 766	10 086	17 594	19 309
Toimintapäiviä/hlö (lkm)	82	73	57	32	56	61
Toimintapäivän hinta (€)	28,2	60,4	37,9	47,3	52,9	20,7
Muutos vuoteen 2010 (%)						
Toimintapäivien lukumäärä	3,4	3,9	5,3	-21,6	71,5	34,4
Toimintapäiviä/hlö	8,1	-1,9	0,8	-35,1	97,7	19,2
Toimintapäivän hinta	25,8	-1,2	35,4	34,2	-5,3	5,5

Helsinkiä lukuun ottamatta kuntouttavan työtoiminnan kustannukset ovat nousseet Kuusikko-kunnissa vuodesta 2008.

Kuvio 21 Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset Kuusikko-kunnissa vuosina 2008 - 2011

Kuntouttavasta työtoiminnasta asiakkaalle aiheutuneita kuluja korvataan joko ylläpito-korvauksen tai toimintarahana sekä matkakorvauksen muodossa. Ylläpito-korvaus tai toimintarahana on tarkoitettu korvaamaan kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisesta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia, matkakorvaus nimensä mukaisesti työtoimintaan osallistumisesta aiheutuvia matkakuluja. Liitteeseen 4 on koottu toimintarahaa ja matkakorvauksia koskevia käytäntöjä Kuusikko-kunnissa.

Valtio korvaa kuntouttavasta työtoiminnasta kunnille aiheutuvia kustannuksia suorana korvauksena niiltä päiviltä, joilta asiakas on osallistunut kuntouttavaan työtoimintaan, sekä laskennallisena korvauksena sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien kautta.

Suora korvaus maksetaan jälkikäteen niiltä päiviltä, joina asiakas on osallistunut kuntouttavaan työtoimintaan, enintään viideltä päivältä viikossa. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä vastaava kunta hakee valtion korvausta työ- ja elinkeinotoimistolta. Taulukkoon 13 on koottu Kuusikko-kuntien TE-toimistolta saamat korvaukset kuntout-

tavasta työtoiminnasta vuosilta 2008 – 2011. Lisäksi taulukkoon on laskettu, kuinka suuri korvaus on suhteessa kyseisen vuoden kuntouttavan työtoiminnan kokonaiskustannuksiin. (Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja 2012.)

Taulukossa esitetty valtionkorvauksen osuus kunnan kuntouttavan työtoiminnan kustannuksista ei kuitenkaan kerro koko totuutta siitä, minkä verran valtio on kunnille kustannuksia korvannut, sillä laskelmasta puuttuvat sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien kautta maksetut laskennalliset korvaukset. Kuntouttavasta työtoiminnasta kunnille aiheutuvat kustannukset ovat valtionosuuteen oikeuttavia menoja. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä kunnille aiheutuvista kustannuksista vähennetään valtion suoraan maksamat korvaukset. Näin saadaan ne kuntien menot, joiden perusteella valtionosuus lasketaan. Laskennallisten korvausten osuutta ei ollut mahdollista saada tätä raporttia varten.

Taulukko 13 Valtion maksamat korvaukset (€) kuntouttavasta työtoiminnasta ja maksettujen korvausten osuus (%) kuntouttavan työtoiminnan kokonaiskustannuksista Kuusikko-kunnissa 2008-2011. (Valtion korvaukset eivät sisällä valtionosuuksien kautta maksettuja laskennallisia korvauksia).

	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
	Valtion maksama korvaus, €				Korvauksen osuus (%) kunnan kustannuksista			
Helsinki	666 808	689 430	1 150 236	828 349	20,4	18,2	53,0	29,3
Espoo	146 840	127 174	164 709	159 805	19,8	16,8	16,5	15,6
Vantaa	130 413	84 423	218 287	288 100	23,1	11,7	29,5	27,3
Turku	84 877	99 568	48 664	81 547	22,7	25,1	10,0	15,9
Tampere	65 454	69 782	104 459	178 321	11,4	10,8	18,2	19,2
Oulu	83 162	94 896	146 527	183 103	34,3	28,0	52,0	45,8

¹ Espoon luku vuodelta 2010 on suuntaa antava.

Lähde: Etelä-Savon ELY-keskus, ELY:n kirjanpitoyksikkö (valtion korvausten €-määrä).

Kokonaiskustannukset, joista valtion korvausten osuus on laskettu, perustuvat kuntien omaan kirjanpitoon.

5 TERVEYSPALVELUT TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISESSÄ

Työttömien työkyvyn arviointi ja terveyden sekä hyvinvoinnin edistäminen on TE-toimiston, Kelan ja kunnan yhteistyötä. TE-toimiston tehtävänä on tunnistaa ne työttömät työnhakijat, joiden työkykyä on syytä arvioida ja ohjata heidät tarvittaessa terveystarkastukseen. Terveystarkastuksen järjestämisestä vastaa kunnan terveystarkastus. Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus järjestää tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkailla heidän terveystensa ja hyvinvointinsa seuraamiseksi ja edistämiseksi. Terveystarkastuksen palvelut on mainittu myös laissa kuntouttavasta työtoiminnasta. Lain hengen mukaisesti aktivointisuunnitelmaan tulisi sisältyä terveys- ja kuntoutuspalvelujen järjestäminen. Tarkoitus on, että asiakas saa tehostetusti mm. tarvitsemiaan terveystarkastuksia. (Karjalainen & Karjalainen 2011, 26 - 27.)

Taulukkoihin 13 ja 14 on koottu kunnittain kuvaukset työttömien terveydenhuollon järjestämisestä sekä vireillä olevista suunnitelmista työttömien terveydenhuollon järjestämisestä.

Taulukko 14 Miten työttömien pääsy terveydenhuollon palveluihin on järjestetty Kuu-sikko-kunnissa

Miten työttömien pääsy terveydenhuollon palveluihin on järjestetty	
Helsinki	Työttömät ovat oikeutettuja käyttämään asuinalueensa terveysasemien ja terveyskeskuspäivystyksen palveluja kuten muitakin helsinkiläisten terveystarkastuksia. Työttömien terveystarkastukset ovat osa Duurin asiakasprosessia, jossa asiakkaalle varataan tarvittaessa aika hoitajan vastaanotolle Duurin sisäisen lähetekäytännön perusteella. Prosessi voidaan käynnistää myös Duurin toisen työntekijän soitolla tai silloin, kun asiakas asioi Duurissa. Asiakkaiden omatoiminen hakeutuminen Duurin terveystarkastuspiiriin on mahdollista.
Espoo	Työvoiman palvelukeskuksessa työskentelee neljä terveydenhuollon ammattilaista ja alueellisessa aikuissosiaalityössä kaksi, jotka tekevät terveystarkastuksia työttömille ja ohjaavat asiakkaat tarvittaviin lisätutkimuksiin. Aikuissosiaalityön kaksi terveydenhoitajaa toimivat myös kuntoutuksen asiakastyöryhmien sihteereinä. Hallinnollisesti kaikki terveydenhuollon ammattilaiset kuuluvat terveystarkastuspiiriin.
Vantaa	Työttömät vantaalaiset voivat asioida terveysasemilla. TYP:n asiakkaat saavat TYP:n kautta terveystarkastuksen. Vantaalle on luotu pitkäaikaistyöttömille oma terveystarkastusmalli, toiminta käynnistyy heinäkuussa 2012.
Turku	TYP-asiakkaiden terveydenhuollon palveluihin ohjautuminen on mahdollista asiakkaan työparin (kaupungin urasuunnittelija ja TE-hallinnon työvoimaohjaaja) ohjauksella TYP:n oman terveydenhoitajan kautta tai suoralla ohjauksella esim. asiakkaan omaan terveyskeskukseen. Kolmas tapa on ostopalvelun kautta perusterveydenhuoltoon.
Tampere	
Oulu	Terveystarkastukseen asiakas voi varata ajan omatoimisesti keskitetyn puhelinpalvelun kautta. Kaupungin sosiaalityön ja TE-toimiston virkailija voi tehdä kirjallisen lähteen asiakkaasta terveystarkastukseen (sisältää asiakkaan nimenomaisen suostumuksen tietojen luovuttamisesta).

Taulukko 15 Kuusikko-kunnissa vireillä olevia suunnitelmia työttömien terveydenhuollon järjestämiseksi

Suunnitelmat työttömien terveydenhuollon järjestämiseksi	
Helsinki	<p>Työttömien terveyspalveluja kehitetään terveydenhuoltolain suuntaviivojen mukaisesti. Terveysasemat ovat muun muassa lisänneet päihdehoitajien ja psykiatristen hoitajien palveluja. Yhteistyötä työvoimaviranomaisten kanssa on lisätty ja on kokeiltu terveydenhoitajan palkkaamista TE-toimistoon. Tämä kokeilu ei kuitenkaan onnistunut eikä sitä jatkettu.</p> <p>Kaupunki nimeää virallisen työryhmän työttömien terveyspalvelujen kehittämiseksi. Terveystarkastuksista vastaa virastona sosiaali- ja terveysvirasto.</p>
Espoo	<p>Selvitetään mahdollisuutta työkyynarviointin ostopalveluihin. Vuoden 2013 alussa arvioidaan yhdessä terveyspalveluiden, te -hallinnon ja Kelan kanssa nykyistä toimintamallia ja laaditaan uusi toimintamalli sen pohjalta.</p>
Vantaa	<p>Vantaalle on luotu pitkäaikaistyöttömille oma terveystarkastusmalli. Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastusmallin kohderyhmänä ovat alkukartoitukseen tulleet työttömät työnhakijat tai työnhaun uusinnassa (3 kk , 5 kk työttömyyttä takana) käyneet työnhakijat, joista seulotaan Vantaan Työterveys liikelaitoksen asiakkaaksi n. 4 tarkastettavaa viikossa. (2-20 tarkastettavaa/kk). Toiminta on käynnistynyt kokeilujaksolla heinäkuussa 2012. Varsinainen startti on elokuussa, 8.8 eteenpäin.</p>
Turku	<p>Työttömien terveydenhuollon järjestämiseksi TYP tekee yhteistyötä perusterveyden-huollon kanssa. Suunnitelmallinen ja systemaattinen yhteistyö alkoi perusterveyden-huollon ja AMKin pilottiin liittyen v. 2010 ja kehittäminen jatkui v. 2011 vakiintuen nor-maaliksi toiminnaksi.</p>
Tampere	
Oulu	<p>Terveystarkastuksen yhteydessä hoidon tarpeen arviointiin perustuen tehdään asiakkaalle terveydenhuollon jatkoajanvaraukset. Terveysongelmissa käytetään yksilö- ja/tai ryhmäinterveutioita kansansairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa. Oulussa on käytössä sähköinen Oulun omahoitopalvelu (www.oulunomahoito.fi). Hoitosuunnitelma laaditaan pitkäaikaissairauden yhteydessä omassa terveyskeskuksessa.</p>

6 VÄLITYÖMARKKINAT KUNNASSA

Välityömarkkinat on varsin uusi termi. Sillä tarkoitetaan työmarkkinoiden ja työttömyyden välimaastoon sijoittuvia työmarkkinatoimenpiteitä (työharjoittelu ja työelämävalmentaus) ja palkkatukityöllistämistä, joiden tarkoituksena on parantaa työttömien ammattitaitoa, osaamista ja työmarkkina-asemaa ja näin edistää pääsyä avoimille työmarkkinoille. Kunnat ovat keskeisiä toimijoita välityömarkkinoilla. Muita välityömarkkinoilla toimivia organisaatioita ovat työpajat, yritykset ja sosiaaliset yritykset, yhdistykset ja muut kolmannen sektorin toimijat.

Välityömarkkinat on joissain yhteyksissä (esim. Suomen ESR-ohjelmien valtakunnallinen kehittämisohjelma vuosille 2007 – 2013) jaettu toiminnallisesti ja organisatorisesti siirtymätyömarkkinoihin ja välittäviin työmarkkinoihin. Siirtymätyömarkkinat sijoittuvat tässä ajattelussa työministeriön organisatoriselle vastuulle kohderyhmänään aktiivit työttömät ja toimintaresurssinaan työvoimapolitiikan aktiivikeinot. Välittävät työmarkkinat puolestaan sijoittuvat sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle kohderyhmänään vaikeasti työllistyvät ja keinona laajasti erilaiset sosiaali- ja terveyspolitiikan keinot. (Suikkanen 2008, 13-15.)

Välityömarkkinoiden toiminnan vahvistaminen on nostettu esiin myös hallitusohjelmassa. Sen mukaan välityömarkkinoiden toimintaa tehostetaan lisäämällä kuntien, yritysten, sosiaalisten yritysten ja kolmannen sektorin mahdollisuuksia osatyökykyisten henkilöiden työllistämiseen. (Hallitusohjelma 2011, 47.)

6.1 Palkkatukityöllistäminen Kuusikko-kunnissa

Kunnat käyttävät työllisyysmäärärahojaan muun muassa työttömien työnhakijoiden palkkaamiseen ja sijoittamiseen välityömarkkinoille. Työttömiä palkataan ja sijoitetaan sekä kunnan palvelukseen tai esimerkiksi erilaisiin säätiöihin. Palkkatukityöllistäminen on yksi kuntien käyttämistä keinoista sijoittaa työttömiä työnhakijoita välityömarkkinoille. Palkkatuella järjestettävän työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammattitaitoa, osaamista ja työmarkkina-asemaa sekä edistää pitkään työttömänä olleen pääsemistä avoimille työmarkkinoille. Taulukossa 16 on kuvattu kunnittain palkkatukityöllistämisen kohderyhmät. Kyseessä on erityisesti vaikeasti työllistettäville ja pitkäaikaistyöttömille suunnattu työllistymisen tukimuoto.

Taulukko 16 Palkkatukityöllistämisen kohderyhmät Kuusikko-kunnissa

Helsinki	Kohderyhmistä sovitaan vuosittain Helsingin TE-toimiston kanssa solmittavassa yhteistyösopimuksessa. Vuoden 2011 yhteistyösopimuksen kohderyhmiä ovat olleet: 1) Työttömät, joiden työttömyys on kestänyt vähintään 12 kuukautta viimeisen 16 kuukauden aikana. 2) Alle 35-vuotiaat nuoret niin, että alle 25-vuotiaiden työttömyysjakso on kestänyt vähintään 3 kuukautta ja 25-34-vuotiaiden työttömyysjakso on kestänyt vähintään 6 kuukautta. 3) maahanmuuttajat maahanmuuttajien aiesopimuksen mukaisesti
Espoo	Nuoret, maahanmuuttajat ja pitkäaikaistyöttämät (Vuosittainen työllisyshoidon yhteistyösopimus määrittää)
Vantaa	Kaupungille työllistettävään on oltava vantaalainen, työllisyyspalveluiden asiakas (TYP, kuntouttava, työpajat, työllisyshoidon projektit) sekä oikeutettu suurimpaan palkkatukeen eli ollut työttömänä noin kaksi vuotta ja lisäksi on saanut työmarkkinatukea yli 500 pv:n ajan. Näistä edellä mainituista periaatteista on tehty poikkeuksia, kun työllistämiseen liittyy oppisopimus.
Turku	Ensisijaisesti palkkatukityöllistäminen pyritään kohdentamaan TYP-asiakkaisiin sekä Kela-listalla oleviin työllistettäviin asiakkaisiin. Määrärahojen puitteissa työllistämistä voidaan hallitusti kohdentaa myös TE-toimiston muihin palkkatukioikeuden omaaviin asiakkaisiin.
Tampere	Välityömarkkinoille työllistetään henkilöitä, joiden työllistymissuunnitelma mahdollistaa sen.
Oulu	Pääpaino hallintokuntien palkkatukityöllistämässä on yli 500 päivää tmt:tä saaneissa sekä alle 25-vuotiaissa nuorissa. Lisäksi työllistetään jonkin verran pitkäaikaistyöttömiä, vajaakuntoisia, veloitetyöllistettäviä, maahanmuuttajia sekä akateemisia.

Palkkatukityöllistämisyksiköiden pituudet vaihtelevat kunnittain. Helsingissä palkkatukityöllistetään korkeintaan puoleksi vuodeksi, mutta esimerkiksi Tampereella palkkatukityöllistämisyksiköiden pituus voi olla parinkin vuoden mittainen. Taulukossa 17 ovat tarkemmin kunnittaiset työllistämisyksiköiden pituudet.

Taulukko 17 Palkkatukityöllistämisyksiköiden pituudet Kuusikko-kunnissa

Helsinki	Jakson pituus on korkeintaan 6 kuukautta. Poikkeuksina ovat 25 työsuunnittelijaa, joiden palkkatuetun työn kesto on 24 kuukautta ja 8 kuukaudeksi työllistettävät veloitetyöllistettävät
Espoo	Työllisyysjakso vaihtelee tukioikeuden mukaan, pääsääntöisesti 6-12 kk
Vantaa	Palkkausajaksi on palkkatuella maksimissaan vuosi, poikkeuksena oppisopimusopiskelijat.
Turku	Käytäntö on ollut, että kk-tukioikeuden omaavia henkilöitä on työllistetty maks. 3 x 6 kk , mutta vuoden 2011 aikana tehdyn linjauksen mukaisesti jaksot ovat lyhyempiä, maks. 14 kk, mutta käytännössä pyritään suosimaan lyhyempiä työsuhteita ja ohjaamaan asiakas vielä kk-tuen aikana mm. avoimille työmarkkinoille.
Tampere	Jakso voi vaihdella 3 kuukaudesta 24 kuukauteen.
Oulu	Työsuhteet ovat keskimäärin 6-10 kuukauden mittaisia.

Palkkatukityöllistäminen ei ole pelkästään rekrytointiperusteista vaan kyseessä on palveluprosessi, jossa asiakas saa tukea ja ohjausta. Taulukossa 18 on kuvattu miten tuki, ohjaus ja valmennus on palkkatukityöllistämisyksiköiden aikana työllistetyille järjestetty.

Taulukko 18 Valmennuksen, tuen ja ohjauksen järjestäminen palkkatukityöllistämisen aikana

Valmennuksen, tuen ja ohjauksen järjestäminen	
Helsinki	Henkilöstökeskus tarjoaa palkkatukityöllistetyille henkilökohtaista ohjausta ja apua työnhakuun sekä koulutusta. Koulutusta on mm. atk-koulutus, suomen kielen koulutus (maahanmuuttajille), työnhakuvalmennus ja ammattitaitoa tukeva kurssitus.
Espoo	Hallintokuntien työntekijät työpaikoilla vastaavat valmennuksen, tuen ja ohjauksen antamisesta. Kuntakokeilun aikana on tarkoitus kehittää ja mallintaa työpaikoilla annettavaa ohjausta.
Vantaa	TE-toimisto tarjoaa palkkatuetuille työhönvalmennusta ostopalveluna.
Turku	Ks. Aikaisempi vastaus, jossa mainitaan palkkatukityöllistämisen periaatteista. Työelämäkuntoutuksen urasuunnittelija on kaupungin hallintokuntiin työllistetyn henkilön yhteyshenkilö. Tarvittaessa ja TE-hallinnon määrärahojen puitteissa työllistetyille pyritään järjestämään ostopalveluna tuotettua ryhmämuotoista työhönvalmentajapalvelua. TYP-asiakkailta urasuunnittelijan ja tarvittaessa työvoimaohjaajan konsultaatiotuki käytettävissä.
Tampere	TE-hallinnon kautta hankitaan ostopalveluna työhönvalmennusta (välityömarkkinavalmennus) palkkatukijakson aikana. Työhönvalmennuksen tavoitteena on löytää työpaikka avoimilta työmarkkinoilta.
Oulu	Hallintokunnat vastaavat ko. asioista

Palkkatukityöllistämisen kustannukset

TE-toimisto maksaa palkkatukityöllistetyn palkanneelle työnantajalle palkkatukea, jos työnantaja on hakenut TE-toimistolta päätöksen palkkatuesta. Vaikka päätös on tehty, täytyy työnantajan edelleen tehdä tilitys palkkatukityöllistetyistä aiheutuneista kustannuksista TE-toimistolle, jotta korvaus voidaan maksaa. Taulukkoon 19 on koottu Kuusikko-kunnille palkkatukityöllistämistä aiheutuneet kustannukset vuonna 2011 sekä TE-toimiston kunnille samana vuonna maksamat korvaukset.

Taulukko 19 Palkkatukityöllistämisen kustannukset Kuusikko-kunnissa vuonna 2011 sekä valtion palkkatukityöllistämisen tiliöinnit Kuusikko-kunnille 2011.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Palkkatukityöllistämisen kustannukset ¹	18 550 000	1 999 787	8 246 938	8 450 000	2 533 000	6 345 497
Tiliöinnit valtiolta kunnille ²	7 816 742	725 440	2 767 117	3 274 911	1 892 760	2 866 219
<i>Tiliöinnin osuus (%) kunnan kustannuksista</i>	<i>42,1</i>	<i>36,3</i>	<i>33,6</i>	<i>38,8</i>	<i>74,7</i>	<i>45,2</i>

¹ Kunnalle palkkatukityöllistämistä aiheutuneet kustannukset kunnan oman kirjanpidon mukaan

² TEM:stä kunnille tilitetty maksut. (lähde:TEM)

6.2 Yhteistyö sosiaalisten yritysten, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa

Taulukko 20 Yrityksille ja yhteisöille maksetun kuntalisän kokonaismäärä Kuusikko-kunnissa vuosina 2010 ja 2011 sekä muutos (%) 2010-2011

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere	Oulu
Kuntalisä 2011 (€)	2 840 000	455 654	826 952	.	873 650	1 324 288
Kuntalisä 2010 (€)	2 320 000	417 282	773 557	.	619 678	1 410 845
<i>Muutos 2010-2011 (%)</i>	<i>22,4</i>	<i>9,2</i>	<i>6,9</i>	.	<i>41,0</i>	<i>-6,1</i>

¹ Turussa ei ole maksettu kuntalisää yrityksille eikä yhteisöille

Turussa ei ole kuntalisää, mutta Turku jakaa avustuksia kolmannelle sektorille. Työllisyysmäärärahasta on 350 000 euroa osoitettu kolmannen sektorin hankkeisiin. Rahasta on pääasiassa rahoitettu hankkeiden omavastuuosuuksia. Lisäksi kuntouttavaa työtoimintaa ostetaan kolmannen sektorin palveluntuottajilta.

Sosiaaliset yritykset

Sosiaalisten yritysten tarkoituksena on luoda työpaikkoja erityisesti vajaakuntoisille ja pitkäaikaistyöttömille. Sosiaalinen yritys ei poikkea muista yrityksistä; se tuottaa tavaroita ja palveluja markkinoille ja tavoittelee voittoa. Sosiaalinen yritys voi toimia millä alalla tahansa. Se maksaa työntekijöilleen työehtosopimuksen mukaisen palkan ja on merkitty kaupparekisteriin. (Työpajatieto 2012)

Sosiaalisen yrityksen erityispiirteitä ovat, että sen työllistämistä työntekijöistä vähintään 30 % on vajaakuntoisia tai yhteensä vaajakuntoisia ja pitkäaikaistyöttömiä ja että yrityksen tulee olla merkitty työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämään sosiaalisten yritysten rekisteriin. Vain rekisteriin merkityt saavat käyttää liiketoiminnassaan ja markkinoinnissaan sosiaalisen yrityksen nimeä ja tunnusta. Laki sosiaalisista yrityksistä tuli voimaan vuonna 2004. (Työpajatieto 2012.)

Taulukkoon 21 on koottu tietoa Kuusikko-kunnissa toimivista sosiaalisista yrityksistä.

Taulukko 21 Sosiaaliset yrityksen Kuusikko-kunnissa

Sosiaaliset yritykset	
Helsinki	PosiVire Oy tuottaa omistajilleen (mm. Helsingin kaupunki ja HUS) erilaisia avustavia palveluja, vammaispalveluja ja tuetun työn palveluja. PosiVire työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy mm. vastaanottaa kotitalouksien tavaroita, ylläpitää kierrätystavara-kauppoja sekä tarjoaa ympäristöneuvontaa ja -koulutusta. Yritys käyttää tuottoonsa mm. vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien työllistämiseen.
Espoo	Katnos oy, Manpower Inclusive oy, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus oy, Taavin Seniorien Apulaiset.
Vantaa	Työvoimanvuokrausta ja rekrytointipalvelua sekä tili- ja isännöintipalvelua.
Turku	Turkulaisia sos. yrityksiä on tälle hetkellä 3 kpl ja Turun talousalueella toimivia yhteensä 5 - 6 riip-puen alueellisesta laskentatavasta. Talousalueella toimivien sosiaalisten yritysten kanssa ei tällä hetkellä tehdä erityistä järjestäytynyttä yhteistyötä TYP-työn toimesta
Tampere	Puhelinpalvelukeskusten toiminta, kahvilaravintolat, konsultointi, myynti- ja koulutuspalvelut, sisutus- ja rakennustarvikkeiden kauppa, kotityöpalvelut, sosiaali- ja terveystoimi, avustavien palveluiden tuottaminen ja vaikeasti työllistettävien työllistäminen, isännöinti, käytettyjen tavaroiden myynti.
Oulu	Toppilan Konepaja Oy, toimiala konepajatoiminta. YtyTyö Oy, toimiala sosiaaliset palvelut, kotipalvelu, rakennusmateriaalien kierrätys, remontointi.

Yritykset ja kolmas sektori

Taulukoissa 22 ja 23 on kunnittaiset kuvaukset yritysten ja kolmannen sektorin kanssa tehdystä yhteistyöstä Kuusikko-kunnissa vuonna 2011.

Taulukko 22 Kuusikko-kuntien yhteistyö yritysten kanssa työttömyyden hoidossa

Yhteistyö yritysten kanssa	
Helsinki	Helsinki myöntää Helsinki-lisää yrityksille, jotka ottavat pitkäaikaistyöttömän tai vaikeasti työllistyvän henkilön työhön. Tukea sai 124 yritystä ja niihin tukityöllistyi 384 henkilöä. Yrityshautomo vuokraa kalustettuja toimistotiloja. Vuokraan sisältyy verkkoyhteys, siivous- ja vartiointipalvelut sekä neuvontapalvelut. Yritykset voivat olla hautomossa korkeintaan kaksi vuotta. Vuoden 2011 aikana yrityshautomossa oli yhteensä 32 yritystä; tiloissa toimi 17 yritystä ja virtuaalihautomosopimuksia tehtiin 15. Yhdeksän yritystä aloitti toimintansa. Yrittäjistä yli 60 prosenttia on maahanmuuttajia.
Espoo	Työhönvalmentaja tekee yritys yhteistyötä työllistäessään asiakkaita. Yritystä autetaan esim. palkkatukihakemusten tekemisessä.
Vantaa	Kuntalisä pitkäaikaistyöttömien vantaalaisten palkkaamisen tueksi. Lisäksi TYP ja Petra -työhön ja kouluun -hanke sekä työhönvalmentajat tekevät yritys yhteistyötä.
Turku	Alle 25-vuotiaiden osalta on olemassa kiinteät yhteistyökumppanit yritysmaailmassa. Yli 25-vuotiaiden kohdalla yritys yhteistyö toimii etupäässä TYP-työssä TE-hallinnon kautta ja kanssa. Yhteisasiakkaille käytetään mm. yrityksiin suuntautuvaa työhönvalmentajapalvelua
Tampere	Tampere myöntää yrityksille työllistämistukea. vuonna 2010 tukea myönnettiin 37 yritykselle, joihin on työllistetty yhteensä 43 henkilöä.
Oulu	Yhteistyötä yritys järjestöjen kanssa.

Taulukko 23 Kuusikko-kuntien yhteistyö kolmannen sektorin kanssa työttömyyden hoidossa

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	
Helsinki	Helsinki myöntää Helsinki-lisää yhdistyksille ja säätiöille, jotka ottavat pitkäaikaistyöttömän tai vaikeasti työllistyvän henkilön työhön. Tukea sai 137 yhdistystä ja säätiötä ja niihin tukityöllistyi 427 henkilöä. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita on palkkatuella kolmannen sektorin toimijoilla
Espoo	Kolmannen sektorin kanssa on kumppanuussopimuksia, joilla taataan asiakkaille matalankynnyksen kuntouttavan työtoiminnan tai muita osallistumismahdollisuuksia. Kolmatta sektoria tuetaan työllistämisen Espoo-lisällä, mikäli työllistää espoolaisen työttömän.
Vantaa	Rahallista tukea (kuntalisä). Petra-hanke järjestää työtori-tapahtumia yhteistyössä TE-toimiston kanssa. TYP ja työhönvalmentajat tekevät yhteistyötä yksittäisiä asiakkaita koskien. TYP tekee myös työpaikkakäyntejä eli tutustuu erilaisiin työpaikkoihin. Kuntouttavan työtoiminnan ryhmät tekevät yritys vierailuja.
Turku	Työllisyysmäärärahasta on 350 000 € osoitettu kolmannen sektorin hankkeisiin. Rahasta on pääasiassa rahoitettu hankkeiden omavastuuosuuksia. Lisäksi kuntouttavaa työtoimintaa ostetaan kolmannen sektorin palveluntuottajilta.
Tampere	Tampere myöntää yhdistyksille työllistämistukea. Vuonna 2010 myönnettiin tukea 28 yhdistykselle, joihin on työllistetty 225 henkilöä. Tampereen työtoiminta hankkii työtoimintapaikkoja asiakkailleen yhdistyksistä. Vuonna 2011 hankittiin työtoimintapaikkoja yhteensä 21 eri yhdistystoimijalta. Yhdistyksille järjestetään koulutusta ja yhteisiä verkostotapaamisia (Välke-projekti).
Oulu	Kuntouttavan työtoiminnan sopimus yhteistyötä, 3.sektorin työllisyys hankkeiden osarahoitusta ja ohjausryhmätyöskentelyä, kuntalisäkäytäntö palkkatukityöllistämiseen/oppisopimukseen, erilaiset infot ja työkokoukset 3.sektorin toimijoiden kanssa.

7 TYÖPAJATOIMINTA⁹

Työpaja on yhteisö, jossa työnteon ja siihen liittyvän valmennuksen avulla pyritään parantamaan yksilön kykyä ja valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön sekä parantamaan hänen arjenhallintataitojaan. (Työpajatieto 2012.)

Ensimmäiset työpajat perustettiin Suomeen 1980-luvulla. Pajatoiminta oli alkuun lähinnä nuorisotyön väline, jonka avulla etsittiin uusia ratkaisuja nuorison koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymisen ongelmiin. 1990-luvulla laman ja massatyöttömyyden seurauksena työpajojen tarve lisääntyi ja niitä perustettiin lähes jokaiseen kuntaan ja asiakaskunta laajeni nuorista kaikenikäisiin. Laman jälkeen 1990-luvun puolivälissä työpajatoiminta vakiintui ja levisi edelleen. EU:hun liittymisen myötä toimintaan saatiin uutta rahoitusta Euroopan Sosiaalirahaston rakennerahastosta. (Työpajatieto 2012.)

Suomessa on arvioitu olevan 220 kuntien, säätiöiden, erilaisten yhdistysten ja yhteisöjen ylläpitämää työpajaa, joissa on vuosittain n. 20 000 valmentautujaa. Työpajatoimintaa järjestetään kaikissa Kuusikko-kunnissa. Taulukkoon 24 on koottu työpajatoiminnan kohderyhmät kunnittain.

Taulukko 24 Työpajatoiminnan kohderyhmät Kuusikko-kunnissa

Helsinki	Opetusviraston työpajat: Opetusviraston työpajat on tarkoitettu ensisijaisesti tarkoitettu ensisijaisesti 15–19 -vuotiaalle työttömille nuorille. Pajoille otetaan myös alle 25-vuotiaita nuoria, mikäli pajoilla on vapaita paikkoja. Nuorisosiainkeskuksen työllistämiskokonaisuudessa annetaan yksilöllistä tukea "seinättömän työpajan" mukaisesti kaupungin virastoissa ja laitoksissa työharjoittelussa oleville 17-25 -vuotiaalle nuorille.
Espoo	Kunnan omat pajat pääsääntöisesti nuorille ja perheellisille, muut pajat noudattavat työllisyysneuvoston yhteistyösopimuksen mukaisia linjauksia.
Vantaa	Nuorisopalvelut järjestää työpajatoimintaa nuorille. Pääasiassa yli 25-vuotiaiden työttömien työpajatoiminta on työllisyyspalveluissa. Vajaakuntoisille on työpajatoimintaa vanhus- ja vammaispalveluissa.
Turku	Nuorisotoimen hallinnoima Fendarin työpajatoiminta kohdentuu alle 25-vuotiaisiin työttömiin. Kaupungin Työkeskus kohdentaa työttömille suunnatut palvelut TYP-palveluiden piirissä oleville asiakkaille.
Tampere	Nuorten verkostotyöpaja- projekti (omana toimintana, projekti, joka on Tampereen kaupungin ja ESR:n rahoittama hanke, joka kestää vuoden 2013 loppuun asti): 16-24vuotiaat työttömät tamperelaisnuoret. Ammattikoulutetut ja ammattikouluttamattomat nuoret, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta työllistykseen tai löytääkseen koulutuspolkunsu. Ostopalvelutoimintana Nuorten Starttipaja -hanke, jonka päärahoittajan Tampereen kaupunki. Järjestää matalan kynnyksen toimintaa 18-29-v. nuorille, painopisteenä alle 25v. Starttipajoille ohjaa aikuissosiaalityö.
Oulu	17-25-vuotiaat työttömät oululaiset nuoret. Lisäksi oppilaitosyhteistyön kautta joitakin Tet-, työharjoittelu, työssäoppimisjaksolla tai "levähdysjaksolla" olevia nuoria.

Työpajatoiminnan juuret ovat nimenomaan nuorisotyössä ja nuoret korostuvat myös työpajatoiminnan kohderyhmänä Kuusikko-kunnissa. Työpajatoiminnan vakiintuessa asiakasryhmä on laajennut käsittämään myös yli 25-vuotiaita. Taulukossa 25 on Kuusikko-kuntien arvioita aikuisten työpajatoiminnan tarpeellisuudesta.

⁹ Muu kuin kuntouttava työtoiminta

Taulukko 25 Kuusikko-kuntien näkemyksiä aikuisten työpajatoiminnan tarpeellisuudesta

Helsinki	Työpajatyöskentely sopii hyvin työttömille, joiden työ- ja toimintakykyä halutaan arvioida ja joiden elämänhallintaa olisi hyvä lisätä. Työpajaympäristö tarjoaa sosiaalisen yhteisön, jossa henkilö voi kokea osallisuutta ja jonka yhteydessä henkilölle voidaan luontevasti tarjota lisäpalveluja, kuten ryhmätoimintaa, kursseja ja sosiaalityön palveluja.
Espoo	Yli 25 -vuotiaiden työpajatoiminta nähdään tärkeänä, erityisesti te -hallinnon uusien linjausten vuoksi. Yhä enemmän asiakkaita näyttäisi olevan siirtymässä kuntien vastuulle, mikä edellyttää vastaavasti kunnilta uusien palvelumuotojen kehittämistä. Kaikille yli 25 -vuotiaille kuntouttava työtoiminta voi olla liian haasteellista ja tämän vuoksi on kehitettävä työelämäosallisuutta tukevia palveluita.
Vantaa	Yli 25 -vuotiaiden työpajatoiminta nähdään tärkeänä, erityisesti te -hallinnon uusien linjausten vuoksi. Yhä enemmän asiakkaita näyttäisi olevan siirtymässä kuntien vastuulle, mikä edellyttää vastaavasti kunnilta uusien palvelumuotojen kehittämistä. Kaikille yli 25 -vuotiaille kuntouttava työtoiminta voi olla liian haasteellista ja tämän vuoksi on kehitettävä työelämäosallisuutta tukevia palveluita.
Turku	Turussa aikuisten työpajatoiminnalla on pitkät perinteet. Kaupungin työkeskus on osa työelämäkuntoutuksen organisaatiota ja se on keskeisessä osassa erityisesti vaikeasti työllistyvien asiakkaiden palvelutarjonnassa.
Tampere	Nuorten verkostotyöpaja tuottaa seinätöntä työpajatoimintaa 16-24 vuotiaalle työttömille tamperelaisnuorille. Kohderyhmänä ovat ammattikoulutetut ja ammattikoulututtamattomat nuoret, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta työllistyäkseen tai löytääkseen koulutuspolkunsu. Ostopalvelutoimintana Nuorten Starttipaja – hanke, jonka päärahoittajana Tampereen kaupunki. Järjestää matalan kynnyksen toimintaa 18-29 vuotiaalle nuorille. Starttipajat toteutetaan kolmessa eri yhdistyksessä ja pajoille ohjaututaan aikuissosiaalityön kautta. Kaupungilla on omana toimintana myös 17-25v. Nuorisotoimen Pajatso (taide- ja kulttuurialan työpaja). Yli 25-vuotiaille ei kaupungin omana toimintana ole työpajoja, mutta Tampereen kaupunki rahoittaa mm. Työllistämisyhdistys Etappi ry:ta, jossa toimii useita erilaisia pajoja. Tampereen Työtoiminta hankkii ostopalveluna 3.sektorin yhdistyksiltä työpajatoimintaa. Käsittääkseni työpajoja kun kuitenkin on aika paljon, tarvetta kaupungin omaan toimintaan ei ole.
Oulu	Aikuisten asiakasryhmässä on henkilöitä, jotka hyötyisivät työpajatoiminnasta, mutta tämä palvelu tulisi nivoa yhteen muun välityömarkkinatoimintakentän kanssa.

8 KEHITTÄMISTYÖ

Erilaisilla hankkeilla ja projekteilla on tärkeä rooli työllisyyden edistämisessä. Hankkeiden ja projektien avulla kartoitetaan yhä enemmän muun muassa hyviä toimintatapoja pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymisen helpottamiseksi. Muun muassa hallitusohjelmassa on nostettu esiin tarve löytää uusia toimenpiteitä, joiden avulla mahdollisimman moni työpaikkansa menettävä työntekijä löytää nopeasti uutta työtä tai työllistyy muulla tavoin ja estetään työttömyyden pitkittyminen. (Hallitusohjelma 2011.)

Yksi merkittävä valtakunnallinen hanke on pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi käynnistettävä ja hallituskauden kestävä **kuntakokeilu**. Siinä viimeistään 12 kuukauden työttömyyden jälkeen työllisyyden hoidon päävastuu siirretään kunnalle tai kunnille yhteisvastuullisesti. Jokaisen työttömän työllistymismahdollisuudet kartoitetaan ja edistymistä seurataan aktiivisesti. Kokeilu toteutetaan erilaisissa kunnissa. Kunnille varataan kokeilua varten riittävät resurssit. Aktiivipalveluiden järjestäminen on oltava kannustavaa siten, että valtion rahoitusosuus kasvaa palveluiden mukaan. Kokeilun tulokset arvioidaan ja sen pohjalta tehdään päätökset kuntien ja valtion välisestä työnjaosta työllisyyden edistämisessä. Kaikki Kuusikko-kunnat ovat mukana kokeilussa. (Hallitusohjelma 2011.)

Pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten työllistämistä pyritään helpottamaan myös sosiaali- ja terveysministeriön **työpankki-hankkeen** avulla. Työpankkiryitykset ovat yrityksiä, joiden tehtävänä on kehittää liiketoimintalähtöisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden työpanoksen käyttöä työmarkkinoilla. Työpankkikokeilu alkoi helmikuussa 2009. Vuodesta 2010 lähtien jatkatussa kokeilussa on mukana jo kymmenen työpankkiryitystä eri puolille Suomea. Työpankkiryityksiä toimii pääkaupunkiseudun lisäksi Seinäjoella, Raumalla, Porissa, Mikkelissä, Varkaudessa, Pieksämäellä, Kuopiossa, Lohjalla, Kaarinassa, Alavudella ja Joensuussa. Työpankkikokeilu laajennetaan valtakunnalliseksi. (Työpankki 2012.)

Myös kunnilla on meneillään paljon erilaisia työllistämispalveluihin liittyviä hankkeita. Muun muassa Helsingin henkilöstökeskus aloitti vuonna 2012 kaikkien koordinoimiensa työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuusmittaukset. Tuloksista tehdään vuosittaiset raportit. Vaikuttavuustiedot kerätään puhelinhaastatteluin, jolloin asiakkailta on mahdollisuus antaa samalla palautetta saamastaan palvelusta. Liitteeseen 7 on koottu kunnittain keskeisimmät työllisyyspalveluihin liittyvät hankkeet.

9 TYÖLLISTÄMISPALVELUIDEN KUSTANNUKSET

9.1 Kokonaiskustannukset

Työllistämispalveluiden kokonaiskustannukset ovat Helsinkiä lukuun ottamatta nousseet Kuusikko-kunnissa edellisvuodesta. Espoossa kustannukset nousivat vain hieman (6,2 %), mutta Turussa (68,6 %), Tampereella (40 %) ja Oulussa (19,5 %) kustannukset ovat nousseet huomattavasti.

Suurin yksittäinen kustannuserä on palkkatukityöllistämisen kustannukset. Turussa yli 73 prosenttia kustannuksista aiheutuu palkkatukityöllistämisestä ja Espoosakin, jossa palkkatukityöllistämisen osuus oli Kuusikon pienin, se kattoi neljänneksen kaikista kustannuksista. Pääkaupunkiseudun kunnissa sekä Oulussa kustannuserittelyn kohta ”muut kulut” kattaa suuren osan kuluista. Liitteessä 6 on avattu, mitä kuluja kyseiseen kohtaan kunnittain sisältyy.

Taulukko 26 Kuntien työllisyyden hoidon bruttokustannukset (€) vuonna 2011 sekä muutos (%) 2010 – 2011

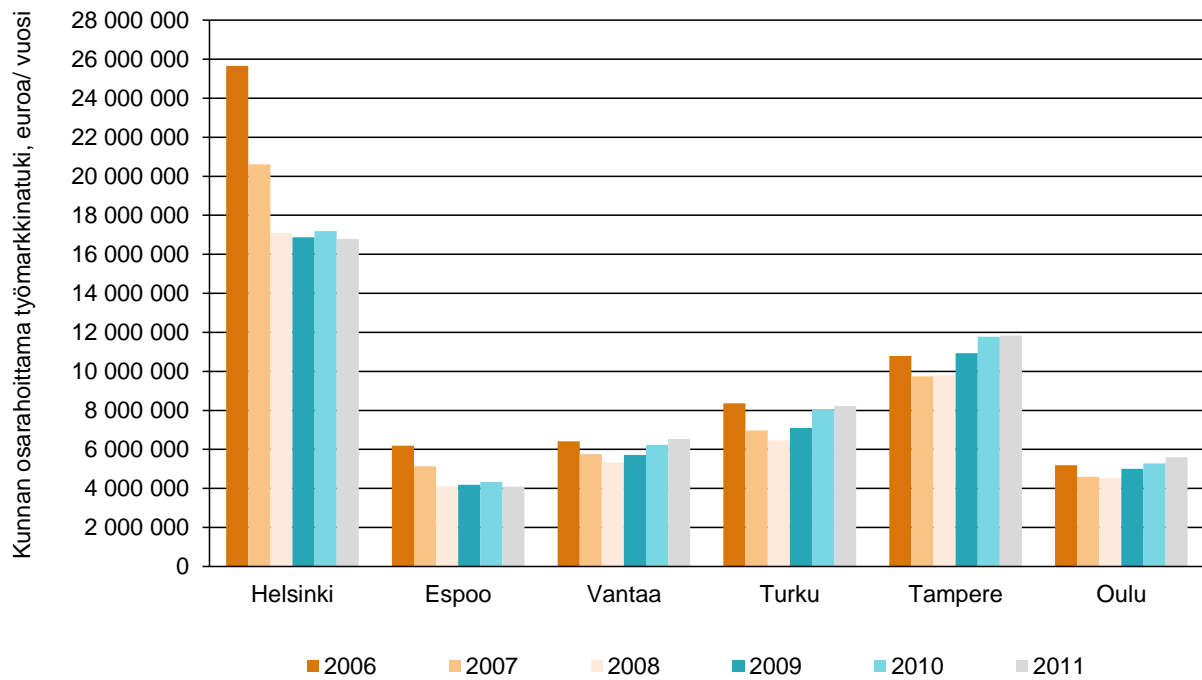
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere	Oulu
Kokonaiskustannukset (brutto)	44 260 000	7 939 694	19 826 473	11 499 293	6 881 000	12 658 432
<i>josta TYP-toiminnan kustannukset</i>	7,5	12,5	4,5	10,4	8,6	5,1
<i>josta kuntouttava työtoiminta</i>	6,4	12,9	5,3	4,5	13,5	3,2
<i>josta palkkatukityöllistäminen</i>	41,9	25,2	41,6	73,5	36,8	50,1
<i>josta avustukset yrityksille ja yhteisöille</i>	7,1	5,7	4,2	0,0	25,0	11,7
<i>josta projektit ja hankkeet</i>	3,3	1,5	6,1	3,0	7,0	1,4
<i>josta muut kulut</i>	33,8	42,2	38,4	8,1	9,0	28,5
<i>Kokonaiskustannusten muutos 2010-2011 (%)</i>	-5,4	6,2	6,4	68,6	40,0	19,5

¹ Turun osalta TYP-toimintaan liittyvät kustannukset on huomioitu sillä periaatteella, että TE-hallinto ja kaupunki budjetoivat yhtä suuren summan TYP-työhön, eli 1,2 milj. €, joka sisältää lähinnä palkkakuluja. Turun kaupungin työllistämisen kustannuksista vielä ks. LIITE 6.

9.2 Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki

Yksi keskeinen mielenkiinnon kohde on vuoden 2006 työmarkkinatukiuudistuksen jälkeen ollut kunnan maksaman työmarkkinatuen suuruus. Kuviossa 22 on esitetty, miten kunnan maksama osa työmarkkinatuesta on työmarkkinatukiuudistuksen voimaantulosta alkaen kehittynyt. Kunnan maksama osa pieneni parin ensimmäisen vuoden aikana, mutta on tämän jälkeen jäänyt joko melko samalle tasolle (Helsinki ja Espoo) tai nousut (muut Kuusikko-kunnat).

Kuvio 22 Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki (€) Kuusikko-kunnissa vuosina 2006 – 2011

10 ASIAKASPALAUTE

Asiakkailta saatu palaute on tärkeä näkökulma kunnan palvelujen arviointiin. Kuusikko-työn ohjausryhmä on laatinut Kuusikon yhteisen palvelutyytyväisyysmittarin, joka koostuu 7 väittämästä. Kysymyksissä pyydetään arvioimaan asteikolla 1-5 tiedon ja neuvonnan saantia, palvelun asiantuntevuutta, kohtelun asiallisuutta, palvelun vastaavuutta tarpeisiin nähden, palvelun nopeutta, osallisuutta oman palvelun suunnitteluun ja arviointiin sekä palvelun vaikutuksia omaan elämän tilanteeseen. Suosituksena on, että kunnat sisällyttäisivät kysymykset jatkossa omiin asiakastyytyväisyyskyselyihinsä.

Tässä luvussa on lyhyt yhteenveto Kuusikko-kunnissa tehdyistä työllistämispalveluihin liittyvistä asiakaskyselyistä. Kyselyiden tuloksia ei ole mahdollista verrata, sillä kyselyt on toteutettu eri tavoin, eri ajankohtana ja niiden sisältö poikkeaa toisistaan.

Helsinki

Asiakastyytyväisyyskyselyitä työllisyydenhoidossa tehdään lähinnä palvelukohtaisesti, esimerkiksi Tulevaisuustiskillä ja nuorten työpajoilla. Palaute on ollut pääsääntöisesti erinomaista.

Kaikki työhönkuntoutuksen kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvat asiakkaat antavat palautetta jokaisella jaksollaan. Systemaattinen arviointi otettiin käyttöön vuonna 2010 ja vuoden 2012 lokakuun loppuun mennessä palautettuja arviointeja oli 2477. Arvioinnissa työhönkuntoutuksen työntekijä arvioi kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvan henkilön työelämävalmiuksia ja siinä osallistumisjakson aikana tapahtuneita muutoksia. Lisäksi osallistuja itse arvioi omaa työkykyään, kuntouttavan työtoiminnan sujumista työtoimintapaikassa sekä jaksolle asettamiensa omien tavoitteittensa täyttymistä.

Sosiaaliasemille vuonna 2011 tehdyssä asiakaskyselyssä, johon vastasi 228 asiakasta, kysyttiin, miten hyödyllisinä asiakkaat pitivät sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa käytyjä keskusteluja työllistymisestä ja työn hakemisesta. Vastajat, joista 45 % oli työttöminä, pitivät käytyjä keskusteluja melko hyödyllisinä (arvo 2,4 asteikolla 1-5 arvioituna).

Espoo

Asiakastyytyväisyyskyselyjä on tehty työpajatoiminnassa olevien kanssa asiakasraadin muodossa. Lisäksi työpajoilla oleville tehdään säännöllisesti palautekyselyt webropol -kyselyssä. Lisäksi kaikille kuntouttavassa työtoimintapaikoissa tehdään kyselyt. Keskeisimpänä kehittämiskohteena tulee yksilöllisen ohjauksen tarve ja työtehtävien monipuolistaminen. Kaiken kaikkiaan palautteet ovat hyviä, asteikolla t, h, k.

Vantaa

Työvoiman palvelukeskus TYPin asiakkaille suunnattu asiakaspalautekysely tehdään kerran vuodessa syksyisin. Vuonna 2011 kyselyyn osallistui noin 100 henkilöä. Palautteet ovat olleet pääsääntöisesti positiivisia. Asiakkaat ovat kokeneet toiminnan parantavan ensisijaisesti elämänlaatua, motivoivan sekä selkeyttävän suunnitelmia.

Kuntouttavan työtoiminnan kaikilta asiakkailta on alettu keräämään palautetta vuodesta 2012 lähtien. Palaute kerätään kuntouttavan työtoimintajakson loppupuolella jaksoar-

vioinnin yhteydessä. Palautteet käsitellään vuoden lopussa. Joinakin vuosina Vantaalla on toteutettu asiakasraati toiminnan kehittämiseksi.

Työpajoilla asiakaspalautetta kerätään kaikilta asiakkailta pajajakson lopussa. Lisäksi tiloissa on palautelaatikko, johon voi antaa muutakin palautetta. Työpajatoimintaan suhtaudutaan yleensä positiivisesti. Se tuo usein selkeyttä päivärytmiin ja mielekästä tekemistä päiviin. Asiakkaat arvostavat työhönohjausta, kannustusta ja uuden oppimista. Pajatoiminnasta halutaan aidosti hyötyä. Asiakkaat ovat toivoneet jatkopolkuja pajajakson jälkeiselle ajalle, jos työttömyys uhkaa jatkua.

Turku

Vuonna 2011 ei ole toteutettu erikseen yksikkökohtaista asiakastyytyväisyys- kyselyä. Asiakastyytyväisyyskysely vuonna 2011 koski koko tulosaluetta. Tulosalueen keskiarvo oli 8,22 (asteikko 1-10). Lisäksi tehtiin kysely kesäksi työllistetyille toimeentulotuella oleville opiskelijoille sekä otantana palkkatukityöllistetyille

Tampere

Työvoiman palvelukeskus: asiakastyytyväisyys, myönteisten asiakaspalvelukokemusten osuus palautteesta 80% (1. Kysely (n=88 hlöä): 79 % vastanneista arvioi TYP:n toiminnan kokonaisuudessaan kiitettäväksi tai hyväksi, 18 % tyydyttäväksi, 2. Kysely (n=55 hlöä) 77 % kiitettävä tai hyvä, 19 % tyydyttävä.

Työnantajakysely käynnistynyt. 89% vastanneista suosittelisi TYP:n työnantajapalveluja muille yrityksille.

Oulu

Typ kerää asiakaspalautetta palveluistaan, viimeksi tehty 2010. Asiakaskyselyä on tarkoitus jatkaa tulevaisuudessa uudistetussa muodossa.

11 YHTEENVETO

Työttömien osuus aikuissosiaalityön asiakkaista on suuri. Vaikka työttömyysaste onkin edellisvuodesta hieman laskenut Kuusikko-kunnissa, ovat työttömyyden hoito ja työllisyyden edistäminen suuria haasteita kunnille, joista monet kamppailevat parhaillaan suurissa talousvaikeuksissa. Kuusikko-kunnissa huolta aiheuttavat nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytymiskehitys, maahanmuuttajien työllistymisvaikeudet ja pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäiseminen ja vähentäminen. Myös alueelliset erot puhuttavat: työttömien ja sosiaalisten ongelmien kasautuminen alueellisesti vaativat toimenpiteitä.

Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys ja sen aiheuttaman syrjäytymisen ehkäiseminen on vaikeaa. Suomessa pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa on 2000-luvulla korostettu eri viranomastahojen yhteistyön tärkeyttä ja aktiivista työvoimapolitiikkaa. Samalla yhä suurempi vastuu pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeasti työllistettävien työttömien työllistymisestä on osoitettu kunnille. Kunnat osallistuvat lakisääteisen kuntouttavan työtoiminnan lisäksi muun muassa työvoiman palvelukeskuksien toimintaan, työllistävät pitkäaikaistyöttömiä (palkkatuettu työ, työelämävalmennus/-harjoittelu), järjestävät työttömien terveystarkastuksia, sekä hoitavat ja kuntouttavat työttömiä. (Karjalainen & Karjalainen 2011, 7-8.)

Kuntouttava työtoiminta muiden kunnan järjestämien aktiivitoimien ohella ovat keskeisiä tukijärjestelyjä vaikean työttömyyden hoidossa. Tulevaisuudessa kunnan rooli saattaa entisestään kasvaa, sillä työllisyyspoliittisessa keskustelussa on tuotu esiin myös vaihtoehto, jossa ensisijainen vastuu vaikeasti työllistyvistä siirtyisi kunnille. Meneillään olevalta kuntakokeilulta odotetaan paljon. Kokeilun tulokset arvioidaan ja sen pohjalta tehdään päätökset kuntien ja valtion välisestä työnjaosta työllisyyden edistämisessä.

Kuntouttavaa työtoimintaa kunnissa arvioineessa tutkimuksessa korostetaan työ- ja elinkeinohallinnon ja kuntien yhteisvastuuta pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa. Ensinnäkin pitkään työttömänä olleiden jääminen kuntien vastuulle etäälle työmarkkinoista ja työnantajayhteyksistä vaikeuttaa entisestään pitkään työttömänä olleiden työllistymistä. Toiseksi kunnilla on taloudellisia ja toiminnallisia vaikeuksia hoitaa nykyisiäkin perustehtäviään eikä ole realistista ilman mittavia lisäresursseja olettaa, että kunnat pystyisivät lisäämään aktivointitoimiaan. (Karjalainen & Karjalainen 2011, 53.)

Hallitusohjelmassa (Hallitusohjelma 2011.) on tartuttu myös nuorten syrjäytymisen ongelmaan ja nostettu esiin muun muassa nuorten yhteiskuntatakuu, joka edellyttää, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Nuorisotakuun toteuttamisessakin vastuu kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevista nuorista jää juuri kunnille.

Vuonna 2006 toteutettu työmarkkinatuen uudistus lisäsi yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneille aktivointikauden, jolloin heitä ohjataan tehostetusti aktivointi- ja työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin. Uudistuksen tavoitteena oli taata sanktioiden uhalla pääsy aktivointitoimenpiteisiin. Tavoite ei kuitenkaan toteutunut avoimille työmarkkinoille pääsyn osoittaututtua erittäin vaikeaksi yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneille. Aktiivitoimiin osallistuvien kustannukset maksaa valtio, mutta maksettavat korvaukset ovat riittämättömiä kattamaan kunnille järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Lisäksi TE-toimistot siirtävät entistä useammin ns. vaikeasti työllistyvät TYP:iin tai sosiaalitoimis-

toihin. Asiakkaiden näkökulmasta työllistämispalvelujen järjestelmä näyttää vaikeaselkoiselta.

Työllisyyden edistämiseen tulee vaikuttamaan myös sosiaalilainsäädännön uudistuminen. Uudistustyöhön liittyen sosiaali- ja terveysministeriössä asetettiin keväällä 2012 erillinen työryhmä selvittämään sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevan lainsäädännön ja palvelujärjestelmän uudistamistarpeita. Työryhmän tavoitteena on arvioida, kuinka sosiaalihuollon lainsäädännöllä ja palveluilla tuetaan ihmisten pääsyä avoimille työmarkkinoille ja kuinka sosiaalihuollon lainsäädännöllä ja palveluilla tuetaan niiden hyvinvointia ja osallisuutta, jotka eivät pääse avoimille työmarkkinoille. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012.)

Mahdollisella erityislailla halutaan selkeyttää nykyistä sirpaleista ja sekavaa sosiaalihuollon työelämäosallisuutta tukevaa lainsäädäntöä sekä palvelu- ja etuusjärjestelmää. Tavoitteena on vahvistaa palvelujen tarve- ja asiakaslähtöisyyttä ja työllistymistä tukevien toimintamallien ensisijaisuutta suhteessa ei-työsuhteiseen, pysyväisluonteiseen työtoimintaan. Tavoitteena on myös lujittaa sosiaalihuollon velvoitetta toimia yhteistyössä työ- ja elinkeinohallinnon, opetustoimen ja muiden relevanttien tahojen kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012.)

LÄHTEET

Kananoja, Aulikki & Lähteinen, Markku & Marjamäki, Pirjo (2010). *Sosiaalityön käsikirja*. Tietosanoma, Helsinki.

Karjalainen, Vappu & Karjalainen, Jarno (2011). Kuntouttava työtoiminta kunnissa – arvioita toiminnan järjestämistavasta ja kehityssuunnasta. THL:n Raportti 46/2011, Tampere 2011.

Myrskylä, Pekka (2010). *Taantuma ja työttömyys*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu- ja. Työ ja yrittäjäyys 57/2010.

Sinivuori, Kalle (2011). Talouskriisi pahensi nuorisotyöttömyyttä myös Suomessa. *Tieto&trendit-lehti 8/2011*, Tilastokeskus.

Suikkanen, Asko (2008). Selvitystyö välityömarkkinoista. 13.10.2008 (päivitetty 4.5.2009). Osoitteessa <http://www.valkky.fi/selvitykset-ja-julkaisut>

Lainsäädäntö:

Laki kuntouttavasta työtoiminasta (2001/189)

Sähköiset lähteet:

Hallitusohjelma (2011). Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelma, 22.6.2011. Osoitteessa <http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf>

Kuntouttavan työtoiminnan käsikirja (2012). Osoitteessa www.sosiaaliportti.fi. Luettu 5.11.2011.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2012). Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistaminen. Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmän loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012:21. Osoitteessa http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-22206.pdf

Suomen kuntaliiton verkkopalvelu (2012). Nuorten työpajatoiminta. Osoitteessa <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/nuoriso/tyopaja/Sivut/default.aspx>

Tilastokeskus (2012a). StatFin-tietokanta. Väestö iän (1-v.), sukupuolen ja kielen mukaan alueittain 1990 – 2011. Luettu 10.10.2012.

Tilastokeskus (2012b). Työttömäksi joutumisen riski suurin vieraskielisillä. Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. Työttömien taustat 2011. osoitteessa http://www.stat.fi/til/tyokay/2011/01/tyokay_2011_01_2012-06-05_tie_001_fi.html

Työ- ja elinkeinoministeriö (2010). Työvoiman palvelukeskus – valtakunnalliset linjaukset. Kuntaliiton internetsivuilla osoitteessa:

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/aek/tyollisyys/palvelukeskukset/Sivut/default.aspx>

Työpajatieto (2012). Valtakunnallisen työpajayhdistyksen ylläpitämä verkkopalvelu osoitteessa <http://www.tyopajatieto.fi/tyopajatieto/>

Työpankki (2012). Työpankki-internetsivut osoitteessa <http://www.tyopankki.fi/tyopankiksi/>

Valtioneuvosto (2012). Valtion kotouttamisohjelma. Hallituksen painopisteet vuosille 2012-2015. Osoitteessa:

https://www.tem.fi/files/33350/Valtion_kotouttamisohjelma_vuosille_2012-2015_1.6.2012_2.pdf

LIITTEET

LIITE 1 Työllistämispalveluihin ja työllisyyden edistämiseen liittyviä käsitteitä

Aktivointiehto (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2.3.2001/189, 3 §). Yli 25-vuotiaiden kohdalla ns. aktivointiehto täyttyy kun työtön on nauttinut työttömyysturvaa yli 500 päivää tai jos henkilö ei ole oikeutettu työttömyysturvaan ja hän on saanut työttömyyden johdosta toimeentulotukea yli 12 kuukautta, tulee hänelle laatia erityinen aktivointisuunnitelma. Nuorilla alle 25-vuotiailla tämä aktivointiehto täyttyy aikaisemmin: kuuden kuukauden työmarkkinatukijakson tai neljän kuukauden työttömyyden johdosta myönnetyn toimeentulotuen jälkeen

Aktivointisuunnitelma. Aktivointisuunnitelma laaditaan pitkään työttömänä olleelle henkilölle työllistymisedellytysten ja elämänhallinnan parantamiseksi. Aktivointisuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston ja työttömän henkilön kesken. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta tekee päätöksen siitä, onko suunnitelma katsottava keskeytyneeksi. Suunnitelma voidaan katsoa keskeytyneeksi kuukauden kuluttua siitä, kun henkilö on työllistynyt työhön tai yritystoimintaan taikka aloittanut ammattiin tai tutkintoon johtavat päätoimiset opinnot. Ennen keskeytyspäätöksen tekemistä työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan on kuultava henkilöä.

Aktivointitoimenpide. Aktivointitoimenpiteillä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden avulla pyritään parantamaan pitkään työttömänä työnhakijana olleiden henkilöiden työllistymisedellytyksiä. Aktivointitoimenpiteisiin kuuluvat esimerkiksi työvoimakuntoutus, omaehtoinen opiskelu, työ- ja koulutuskokeilu, työharjoittelu, työelämävalmennus ja kuntouttava työtoiminta.

Ansiosidonnainen (ansiopäiväraha). Ansiopäivärahaan on oikeus palkansaajakassan jäsenenä (vakuutettu), joka on ollut vakuutettuna vähintään 34 edellistä viikkoa ja joka vakuutettuna ollessaan on täyttänyt työssäoloehdon. Ansiopäiväraha muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta.

”Kela:n lista”. Vuoden 2006 työmarkkinatukiuudistuksen myötä Kela seuraa yli 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden vuoksi saaneiden määriä kunnissa sekä sitä, ovatko tukea saaneet osallistuneet aktivointitoimenpiteisiin. Kelan:n listalla viitataan niihin tukea saaneisiin, jotka eivät ole olleet osallistuneet aktivointitoimenpiteisiin. Kunta joutuu maksamaan heidän työmarkkinatuestaan 50 prosenttia.

Kunnan osuus työmarkkinatuesta. Kunnat osallistuvat työmarkkinatuen rahoitukseen. Kunnat rahoittavat puolet siitä työmarkkinatuesta, jota myönnetään yli 500 päivää tukea saaneille, aktiivitoimiin osallistumattomille eli ns. passiivituen saajille. Kela perii kunnilta työmarkkinatuen rahoituksen kuntaosuuden. Kunnan rahoitettavaksi eivät kuulu maksetut työmarkkinatuet niiltä päiviltä, joina henkilö on osallistunut aktiivitoimiin.

Kuntouttava työtoiminta. Kuntouttava työtoiminta on kunnan lakisääteistä toimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan tarkoitus on parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle. Kuntouttavassa työtoiminnassa ei synny virkasuhdetta eikä työsuhdetta henkilön ja toimintaa järjestävän tai toteuttavan tahon välille.

Kunta voi järjestää kuntouttavan työtoiminnan itse, tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Kunnan tulee antaa tieto työvoimatoimistolle kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä tekemästään sopimuksesta. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä. Kunta vastaa riippumatta kuntouttavan työtoiminnan järjestämistavasta siitä, että toiminta järjestetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaisesti ja aktivointisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kuntouttavan työtoiminnan kustannuksia korvataan kunnalle valtion varoista lain mukaisesti, 10,09 €/työtoimintapäivä.

Peruspäiväraha. Peruspäivärahaan on oikeus työnhakijalla, joka täyttää työssäoloehdon. Palkansaajan työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on 28 lähinnä edellisen kuukauden aikana (tarkastelujakso) ollut vähintään 34 kalenteriviikkoa 4 §:ssä tarkoitetussa työssä. Peruspäivärahaa maksetaan viideltä päivältä viikossa. Peruspäivärahaa maksetaan enintään 500 pv:n ajalta. Enimmäisajan täytyttyä työtön voi hakea työmarkkinatukea.

Pitkäaikaistyötön (Laki julkisesta työvoiman palvelusta 30.12.2002/1295) Pitkäaikaistyötön on työtön työnhakija, joka on ollut yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä työnhakijana tai on ollut useammassa työttömyysjaksossa yhteensä vähintään 12 kk työttömänä ja joka on työttömyyden toistuvuuden ja kokonaiskeston perusteella rinnastettavissa yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä olleeseen.

Rakennetyöttömyys. TE-hallinto rinnastaa tilastoissaan vaikeasti työllistettävät ja rakennetyöttömät. Toisaalta rakennetyöttömyys voidaan ymmärtää kansantaloudessa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmaksi. Tällöin työvoiman tarjonta ei vastaa taloudessa tapahtuneita rakenteellisia muutoksia. Kyse voi olla esimerkiksi osaamisten kohtaanto-ongelmasta (elinkeinorakenne, ammattirakenne, osaamisvaatimukset) tai alueellisesta kohtaanto-ongelmasta (eriytynyt alueellinen kehitys, esimerkiksi maaseutualueilla).

Siirtymien työmarkkinat. Siirtymien työmarkkinoilla tarkoitetaan yhteiskuntapoliittisessa keskustelussa työmarkkinoiden muutosta, uudenlaisia työmarkkinallisia riskejä, yksilöiden siirtymiä työn ja erilaisten elämäntilanteiden välillä: siirtymät koulutuksesta työhön ja päinvastoin, siirtymät työllisyysstatusten ja sopimusten välillä, siirtymät hoivatyöstä työmarkkinoille ja päinvastoin, siirtymät työllisyydestä työttömyyteen ja päinvastoin, siirtymät työllisyydestä eläkkeelle ja päinvastoin. (Siirtymien työmarkkinoita ovat tutkineet mm. saksalainen Günther. Schmid ja suomalainen Asko Suikkanen.) (Suikkanen 2008)

Siirtymätyömarkkinat. Ks. välityömarkkinat.

TE-toimiston myöntämä palkkatuki. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työnantajalle palkkatukea työttömän henkilön palkkauskustannuksiin, jos työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille tai jos hän ei sijoitu koulutukseen. Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsee tapauskohtaisesti palkkatuen myöntämisen. Palkkatuetun työn tulee parantaa työttömän työnhakijan ammattitaitoa ja työmarkkina-asemaa sekä edistää pitkään työttömänä olleen pääsemistä avoimille työmarkkinoille.

Palkkatukea voidaan myöntää työsopimussuhteessa tehtävään työhön tai oppisopimuskoulutukseen. Sitä voivat saada kunnat, yritykset ja muut yksityisen sektorin työnantajat, mm. yhdistykset, säätiöt ja kotitaloudet sekä sosiaaliset yritykset.

Palkkatuki muodostuu kahdesta osasta, perustuesta ja lisäosasta. Lisäosan suuruus vaihtelee tapauksittain työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan mukaan. Lisäosan suuruus on enintään 60 % perustuen määrästä, joissakin tapauksissa enintään 90 % perustuen määrästä. Tuen määrään vaikuttavat työnhakijaan ja työnantajaan liittyvät seikat.

Toimeentulotuki. Työttömyydestä koituu kunnalle kustannuksia myös toimeentulotukimenoina. Perustoimeentulotuen menoista kunta saa valtionosuutta 50 %. Toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturvan muoto. Tukea myönnetään yleensä kuukaudeksi kerrallaan. Perustoimeentulotuki lasketaan asiakkaan välttämättömien menojen mukaan, hänen tulonsa huomioiden. Täysi perusosa on vuonna 2012 yksin asuvalla 461,05 euroa kuukaudessa. Perustoimeentulotukea myönnetään asumismenoihin, kuten vuokraan tai vastikkeeseen, vesimaksuun, lämmitykseen, sähkölaskuun ja kotivaikutusmaksuun sekä vähäistä suurempiin terveydenhuollon menoihin. Toimeentulotuen suuruus on siten riippuvainen siitä, kuinka paljon henkilöllä esittää on toimeentulotukeen mukaan laskettavia menoja ja kuinka paljon hänellä on tuloja. Lisäksi sosiaalityöntekijä voi myöntää harkinnanvaraista toimeentulotukea, joka jää kokonaan kunnan rahoittamaksi.

Työmarkkinatuki. Työmarkkinatukea maksetaan työnhakijalle, joka ei ole ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla tai on saanut työttömyyspäivärahaa enimmäisajan. Työmarkkinatuki on harkinnanvarainen etuus, esimerkiksi puolison tulot vaikuttavat työmarkkinatuen määrään. Työmarkkinatuen suuruus vuonna 2012 on keskimäärin 674 €/kk (21,5 x 31,36 €), ilman lapsikorotuksia tai ns. korotusosaa. Yli 500 pv työttömänä passiivisesti olleiden työmarkkinatuesta kunta maksaa puolet eli keskimäärin noin 337 €/kk.

Työttömyyspäiväraha. Vakiintuneesti työmarkkinoilla olleelle ja palkkatyöstä, yritys-toiminnasta tai siihen rinnastettavasta omasta työstä toimeentulon saaneelle työnhakijalle maksetaan työttömyyspäivärahaa. Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutettuina oleville ansio-päivärahana ja muille peruspäivärahana.

Työttömyysturva. Työttömän työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella. Etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työ- ja elinkeinotoimistolle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Työtön (Laki julkisesta työvoiman palvelusta 30.12.2002/1295) Työttömällä työnhakijalla tarkoitetaan 17 vuotta täyttänyttä työnhakijaa, joka on työkykyinen, työmarkkinoiden käytettävissä ja työtön. Henkilöä pidetään työttömänä työnhakijana enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Työkykyisellä tarkoitetaan henkilöä, joka ei saa sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista päivärahaa tai kansaneläkelain (347/1956) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea taikka täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta jonkin muun lain nojalla ja jota ei ole todettu sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain mukaisesti työkyvyttömäksi. Lisäksi työkykyisenä pidetään mainitun etuuden saajaa tai mainituilla tavoilla työkyvyttömäksi todettua, jonka työllistymistä työvoimatoimiston arvion mukaan voidaan tuloksellisesti tukea julkisella työvoimapalvelulla. Kansaneläkelain 22 §:n 2 momentin perusteella tai työkyvyttömyyden perusteella toisen valtion lainsäädännön mukaan eläkettä saavaa pidetään kuitenkin työkykyisenä.

Työttömällä tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole työsuhteessa eikä työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään. Työsuhteessa olevaa pidetään työttömänä, jos hän on kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa on alle neljä tuntia.

Työvoiman palvelukeskus (TYP) Työvoiman palvelukeskuksen eli TYPin tehtävänä on työllistää vaikeasti työllistyviä. Työvoiman palvelukeskuksessa eli TYPissä työhallinnon, sosiaalityön, terveydenhuollon ja Kelan asiantuntijat palvelevat työnhakijoita, joiden työttömyys on pitkittynyt. Tarkoituksena on parantaa asiakkaan elämäntilannetta ja lisätä hänen voimavarojaan yksilöllisellä, moniammatillisella ja kokonaisvaltaisella työskentelyllä.

Vaikeasti työllistettävä, (TE-hallinnon määritelmän mukaisesti) TE-hallinto rinnastaa tilastoissaan vaikeasti työllistettävät ja rakennetyöttömät. Kyseiseen määritelmään kuuluu neljä ryhmää:

1. pitkäaikaistyöttömät: Pitkäaikaistyöttömiin kuuluvat vähintään yli vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakija olleet henkilöt.
2. rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät (toistuvaistyöttömät): Rinnasteisiin pitkäaikaistyöttömiin eli toistuvaistyöttömiin lasketaan työttömät työnhakijat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana.
3. toimenpiteiltä työttömäksi jääneet: Toimenpiteiltä työttömäksi jääneisiin lasketaan toimenpiteen päättäneet, jotka eivät ole 3 kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisen jälkeen työllistyneet, vaan ovat palanneet uudelleen työttömiksi työnhakijoiksi.
4. toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet: Vastaavasti toimenpiteiltä toimenpiteille sijoittuneisiin lasketaan henkilöt, jotka ovat vähintään toista kertaa jossakin toimenpiteessä sijoitettuna laskentapäivänä ja he ovat edeltävän 16 kuukauden aikana olleet yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai sijoitettuna jollakin toimenpiteellä.

Vaikeasti työllistyyvä (kunnan käyttämä määritelmä)

Vaikeasti työllistyyvällä tarkoitetaan työtöntä työnhakijaa, joka on saanut passiivista työmarkkinatukea vähintään 500 päivää ja josta kunta maksaa Kelalle puolet työttömyydestä aiheutuneista kustannuksista.

Vajaakuntoinen (Laki julkisesta työvoiman palvelusta 30.12.2002/1295)

Asiakas, jonka mahdollisuudet saada sopivaa työtä, säilyttää työ tai edetä työssä ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun vamman, sairauden tai vajaavuuden takia.

Välityömarkkinat. Välityömarkkinat ovat vapaiden työmarkkinoiden ja työttömyyden välillä olevaa työssäoloa. Välityömarkkinoilta pyritään sijoittumaan vapaille työmarkkinoille. Ne ovat tarkoitettu lähinnä vaikeasti työllistyville työnhakijoille. Välityömarkkinat voivat tarjota sosiaalista tukea ja pysyvää toimeentuloa. Kolmas sektori, kuten yhdistykset, vastaavat suurimmalta osin välityömarkkinoista. Välityömarkkinat on joissain yhteyksissä (esim. Suomen ESR-ohjelmien valtakunnallinen kehittämisohjelma vuosille 2007 – 2013) jaettu toiminnallisesti ja organisatorisesti siirtymätyömarkkinoihin ja välittäviin työmarkkinoihin. **Siirtymätyömarkkinat** sijoittuvat tässä ajattelussa työministeriön organisatoriselle vastuulle kohderyhmänään aktiivit työttömät ja toimintaresurssinaan työvoimapolitiikan aktiivikeinot. **Välittävät työmarkkinat** puolestaan sijoittuvat sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle kohderyhmänä vaikeasti työllistyyvät ja keinona laajasti erilaiset sosiaali- ja terveystalouden keinot. (ks. Suikkanen 2008, 13-15.)

LIITE 2. Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivien järjestämiseen ja palveluun ohjaukseen kehitetyt uudet mallit Kuusikko-kunnissa

Alle 25-vuotiaiden toimintapäivät	
Helsinki	Toimintakykyä arvioivaa matalan kynnyksen ryhmätoimintaa ostettu Diakoniaopistolta. Työhönkuntoutuksen IT-paja ja Painotex ovat jatkaneet toimintaansa Uusix-versteilla.
Espoo	Ryhmätoiminta, joka pitää sisällään toiminnallisia ja arjenhallinnallisia elementtejä
Vantaa	Ei eroa asiakkaille iän mukaan. Ostopalveluissa asiakkaille on lisätty ryhmätoimintaa, esimerkiksi liikunnallisuutta toimintapäiviin, naisten keskusteluryhmiä.
Turku	Erityisiä uusia toimintatapoja ei ole viime aikoina kehitetty. Kehitteillä on uusia toimintasisältöjä ja yhteistyötahoja ohjauksessa nuorille kohdistuvaan kuntouttavaan työtoimintaan Turun kaupungin Työkeskuksessa sekä uudelleen elvyttää yhteistyö liikuntaviraston kanssa kuty-asiakkaille. Ostopalveluina tapahtuvassa kutyssa on kilpailutuksen yhteydessä painotettu työelämäsuuntautunutta kuntouttavaa työtoimintaa ns. päivätoimintana järjestetyn kutyn sijaan.
Tampere	Toiminnan kehittäminen yhteistyössä ostopalveluiden tuottajien vastuulla: Kokonaisvaltaisuus, yhteinen tekeminen asiakkaiden kanssa, harrastustoimintaan ja liikuntaan kannustaminen, tutustumiskäynnit
Oulu	Enenevässä määrin järjestetään ryhmämuotoista ja tietyn ajan kestävää kuntouttavaa työtoimintaa, jolloin toimintapäivien määrä ja ohjelma on etukäteen jo suunniteltu. On myös kehitetty uusia toimintatapoja. Kuntouttavaan työtoimintaan yhdistetään esimerkiksi opiskelua (arvosanon korotusta..), tutustumiskäyntejä, kuntotumiseen liittyviä elementtejä jne. Esimerkiksi Setlementti järjestää maahanmuuttajataustaisille naisille toimintaa, jossa osallistutaan kuntouttavaan työtoimintaan kahtena päivänä viikossa. Kolmena päivänä viikossa he ovat työttömiä työnhakijoita, jotka osallistuvat vapaaehtoisuuteen perustuen projektin järjestämään koulutukseen. Kuntouttavan työtoiminnan aikana he saavat toimintarahan Kelan kautta ja kulutuspäiviltä Kela maksaa työhallinnon lausunnon perusteella työmarkkinatuen.
Alle 25-vuotiaiden toimintapäivät	
Helsinki	Kuntoutusohjaajien määrää on lisätty työhönkuntoutuksessa.
Espoo	Ryhmätoiminta, joka pitää sisällään toiminnallisia ja arjenhallinnallisia elementtejä
Vantaa	Ei eroa asiakkaille iän mukaan. Ostopalveluissa asiakkaille on lisätty ryhmätoimintaa, esimerkiksi liikunnallisuutta toimintapäiviin, naisten keskusteluryhmiä.
Turku	Ks. Ed. vastaus. Myös aikuisasiakkaiden toimintapäiviä pyritään Työkeskuksessa kehittämään asiakkaille tehtävän asiakaskyselyn pohjalta.
Tampere	Toiminnan kehittäminen yhteistyössä ostopalveluiden tuottajien vastuulla: Kokonaisvaltaisuus, yhteinen tekeminen asiakkaiden kanssa, harrastustoimintaan ja liikuntaan kannustaminen, tutustumiskäynnit
Oulu	kts.ed. kohta
Alle 25-vuotiaiden palveluun ohjaus	
Helsinki	Asiakkaille järjestetty Työvoiman palvelukeskuksessa esittelyjä ja infotilaisuuksia eri työtoiminnan tehtävistä ja paikoista. Työhönkuntoutus järjestää ns. SYTY-ryhmätoimintaa, joka on ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa, jonka tavoitteena on madaltaa asiakkaiden aloituskynnystä. Työhönkuntoutus järjestää ns. ryhmärekryjä ja tiedotustilaisuuksia asiakkaille, joiden tarkoituksena on motivoida asiakkaita toimintaan.
Espoo	Matalankynnyksen ryhmätoimintaan, jossa tutustutaan erilaisiin palvelumahdollisuuksiin.
Vantaa	Ryhmätoimintaa myös alle 25-vuotiaille. Petra - Nuoret työhön ja kouluun -hankkeen sekä Vantaan TE-toimiston kanssa on kehitetty asiakasohjausta. Asiakkaat voivat osallistua starttiryhmisiin ja maahanmuuttajien ohjaukselliseen ryhmätoimintaan. Nämä ryhmät ovat kaikille asiakkaille yhteiset, niissä ei ole ikärajoja. Yhtenä toimintatapana on myös pika-aktiivisuussuunnitelma, joka tehdään ennen ryhmätoimintaa. Ryhmä kestää 3 kk ja aktiivisuussuunnitelma tehdään ryhmätoiminnan aikana. Ohjausta kuntouttavaan työtoimintaan tapahtuu myös päihdepalveluista sekä Koivukylä - Meidän kylä -hankkeesta. Koivukylä-hankkeessa on mukana myös seurakunnan diakoniatyö. Ryhmätoimintaa myös alle 25-vuotiaille. Petra - Nuoret työhön ja kouluun -hankkeen sekä Vantaan TE-toimiston kanssa on kehitetty asiakasohjausta. Asiakkaat voivat osallistua starttiryhmisiin ja maahanmuuttajien ohjaukselliseen ryhmätoimintaan. Nämä ryhmät ovat kaikille asiakkaille yhteiset, niissä ei ole ikärajoja. Yhtenä toimintatapana on myös pika-aktiivisuussuunnitelma, joka tehdään ennen ryhmätoimintaa. Ryhmä kestää 3 kk ja aktiivisuussuunnitelma tehdään ryhmätoiminnan aikana. Ohjausta kuntouttavaan työtoimintaan tapahtuu myös päihdepalveluista sekä Koivukylä - Meidän kylä -hankkeen ohjausta. Koivukylä-hankkeessa on mukana myös seurakunnan diakoniatyö.
Turku	Vuonna 2011 ei uusia malleja (liikunta-kuty vuodelta 2010 jatkui vuonna 2011)
Tampere	Aksu-hanke (tavoitteena aktiivisuussuunnitelman käytön tehostaminen palveluohjauksen välineenä, keskeistä asiakkaan palvelutarve ja palvelutarvearvio, suunnitelmallisuus)
Oulu	Erityisesti 3 sektorin toimijat tekevät ryhmämuotoisesta kuntouttavasta työtoiminnasta esitteitä jaettavaksi asiakkaille. Tämä kehittyneet yhteistyössä sosiaalipalveluiden kanssa, koska alkuvaiheessa esitteitä ei ollut saatavilla. Osa myös mainostaa kuntouttavaa työtoimintaa omilla internet sivuillaan.

LIITE 2 (jatkoa edelliseltä sivulta). Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivien järjestämiseen ja palveluun ohjaukseen kehitetyt uudet mallit Kuusikko-kunnissa

25 vuotta täyttäneiden palveluun ohjaus	
Helsinki	Asiakkaille järjestetty Työvoiman palvelukeskuksessa esittelyjä ja infotilaisuuksia eri työtoiminnan tehtävistä ja paikoista. Työhönkuntoutus järjestää ns. SYTY-ryhmätoimintaa, joka on ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa, jonka tavoitteena on madaltaa asiakkaiden aloituskynnystä. Työhönkuntoutus järjestää ns. ryhmärekryjä ja tiedotustilaisuuksia asiakkaille, joiden tarkoituksena on motivoida asiakkaita toimintaan.
Espoo	Matalankynnyksen ryhmätoimintaan, jossa tutustutaan erilaisiin palvelumahdollisuuksiin.
Vantaa	Vantaan TE-toimiston kanssa on kehitetty asiakasohjausta. Asiakkaat voivat osallistua starttiryhmään ja maahanmuuttajien ohjaukselliseen ryhmätoimintaan. Nämä ryhmät ovat kaikille asiakkaille yhteiset, niissä ei ole ikärajoja. Yhtenä toimintatapana on myös pika-aktiivisuunnitelma, joka tehdään ennen ryhmätoimintaa. Ryhmä kestää 3 kk ja aktiivisuunnitelma tehdään ryhmätoiminnan aikana. Ohjausta kuntouttavaan työtoimintaan tapahtuu myös päihdepalveluista sekä Koivukylä - Meidän kylä -hankkeen ohjausta. Koivukylä-hankkeessa on mukana myös seurakunnan diakoniatyö.
Turku	Turussa ei ole kehitetty uusia malleja, mutta kuntouttavaa työtoimintaa hallintokunnissa ja ohjausta hallintokuntiin on tehostettu ja kehitetty
Tampere	Aksu-hanke (tavoitteena aktiivisuunnitelman käytön tehostaminen palveluohjauksen välineenä, keskeistä asiakkaan palvelutarve ja palvelutarvearvio, suunnitelmallisuus)
Oulu	Kuten alle 25-vuotiaillekin.

LIITE 3. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestävät tahot

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Kunnan järjestämä	Valtaosa kuntouttavasta työtoiminnasta järjestettiin sosiaalisen ja taloudellisen tuen alaisessa työhönkuntoutus-yksikössä: mm. Uusix-verstailla, koti- ja laitospalveluissa, ulkotyö- ja kuljetuspalveluissa ja Pakilan työkeskuksessa. Asiakkaita oli jonkin verran muualla sosiaalivirastossa, kuten vanhustenkeskuksessa. Yksittäisiä asiakkaita oli muissa kaupungin virastoissa	Ostopalvelut ja omasta palveluista työllisyyspalveluiden työhönvalmennuskeskus	Vantaalla kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään eniten kaupungilla sosiaali- ja terveystoimessa, esimerkiksi vanhustenhoidossa sekä sivistystoimessa, esimerkiksi päivähoitossa.	Varhaiskasvatus (päiväkodit), vanhustenhuolto. (Hallintokunta-kutya on vasta aloitettu kehittämään, määrät vielä pieniä), Työelämäkuntoutus/Työkeskus	Päiväkodit, Hatanpään kantasairaala, Vuoltsun toimintakeskus, Hyvinvointipalvelut (ikäluokittaiset terveystarkastukset ja arkisto), Museokeskus Vapriikki, Liikuntapalvelut (Näshalli), Koukkuniemen vanhainkoti, Nuorisopalvelut (Leirivälinevarasto), Vammaispalvelut (Kehitysvammaisten asumisyksikkö Puuwillla)	Päiväkodit, terveysasemat ja kaupunginsairaala, kirjastot, logistiikka, toimintakeskukset, työpajat, arkistot ja muu toimistotyö, vanhustenhuolto, virastomestaripalvelut, ravitsemus- ja puhtaanapito, kulttuurialan toimijat, koulut..
Ostopalvelu	Mm. Helsingin Diakoniaopisto, Seesam Työtoiminta, Lelupajayhdistys ry, Työ ja toiminta ry	Espoon Diakoniasäätiö ja Työ ja toiminta ry	vuonna 2011: RuokaApu yhdistys ry, Kuntoutussäätiö, Työ & Toiminta ry, Vantaan A-kilta ry, 2012-2013: Kuntoutussäätiö, Työ & Toiminta ry, Vantaan A-kilta ry.	Ostopalveluna yhdistyksiltä: Turun seudun työttömät TST ry, Raina Säätiö (toimipisteet Turku, Raisio, Naantali), Varissuon työttömät VT ry, Petrea, Turun Seudun Mielenterveyspalveluyhdistys Tsemppi, Bashkimi ry, Yhdessä yhdistys, Daisy ladies, Kaarinan Pajamestarit	Silta-valmennus ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki ry, Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry, Mielenterveysyhdistys Taimi ry, Pirkanmaan Sininauha, Metodistiseurakunta, KRIS	Noin 40 järjestöpuolen yhteistyökumppanin kanssa tehty sopimus kuntouttavasta työtoiminnasta, jonka perusteella kumppaneille myönnetään avustusta toiminnan järjestämiseen. Noin 30 yhteistyökumppanilla kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita.
Kolmas sektori ha muut tahot	Mm. Helsingin seurakuntayhtymä ja seurakunnat. Yksittäisiä asiakkaita oli esim. työttömien yhdistyksissä ja kirpputorilla.	Kolmannen sektorin järjestäjien kanssa on tehty kumppanuussopimus (ei kilpailutusta). Järjestöt sitoutuvat tarjoamaan matalankynnyksen kuntouttavaa työtoimintaa kuukausittain ja kaupunki tukee järjestön toimintaa.	Yhdistyksissä ja säätiöissä on kuntouttavaa työtoimintaa, esimerkiksi työttömien yhdistyksissä, Kuurojen liitossa sekä Diakoniasäätiössä.	ks. yllä	Tampereen A-kilta, Pelustusarmeija, Tampereen Kaupunkilähetys, SPR, Tampereen eläkeikäiset omaishoitajat ry, Syöpöpotilaiden hoitokotisäätiö, FIDA International ry	Kuntouttavan työtoiminnan paikkoja on hyvin monenlaisissa 3 sektorin paikoissa säätiöistä, yhdistystoimintaan ja seurakuntiin. Työtehtäviä mm. kierrätysalalla, käsityöalalla, vanhustenhoidossa, ravitsemus-, puutarha- ja kiinteistötehtävissä, toimistoalalla.

LIITE 4. Kuntouttavan työtoiminnan toimintaraha ja matkakorvaukset Kuusikko-kunnissa 2011

Toimintaraha	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Toimintarahana maksaja	Sosiaalinen ja taloudellinen tuki	Määrärahat keskitetty työllisyyspalveluihin	Työllisyyspalveluiden alainen kuntouttava työtoiminta hoitaa Vantaalla toimintarahana ja siihen on budjetoitu varat.	Työmarkkinatukea saavalla asiakkaalla sisältyy työmarkkinatukeen, muussa tapauksessa (jos on toimeentulotuen asiakas) sosiaalityön tulosalue maksaa	Työllisyydenhoidon palveluyksikkö / Kuntouttavan työtoiminnan yksikkö	Oulun kaupunki sosiaalipalvelut
Mistä rahoista maksetaan	Toimeentulotuesta (huom. toimeentulotukilaisilla linjataan näin)	Määrärahat keskitetty työllisyyspalveluihin	Työllisyyspalveluiden kuntouttavaan työtoimintaan on budjetoitu varat tähän.	Työmarkkinatuki, ks. edellinen kohta, toimeentulotukiasiakkailla toimeentulotukimenoista. Asiakas joka ei saa työmarkkinatukea (esim puolison tulojen vuoksi) eikä toimeentulotukea, voi saada toimintarahaa työllistymispalveluyksikön työllisyysmäärärahasta	Toimeentulotuen yksikkö	Kuty toimintaraha erillinen tili
Miten hoidetaan	Sosiaaliammattilaisen sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja teki asiakastietojärjestelmään päätöksen käyttäen toimeentulotuen alalajia KTL§. Työhönkuntoutuksessa seurattiin toteutuneita toimintapäiviä, jotka ilmoitettiin kalenterikuukausittain sosiaaliammattilaisille. Sosiaaliammattilaiselta maksettiin toimintarahaa asiakkaalle toteutuneilta työtoimintapäiviltä voimassa olevien KTL-päätösten nojalla.	Työllisyyspalveluiden sosiaaliohjaajat hoitavat maksatuksen	TYPin sosiaalityöntekijä tekee päätöksen toimintarahana ja matkakorvauksen maksamisesta asiakkaalle. Kuntouttavan työtoiminnan toimistosihteeri laittaa maksun maksuun asiakkaan omalle tilille. Asiakastietojärjestelmä on sama sosiaalitoimen kanssa.	Sisältyy KELAN maksamaan työmarkkinatukeen, toimeentulotukiasiakas saa tililleen	Toimintarahapäätös - yhdistyksen allekirjoittamalla kuukausittaisella työtoimintalistalla	Sosiaalipalveluiden sosiaalityöntekijä tai ohjaaja tekee päätöksen. Ohjaaja laittaa maksuun kun asiakas on toimittanut työnantajan allekirjoittaman työaikaseurannan
Matkakorvaukset	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu
Miten matkakorvauksen saa?	Sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja tekee ennen kuntouttavan työtoiminnan aloittamista asiakastietojärjestelmään päätöksen käyttäen toimeentulotuen alalajia KTL§. Päätös tehdään työtoimintajakson ajalle ja matkakorvaus annetaan pääsääntöisesti maksusitoumuksena matkakorttiin.	Ensimmäisen kk:n matkakorvaus maksetaan etukäteen, että asiakkaalla bussikortti aloittaessaan työtoiminnan	TYPin sosiaalityöntekijä tekee päätöksen toimintarahana ja matkakorvauksen maksamisesta asiakkaalle.	Työmarkkinatuen saajien kohdalla työllistymispalveluyksikön sosiaalityöntekijän maksupäätöksellä asiakkaan tilille. Toimeentulotukiasiakkaalle toimeentulotukena	TKL:n taksojen mukaan työmatkalippu yli 25-vuotiaille ja nuorisolippu alle 25-vuotiaille	kohta 48
Mistä rahoista maksetaan?	Toimeentulotuesta	Määrärahat keskitetty työllisyyspalveluihin	TYPin sosiaalityöntekijä tekee päätöksen toimintarahana ja matkakorvauksen maksamisesta asiakkaalle. Matkakorvaus maksetaan yleensä rahana asiakkaan tilille (ei maksusitoumuksena).	Työllistymispalveluyksikössä työllisyysmäärärahasta, aikuisosiossa työllistymis- toimeentulotukimenoista	Toimeentulotuen yksikkö	Kuty matkakorvaus erillinen tili
Miten hoidetaan?	Ks. vastaus edellä.	Työllisyyspalveluiden sosiaaliohjaajat hoitavat maksatuksen	TYPin sosiaalityöntekijä tekee päätöksen toimintarahana ja matkakorvauksen maksamisesta asiakkaalle. Matkakorvaus maksetaan yleensä rahana asiakkaan tilille (ei maksusitoumuksena).	Työllistymis- palveluyksikössä asiakkaan tilille, toimeentulotuesta joko tilille tai maksusitoumuksena	Asiakkaan tilille rahana, laitetaan maksuun kun asiakas käy kuntouttavan työtoiminnan yksikössä ensimmäisellä aikavarauksella	Sosiaalipalveluiden sosiaalityöntekijä tai ohjaaja tekee päätöksen. Ohjaaja laittaa maksuun kun asiakas on toimittanut työnantajan allekirjoittaman työaikaseurannan

LIITE 5. Kuntouttavan työtoiminnan arviointi Kuusikko-kunnissa

Kuntouttavan työtoiminnan arviointi	
Helsinki	<p>Kaikki työhönkuntoutuksen kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvat asiakkaat antavat palautetta jokaisella jaksollaan. Systemaattinen arviointi otettiin käyttöön vuonna 2010. Arvioinnissa työhönkuntoutuksen työntekijä arvioi asiakkaan työelämävalmiuksia ja siinä osallistumisjakson aikana tapahtuneita muutoksia. Osallistuja itse arvioi omaa työkykyään, kuntouttavan työtoiminnan sujumista ja jaksolle asettamiensa tavoitteitten täyttymistä.</p> <p>Työvoiman palvelukeskus Duurissa toteutettiin vuosina 2008-2011 kysely, jossa selvitettiin vuoden yhtäjaksoisesti kuntouttavassa työtoiminnassa olleiden asiakkaiden tilannetta. Kyselyssä Duurin sosiaaliviraston työntekijät arvioivat omien pitkäaikaisesti kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaitensa tilannetta ja tarpeita. Vuosina 2008-2011 pitkäaikaisia työtoiminnan asiakkaita oli keskimäärin 100 vuodessa. Heitä oli 120 vuonna 2011.</p>
Espoo	
Vantaa	<p>Työllisyyspalveluiden kuntouttavassa työtoiminnassa tilastoidaan perustietoa asiakkaasta sekä työtapoihin ja asiakkaan tilanteeseen liittyvää tietoa. Asiakkaiden siirtymiä seurataan kuntout-tavan työtoiminnan asiakkuuden päättyessä. Asiakkaan kanssa tehdään jaksoarviointi työtoimintapaikalla, johon on osallistunut pääsääntöisesti asiakas, työllisyyspalveluiden sosiaaliohjaaja ja työtoimintapaikan edustaja.</p>
Turku	<p>Turun osalta arviointi on jatkuvaa. Kuntouttavan työtoiminnan tarjouspyynnöissä jo edellytetään tiettyä kriteeristöä sekä jatkuvaa laadun valvontaa ja seuranta, palvelun tuottajien kanssa on säännöllisiä palavereja liittyen laadun ja yhteistyö kehittämiseen sekä tarvittaessa ja yhteistyössä on luotu palautelomake, jonka kukin palveluntuottaja täyttää yksilökohtaisesti kustakin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaasta.</p>
Tampere	<p>Tampereen työtoiminnan ostopalvelut on kilpailutettu, työparityöstä luovuttu, palvelun tehokkuutta nostettu ja asiakasmäärä tuplattu. Palvelun vaikuttavuutta on samalla parannettu ja se on ollut n. 35% eteenpäin työllistymispolulla.</p>
Oulu	<p>Oulun seudun välityömarkkinat hankkeessa toteutettu seudullista kuntoututtavan työtoiminnan kehittämistyötä.</p>

LIITE 6 Työllistämispalveluiden kokonaiskustannuserittelyn kohta ”muut kustannukset”

Helsinki	Oppisopimuskoulutus, 9 600 000 euroa Rekrytointikoulutus, 900 000 euroa Jatkotyöllistymistä edistävät kurssit, 200 000 euroa Maahanmuuttajien kielikoulutus, 640 000 euroa Työvalmennus 100 000 euroa Työpajatoiminta 1 800 000 euroa Yrittäjyyden tukeminen (neuvonta, koulutus ja yrityshautomotoiminta), 895 000 euroa Muut kulut (kohdistuminen ei tiedossa) 844 000 euroa <hr/> yhteensä 14 979 000 euroa
Espoo	nuorten kesäsetelit, maahanmuuttajien rekrytointimalli, Omnian nuorten työpajat, Espoon työhönvalmennuskeskus ja Espoon Soukan työkeskus
Vantaa	Työmarkkintuen kuntaosuus 6 527 583, hallinto 401 702, Minkkitie hallinto 74 619, Minkkitie yhteiset 132 299, Uusioverstaas 114 739
Turku	Kaupungin osuus TYP-työstä , kun työllistämispalveluyksikön palkkakuluihin on budjetoitu sama summa kuin TE-hallinnolla: - 1,2 milj € palkkakulut - kuntouttava työtoiminta 514 293 € - palkkatukityöllistäminen 8,5 milj € - avustukset 3. sektorin hankkeille 350 000 € - muut kulut (sisältää lähinnä Työkeskuksen kuluja) 935 000 € <hr/> Yhteensä 11,2 milj € Kaupungin Työelämäkuntoutuksen kokonaisbudjetti v. 2011 oli 22,5 milj €, joka sisältää työmarkkinatuen kuntaosuuden (toteuma 8,3 milj €) , työllisyysmäärärahan (koko toteuma n. 9 milj €) ja työkeskuksen sekä työllistämispalveluyksikön koko budjetin.
Tampere	Nuorten yksilöllinen ohjaus- ja neuvontapalvelu+Maahanmuuttajien th+ Kaupungin työharjoitteluiden ja palkkatuetun työn hallinnointi+kehittäminen
Oulu	Nuorten työpajatoiminta, arpeetti-toiminta, aktivointitoiminnan tukeminen, työpörssi-toiminta, kesätyöt, kesätyösetelit, oppisopimus, hallinto

LIITE 7. Keskeiset työllisyyden edistämisen ja työttömyyden hoidon hankkeet Kuusikko-kunnissa 2011

Hankkeet ja projektit	
Helsinki	<ul style="list-style-type: none"> o AmiPaja (hoiva-, puhdistus- ja ravitsemisalojen työpajatoimintaa, 2009–2012) o Askel – Askelia kohti työelämää, Helsingin osahanke (2008–2011) o Chili - tieto ja sosiaalinen integraatio työ- ja oppimisnäkyjen mahdollistajana (vaikeasti työllistyville maahanmuuttajaisille, 2008 – 2011) o Haavi (alle 30-vuotiaille työttömille, 2010–2013) o Kesätyöprojekti (kesäajalle toimeentulotukea hakeville opiskelijoille, 1998-) o Passari (työllistymispolkumalli kotityöpalvelualalle, 2011–2013) o Talent Studio (modernia teknologiaa hyödyntävä työnhakuvalmennus, 2009-) o Testipiste (aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon arviointikeskus, 2010-) o Tsemppari - Nuorten Aikalisä Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa (2008–2012) o Työpajatoiminnan kehittämishanke (opetusviraston työpajat) o Uno - Uudenmaan Nuorten Ohjaus (mm. ilman koulutuspaikkaa jääneille tai opinnot keskeyttäneille nuorille, 2009–2011) o Voimalinja (18-24 –vuotiaille sosiaalisen asiakkailla, 2011-2013) <p>Osa hankkeista on toteutettu Helsingin kaupungin omana toimintana, osassa kaupunki on ollut rahoittajana tai yhteistyökumppanina.</p>
Espoo	<ul style="list-style-type: none"> • Askel • Espinno • Living Lab • Sektori • Audentes • Mahdollistaja • Koppi <p>Espoossa Askel-hankkeessa on kehitetty mm. kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden tarvitsemia verkoston palveluita ja asiakasohjauksen nivelvaiheita. Koppi-hankkeessa tullaan tutkimaan uusia muotoja tuottaa valmentavaa työtoimintaa joka sopisi asiakkaille joiden toimintakyky ei vielä yllä kuntouttavaan työtoimintaan.</p> <p>Sosiaalisessa työllistämisessä Espinno ja Living Lab hankkeissa on kehitetty avustavia tehtäviä tuotettavaksi sosiaalisessa työllistämisessä niin että esim. sairaanhoitajille jäisi enemmän aikaa hoitaa omaa ammatillista perustehtävää. Näin on saatu lisää työtoimintapaikkoja vajaakuntoisille ja samalla nostettu sairaanhoitajien kokemaa työhyvinvointia ja tuottavuutta.</p> <p>Te-toimiston työllistämishankkeissa Sektori , Audentes ja Mahdollistaja on lisätty palkkatukipaikkoja pitkäaikaistyöttömille järjestöissä. Espoon on tukenut näitä hankkeita kuntaosuudella.</p>
Vantaa	<p>Vantaan työllisyyspalvelujen tulosalue hallinnoi useita projekteja ja hankkeita. Työpajatoimintaa järjestetään Vantaan Valossa, jossa toimivat muun muassa Lennätin, Uusioverstas ja Tarmo -hankkeet. Työpajatoiminta tarkoitettu pääasiallisesti yli 25-vuotiaille vantaalaisille työttömille. Petra - nuoret töihin ja kouluun -projekti auttaa ja ohjaa alle 25-vuotiaita nuoria työhön, työharjoiteluun ja opiskelemaan. Näiden lisäksi Vantaa on mukana kehittämishankkeissa Koppi- koti kuntouttavampia palveluja ja Työelämäosallisuuden hyvät käytännöt Euroopassa (Tohke) -hanke. Projekтираhoitusta hankkeisiin on myöntänyt esimerkiksi Euroopan sosiaalirahasto, ELY-keskus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja sosiaali- ja terveysministeriö.</p>
Turku	<p>Projektit ja hankkeet.</p> <p>Työelämäkuntoutus on tukenut omarahoitusosuutta seuraavien hankkeiden asiakaspalveluiden hankintaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tsemppiä Työttömille-palvelut Turun Seudun Työttömät TST ry / Ruokalatoiminta Turun Seudun Työttömät TST ry / Monitaito Turun Seudun Työttömät TST ry / Väilytö 3 Nuorten Työtuki ry / YTY-hanke Yhdessä yhdistys ry Varissuon työttömät VT ry / Potkua työelämään Mannerheimin lastensuojelujärjestö V-S piiri ry / työllisty järjestöön Ungdomverkstaden Troja Nuorisotyöpaja / Kärkulla Samkommun Troja Ungdomverkstaden Troja Nuorisotyöpaja / Kärkulla samkommun / Akilles- etsivä työ SPR:n Kontti-kierrätystavaraloketju Varsinais-Suomen Martat ry / työvain-projekti <p>Lisäksi toteutettiin KH:n erikseen osoittaman rakennemuutosrahan (1 milj € + valtionosuus n. 600 000) avulla hanke, jossa palkkatukityöllistettiin 45+ ikäisiä turkulaisia meriteollisuuden ja/tai metallialan ammattimiehiä, joilla on suuri uhka jäädä pitkäaikaistyöttömiksi tai ovat ajautumassa pitkäaikaistyöttömyyteen. Lisäksi työelämäkuntoutuksen yksi urasuunnittelija on irrotettu Skanssin alueen yhteis palvelupistehankkeeseen. Työelämäkuntoutuksen henkilöstöä on eri hankkeiden ja projektien valmistelevissa työryhmissä ja ohjausryhmissä.(mm. maahanmuuttajahankkeet Palo ja Triangeli) sekä lausunnonantajana ja asiantuntijaroollissa työllistävien hankkeiden hakiessa valtion ja kuntien rahoitusta.</p>
Tampere	<p>Kehitetty nuorten ohjaus- ja työpajapalveluita, välityömarkkinoita ja asiakkaiden ohjautumista työllisyyspalveluihin.</p>
Oulu	<p>2011 aloitettiin uutena toimintana ns. "seinättömän työpajamallin" pilotointinen. Seinättömän työpajatoiminnan lähtökohdana on nuoren sijoittaminen eri työllistämistoimenpitein "avointen työmarkkinoiden työympäristöön" ohjatusi. Vanhustyön palvelusektillä vuonna 2008 käynnistetty Tuetun oppisopimuskoulutuksen hanke jatkui 31.5.2011 saakka. Projektin aikana koulutettiin oppisopimuksella lähihoitajiksi 19 (24 aloitannutta) alasta kiinnostunutta työttömää. Oppisopimusopiskelijat työskentelivät vanhustyön palvelualueilla hoivahoito- ja kotona asumista tukevat palvelut - yksiköissä. Oppisopimusopiskelijoiden työskentelyä ja opiskelua tuettiin koordinaatiohankkeessa, jonka projektityöntekijä toimi opiskelijoiden tukena ja ohjaajana koko opiskelun ajan. Osana työllistämistoiminnan kokonaisvaltaista kehittämistyötä kehitettiin työllisyyteen liittyviä sähköisiä palveluita ja jatkettiin mm. vuoden 2010 aikana Luotua Työpörssi -toimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan ohjaustoiminnan kehittämiseksi vuoden 2011 aikana selvitettiin Oulun kaupungin uudelleensijoitettavien työntekijöiden mahdollisuutta siirtyä koulutusjaksos jälkeen kuntouttavan työtoiminnan ohjaajiksi. Arpeetti-toiminta, jonka kohderyhmänä ovat tulottomat opiskelijat, joilla opinnot ovat pitkittyneet ja jotka ovat toimeentulotuen asiakkaina, eivät ole oikeutettuja sosiaaliseen luototukseen sekä tulottomat pitkäaikaistyöttömät, joilla on 3 tai 5 kuukauden työssäoloehto.</p>

LIITE 8/1: Kuusikon kuntien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuussa 2005-2011

Joulukuu	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO			KOKO MAA		
	Muutos ed. vuoteen			Muutos ed. vuoteen			Muutos ed. vuoteen			Muutos ed. vuoteen			Muutos ed. vuoteen			Muutos ed. vuoteen			Muutos ed. vuoteen			Muutos ed. vuoteen		
	Lkm	%		Lkm	%		Lkm	%		Lkm	%		Lkm	%		Lkm	%		Lkm	%		Lkm	%	
Työttömät työnhakijat 12/2005-12/2011																								
2005	27 180	-1 453	-5,1	7 656	-402	-5,0	8 177	-387	-4,5	9 842	-1 697	-14,7	13 362	-916	-6,4	8 627	101	1,2	74 844	-4 754	-6,0	282 433	-18 461	-6,1
2006	23 796	-3 384	-12,5	6 956	-700	-9,1	7 443	-734	-9,0	8 855	-987	-10,0	11 714	-1 648	-12,3	7 739	-888	-10,3	66 503	-8 341	-11,1	246 661	-35 772	-12,7
2007	18 921	-4 875	-20,5	5 713	-1 243	-17,9	6 782	-661	-8,9	8 044	-811	-9,2	11 421	-293	-2,5	7 352	-387	-5,0	58 233	-8 270	-12,4	218 958	-27 703	-11,2
2008	18 966	45	0,2	6 110	397	6,9	6 932	150	2,2	8 584	540	6,7	12 570	1 149	10,1	7 861	509	6,9	61 023	2 790	4,8	233 809	14 851	6,8
2009	26 438	7 472	39,4	8 657	2 547	41,7	9 952	3 020	43,6	11 909	3 325	38,7	16 815	4 245	33,8	9 704	1 843	23,4	83 475	22 452	36,8	300 601	66 792	28,6
2010	24 474	-1 964	-7,4	7 619	-1 038	-12,0	9 277	-675	-6,8	11 713	-196	-1,6	15 171	-1 644	-9,8	9 201	-503	-5,2	77 455	-6 020	-7,2	269 228	-31 373	-10,4
2011	23 793	-681	-2,8	7 108	-511	-6,7	8 888	-389	-4,2	11 356	-357	-3,0	13 937	-1 234	-8,1	9 208	7	0,1	74 290	-3 165	-4,1	255 423	-13 805	-5,1
Työttömyysaste, työttömiä työnhakijoita työvoimasta (%) joulukuussa 2005-2011																								
2005	9,0			6,3			8,0			11,4			12,9			13,5			9,6			10,8		
2006	7,9			5,7			7,3			10,2			11,2			12,1			8,5			9,3		
2007	6,3			4,6			6,6			9,3			10,9			11,4			7,4			8,2		
2008	6,2			4,8			6,6			9,9			11,8			12,1			7,7			8,6		
2009	8,6			6,7			9,3			13,6			15,6			14,3			10,3			11,2		
2010	7,8			5,8			8,6			13,3			13,9			13,3			9,4			10,1		
2011	7,6			5,5			8,2			12,9			12,8			13,3			9,1			9,5		
Työttömiä työhakijoista yli vuoden työttömänä olleet (pitkäaikaistyöttömät) kunnittain 12/2002 - 12/2009																								
2005	8 418	-701	-7,7	2 159	-216	-9,1	2 405	-19	-0,8	2 637	-533	-16,8	3 788	-340	-8,2	2 007	32	1,6	21 414	-1 777	-7,7	70 400	-5 333	-7,0
2006	6 647	-1 771	-21,0	1 971	-188	-8,7	2 176	-229	-9,5	1 953	-684	-25,9	3 284	-504	-13,3	1 586	-421	-21,0	17 617	-3 797	-17,7	58 942	-11 458	-16,3
2007	4 481	-2 166	-32,6	1 549	-422	-21,4	1 898	-278	-12,8	1 756	-197	-10,1	2 809	-475	-14,5	1 361	-225	-14,2	13 854	-3 763	-21,4	47 679	-11 263	-19,1
2008	3 379	-1 102	-24,6	1 141	-408	-26,3	1 659	-239	-12,6	1 556	-200	-11,4	2 891	82	2,9	1 411	50	3,7	12 037	-1 817	-13,1	41 835	-5 844	-12,3
2009	3 969	590	17,5	1 390	249	21,8	1 780	121	7,3	2 322	766	49,2	3 578	687	23,8	1 123	-288	-20,4	14 162	2 125	17,7	47 340	5 505	13,2
2010	5 436	1 467	37,0	1 645	255	18,3	2 357	577	32,4	3 310	988	42,5	4 446	868	24,3	1 987	864	76,9	19 181	5 019	35,4	58 221	10 881	23,0
2011	5 136	-300	-5,5	1 386	-259	-15,7	2 310	-47	-2,0	3 244	-66	-2,0	3 925	-521	-11,7	2 020	33	1,7	18 021	-1 160	-6,0	-58 221	-100,0	
Pitkäaikaistyöttömyys työvoimasta %																								
2005	2,8			1,8			2,4			3,1			3,7			3,1			2,7			2,7		
2006	2,2			1,6			2,1			2,3			3,1			2,5			2,2			2,2		
2007	1,5			1,2			1,8			2,0			2,7			2,1			1,8			1,8		
2008	1,1			0,9			1,6			1,8			2,7			2,2			1,5			1,5		
2009	1,3			1,1			1,7			2,6			3,3			1,7			1,8			1,8		
2010	1,7			1,3			2,2			3,7			4,1			2,9			2,3			2,2		
2011	1,6			1,1			2,1			3,7			3,6			2,9			2,2			0,0		
Pitkäaikaistyöttömyys työttömiä työnhakijoista %																								
2005	31,0			28,2			29,4			26,8			28,3			23,3			28,6			24,9		
2006	27,9			28,3			29,2			22,1			28,0			20,5			26,5			23,9		
2007	23,7			27,1			28,0			21,8			24,6			18,5			23,8			21,8		
2008	17,8			18,7			23,9			18,1			23,0			17,9			19,7			17,9		
2009	15,0			16,1			17,9			19,5			21,3			11,6			17,0			15,7		
2010	22,2			21,6			25,4			28,3			29,3			21,6			24,8			21,6		
2011	21,6			19,5			26,0			28,6			28,2			21,9			24,3			0,0		

Lähde: Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten Työllisyyskatsaukset 12/2011

LIITE 8/2: Kuusikon kuntien ja koko Suomen työttömyystietoja joulukuussa 2005-2011

Joulukuu	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO			KOKO MAA		
	Muutos ed. vuoteen Lkm	%		Muutos ed. vuoteen Lkm	%		Muutos ed. vuoteen Lkm	%		Muutos ed. vuoteen Lkm	%		Muutos ed. vuoteen Lkm	%		Muutos ed. vuoteen Lkm	%		Muutos ed. vuoteen Lkm	%		Muutos ed. vuoteen Lkm	%	
Alle 25-vuotiaat työttömät (nuorisotyöttömät) kunnittain 12/2005-12/2011																								
2005	1 826	-372	-16,9	611	-58	-8,7	750	-45	-5,7	1 078	-454	-29,6	1 660	-212	-11,3	1 592	-66	-4,0	7 517	-1 207	-13,8	30 791	-4 024	-11,6
2006	1 544	-282	-15,4	564	-47	-7,7	657	-93	-12,4	918	-160	-14,8	1 321	-339	-20,4	1 453	-139	-8,7	6 457	-1 060	-14,1	25 726	-5 065	-16,4
2007	1 053	-491	-31,8	402	-162	-28,7	568	-89	-13,5	764	-154	-16,8	1 267	-54	-4,1	1 327	-126	-8,7	5 381	-1 076	-16,7	21 857	-3 869	-15,0
2008	1 293	240	22,8	571	169	42,0	713	145	25,5	1 044	280	36,6	1 631	364	28,7	1 463	136	10,2	6 715	1 334	24,8	25 795	3 938	18,0
2009	2 292	999	77,3	938	367	64,3	1 289	576	80,8	1 568	524	50,2	2 464	833	51,1	1 699	236	16,1	10 250	3 535	52,6	37 172	11 377	44,1
2010	2 027	-265	-11,6	563	-375	-40,0	1 077	-212	-16,4	1 379	-189	-12,1	2 133	-331	-13,4	1 653	-46	-2,7	8 832	-1 418	-13,8	31 792	-5 380	-14,5
2011	2 131	104	5,1	589	26	4,6	871	-206	-19,1	1 367	-12	-0,9	1 827	-306	-14,3	1 736	83	5,0	8 521	-311	-3,5		-31 792	-100,0
Nuorisotyöttömyys työvoimasta %																								
2005	0,6			0,5			0,7			1,3			1,6			2,5			1,0			1,2		
2006	0,5			0,5			0,6			1,1			1,3			2,3			0,8			1,0		
2007	0,3			0,3			0,6			0,9			1,2			2,1			0,7			0,8		
2008	0,4			0,5			0,7			1,2			1,5			2,2			0,8			1,0		
2009	0,7			0,7			1,2			1,8			2,3			2,5			1,3			1,4		
2010	0,6			0,4			1,0			1,6			1,9			2,4			1,1			1,2		
2011	0,7			0,5			0,8			1,6			1,7			2,5			1,0			0,0		
Nuorisotyöttämyys työttömistä työnhakijoista %																								
2005	6,7			8,0			9,2			11,0			12,4			18,5			10,0			10,9		
2006	6,5			8,1			8,8			10,4			11,3			18,8			9,7			10,4		
2007	5,6			7,0			8,4			9,5			11,1			18,0			9,2			10,0		
2008	6,8			9,3			10,3			12,2			13,0			18,6			11,0			11,0		
2009	8,7			10,8			13,0			13,2			14,7			17,5			12,3			12,4		
2010	8,3			7,4			11,6			11,8			14,1			18,0			11,4			11,8		
2011	9,0			8,3			9,8			12,0			13,1			18,9			11,5			0,0		
Työvoima																								
2005	302 668	-2 528	-0,8	121 423	612	0,5	102 284	686	0,7	85 993	-331	-0,4	103 235	475	0,5	63 726	915	1,5	779 329	-171	0,0	2 621 000	27 000	0,6
2006	302 896	228	0,1	123 040	1 617	1,3	102 638	354	0,3	86 736	743	0,9	104 747	1 512	1,5	64 208	482	0,8	784 265	4 936	0,6	2 648 000	27 000	1,0
2007	301 670	-1 226	-0,4	124 330	1 290	1,0	102 645	7	0,0	86 123	-613	-0,7	104 944	197	0,2	64 545	337	0,5	784 257	-8	0,0	2 675 000	27 000	1,0
2008	303 882	2 212	0,7	126 101	1 771	1,4	104 286	1 641	1,6	86 960	837	1,0	106 364	1 420	1,4	65 215	670	1,0	792 808	8 551	1,1	2 703 000	28 000	1,0
2009	308 861	4 979	1,6	128 602	2 501	2,0	106 510	2 224	2,1	87 733	773	0,9	108 078	1 714	1,6	67 632	2 417	3,7	807 416	14 608	1,8	2 678 000	-25 000	-0,9
2010	314 261	5 400	1,7	130 865	2 263	1,8	108 375	1 865	1,8	88 394	661	0,8	109 495	1 417	1,3	69 312	1 680	2,5	820 702	13 286	1,6	2 672 000	-6 000	-0,2
2011	315 022	761	0,2	130 069	-796	-0,6	108 283	-92	-0,1	87 717	-677	-0,8	108 608	-887	-0,8	69 222	-90	-0,1	818 921	-1 781	-0,2	2 682 000	10 000	0,4
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki 2006-2011 (Kela)																								
2006	12 540			3 035			3 156			4 592			5 397			3 000			8 397					
2007	11 156	-1 384	-11,0	2 650	-385	-12,7	2 926	-230	-7,3	3 902	-690	-15,0	4 895	-502	-9,3	2 726	-274	-9,1	6 827	-1 570	-18,7			
2008	9 223	-1 933	-17,3	2 289	-361	-13,6	2 655	-271	-9,3	3 438	-464	-11,9	4 619	-276	-5,6	2 563	-163	-6,0	6 731	-95	-1,4			
2009	8 133	-1 090	-11,8	1 966	-323	-14,1	2 518	-137	-5,2	3 367	-71	-2,1	4 540	-79	-1,7	2 467	-96	-3,7	6 827	95	1,4			
2010	8 137	4	0,0	2 017	51	2,6	2 702	184	7,3	3 509	142	4,2	4 875	335	7,4	2 654	187	7,6	8 066	1 239	18,2			
2011	7 915	-222	-2,7	1 936	-81	-4,0	2 827	125	4,6	3 623	114	3,2	5 081	206	4,2	2 684	30	1,1	8 006	-60	-0,7			

Lähde: Työttömiä ja työvoimaa koskevien tietojen osalta Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusten Työllisyyskatsaukset 12/2011. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen osalta Kelan tilastot (www.kelasto.fi)

LIITE 9 Aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen asiantuntijatyöryhmä 2012

Työryhmän puheenjohtaja
Raimo Ojanlatva
Asiakasohjausyksikkö
Hyvinvointipalvelut
PL 33. 90015 Oulun kaupunki
p. 044-703 4753
raimo.ojanlatva(at)ouka.fi

Helsinki

Anne Kuvaja
Sosiaalivirasto
Aikuistenpalvelujen vastuualue
Toinen linja 4 A, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43444
Puh. 050 347 1513
anne.kuvaja@hel.fi

Elina Niemelä
Sosiaalivirasto
Hallinto- ja kehittämiskeskus
Vironkatu 2, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 46829
Pyh. 040 334 4640
elina.paula.niemela@hel.fi

Anne Qvist
Sosiaalivirasto,
Aikuistenpalvelujen vastuualue
Toinen linja 4 A , 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 74090
Puh. 050 434 5978
anne.qvist@hel.fi

Marja Heikkinen
Sosiaalivirasto,
Aikuistenpalvelujen vastuualue
Toinen linja 4 A, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 42303
Puh. 050 514 3616
marja.heikkinen@hel.fi

Sirpa Honni
Sosiaalivirasto,
Hallinto- ja kehittämiskeskus
Vironkatu 2, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43696
Puh. 040 334 6144
sirpa.honni@hel.fi

Espoo

Tua Ekblad
Sosiaali- ja terveystoimi,
Esikunta
PL 208 02070 Espoon kaupunki
Puh. 09 816 23949
tua.ekblad@espoo.fi

Tapio Nieminen
Sosiaali- ja terveystoimi,
Perhe- ja sosiaalipalvelut
PL 77232 02070 Espoon kaupunki
Puh. 09 816 35201
tapio.e.nieminen@espoo.fi

Pasi Sipola
Sosiaali- ja terveystoimi,
Perhe- ja sosiaalipalvelut
PL 77232, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 09 816 84322
pasi.sipola@espoo.fi

Eveliina Cammarano
Sosiaali- ja terveystoimi,
Perhe- ja sosiaalipalvelut
PL 77232, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 09 816 84340
eveliina.cammarano@espoo.fi

Vantaa

Leena Kaijala
Sosiaali- ja terveystoimi,
Perhepalvelut
Peltolantie 2 D, 01300 Vantaa
Puh. 040 830 9073
leena.kaijala@vantaa.fi

Kirsti Huvinen
Sosiaali- ja terveystoimi,
Perhepalvelut
Peltolantie 2 D, 01450 Vantaa
Puh. 040 682 9139
kirsti.huvinen@vantaa.fi

Anu Tirkkonen

Vapaa-ajan ja asukaspalveluiden toimi-
ala, työllisyyspalvelut
Vernissakatu 6, 01300 Vantaa
Puh. 040 772 0673
anu.tirkkonen@vantaa.fi

Soile Huuonen

Vapaa-ajan ja asukaspalveluiden toimi-
ala,
työllisyyspalvelut
Vernissakatu 6, 01300 Vantaa
Puh. 040 728 4757
soile.huuonen@vantaa.fi

Anne Karjalainen

Vapaa-ajan ja asukaspalveluiden toimi-
ala, työllisyyspalvelut
Vernissakatu 6, 01300 Vantaa
Puh. 050 302 5698
anne.karjalainen@vantaa.fi

Turku**Inkeri Huuhka**

Kuntoutussuunnittelija
Turun kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi,
Työelämäkuntoutus/Työllistymispalvelut
Linnankatu 55 J 3.krs, 20100 Turku
Puh. 044 907 3430
inkeri.huuhka@turku.fi

Ritva-Liisa Riitakorpi

Sosiaali- ja terveystoimi,
Itäinen sosiaalitoimisto
Linnankatu 23, 20100 Turku
Puh. (02) 262 6111
ritva-liisa.riitakorpi@turku.fi

Mirjam Jarhio

Turun sosiaali- ja terveystoimi,
Tutkimus- ja kehitysyksikkö
PL 670, 20101 Turku
(Käyntiosoite Kristiinankatu 1)
Puh. 040 157 7889
mirjam.jarhio@turku.fi

Jaana Hakamäki

Sosiaali- ja terveystoimi,
Avohuollon sosiaalityö
Linnankatu 23, 20100 Turku
Puh. (02) 262 6111
jaana.hakamaki@turku.fi

Jussi Rantalainen

Suunnittelija
Sosiaali- ja terveystoimi
Työelämäkuntoutus, Työllistymispalve-
luyksikkö
Linnankatu 55 J, 3. krs, 20100 Turku
Puh. 044-907 4904
jussi.rantalainen@turku.fi

Tampere**Mäkinen Jukka**

suunnittelija
Tampereen kaupunki
Tietotuotanto ja laadunarviointi
Aleksis Kiven katu 14-16 C
PL 467, 33101 Tampere
puh. 040 022 6605
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Maritta Närhi

Tilaajaryhmä
Koulukatu 9, 33200 Tampere
Puh. 040 588 5646
maritta.narhi@tampere.fi

Timo Ruohola

Tampereen hyvinvointipalvelut
Toimeentuloturva
PL98, 33201 Tampere
timo.ruohola@tampere.fi

Terhikki Ahonen

Vs. johtava sosiaalityöntekijä
Puh. (03) 5657 4922
terhikki.ahonen@tampere.fi

Mari Toivonen

vt.kehittämispäällikkö
Työllisyydenhoidon palveluyksikkö
Hammareninkatu 8 B, 33100 Tampere
Puh. 040 8004954
mari.toivonen@tampere.fi

Lotta Lammi
Kehittämispäällikkö
Tampereen kaupunki
Työllisyydenhoidon palveluyksikkö
Hammareninkatu 8 B 4. krs
33100 Tampere
P. 040 8004954
lotta.lammi@tampere.fi

Oulu

Esa Yritys
Etuusyksikkö
Hyvinvointipalvelut
PL 33, 90015 Oulun kaupunki
p. 044 703 6901
esa.yritys(at)ouka.fi

Seija Mustonen
Konsernipalvelut, elinvoiman palvelu-
alue, työllisyyden edistäminen
Torikatu 34–40, 90015 Oulu
Puh. 044 703 4842
seija.mustonen(at)ouka.fi

Nina Kinnunen
Sosiaalipalvelut
Sosiaalinen hyvinvointi
Torikatu 34-40, 90100 Oulu
p. 044 703 4899
nina.kinnunen@ouka.fi

Anna-Liisa Karppinen
Sosiaalipalvelut
Sosiaalinen hyvinvointi
Kauppurienk. 8, 90015 Oulun kaupunki
050 5645863
anna-liisa.karppinen@ouka.fi

Mika Vierimaa
Konsernipalvelut, elinvoiman palvelu-
alue, työllisyyden edistäminen
Torikatu 10, 90015 Oulu
050 5686008
mika.vierimaa@ouka.fi

Työryhmän sihteeri
Hanna Ahlgren-Leinvuo
Sosiaalivirasto,
Hallinto- ja kehittämiskeskus
Käenkuja 3 A a, 00099 Helsingin kau-
punki
Puh. 09 310 69969
Puh. 040 334 7382
hanna.ahlgren-leinvuo@hel.fi